

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

***SROVNÁNÍ VYBRANÝCH PRINCIPŮ SMLUV DLE ČESKÉHO A
ANGLICKÉHO PRÁVA***

rigorózní práce

Mgr. Iveta Klimešová, LL.M.

Plzeň 2020

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra: Občanské právo

Obor: Občanské právo a civilní proces

***SROVNÁNÍ VYBRANÝCH PRINCIPŮ SMLUV DLE ČESKÉHO A
ANGLICKÉHO PRÁVA***

rigorózní práce

Mgr. Iveta Klimešová, LL.M.

Plzeň 2020

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto rigorózní práci zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, říjen 2020

.....

Mgr. Iveta Klimešová, LL.M.

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat JUDr. Ing. Radce Zahradníkové, LL.M. Ph.D. za vstřícnost, poskytnutí cenných rad a připomínek.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Základní principy českého smluvního práva	4
2.1	Obecně o právních principech	4
2.2	Prameny právních principů	5
2.3	Funkce principů v soukromém právu	6
2.4	Zásada autonomie vůle	7
2.5	Zásada pacta sunt servanda	10
2.6	Ochrana dobré víry a poctivého jednání.....	10
2.7	Vigilantibus iura scripta sunt.....	11
3	Základní principy anglického smluvního práva	14
3.1	Obecně o právních principech	14
3.2	Prameny principů anglického smluvního práva	14
3.2.1	Soudcovské právo.....	14
3.2.2	Zákon.....	15
3.2.3	Obyčejové právo.....	16
3.2.4	Právní literatura	16
3.3	Princip smluvní svobody	16
3.3.1	19. století	16
3.3.2	20. století	17
3.4	Smlouva strany zavazuje	18
3.4.1	Doctrine of frustration	19
3.4.2	Práva při porušení smluvní povinnosti	20
3.4.3	Meze závaznosti smluv	21
3.5	Princip dobré víry	21
4	Srovnání základních principů českého a anglického smluvního práva 23	
4.1	Autonomie vůle	23
4.2	Pacta sunt servanda	23
4.3	Princip poctivosti a dobré víry	24
4.4	Vigilantibus iura	25
4.5	Precedent	25
4.6	Prameny práva	26
5	Nabídka dle českého práva.....	28
5.1	Výzva k podání nabídky	30
5.2	Reklama.....	31
5.3	Veřejná nabídka.....	33
5.4	Dražba	33
5.5	Prodej zboží v obchodě	34
5.6	Odvolání nabídky	34
5.7	Zrušení nabídky	35

5.8	Zánik nabídky	36
6	Nabídka dle anglického práva	38
6.1	Rozlišení nabídky od výzvy k jednání	38
6.2	Prodej zboží v obchodě	41
6.3	Reklama	41
6.4	Veřejná nabídka	42
6.5	Dražba	43
6.6	Zrušení a zánik nabídky	43
7	Srovnání nabídky v anglickém a českém právu	45
7.1	Nabídka a výzva k jednání	45
7.2	Reklama	46
7.3	Prodej zboží v obchodě – samoobslužný prodej	47
7.4	Veřejná nabídka	47
7.5	Dražba	48
7.6	Zrušení a zánik nabídky	48
8	Přijetí nabídky dle českého práva	49
8.1	Okamžik vzniku smlouvy	51
8.2	Včasnost přijetí nabídky	51
8.3	Znamená mlčení souhlas?	52
8.4	Lze nabídku přijmout konkludentně?	53
8.5	Přijetí nabídky s výhradou	54
8.6	Přijetí nabídky určené více osobám	55
8.7	Zrušení přijetí nabídky	55
9	Přijetí nabídky dle anglického práva	57
9.1	Musí se přijetí přesně shodovat s podmínkami nabídky?	57
9.2	Musí být přijetí nabídky sděleno navrhovateli?	59
9.3	Předepsaná metoda přijetí nabídky	60
9.4	Může mlčení znamenat přijetí nabídky?	61
9.5	Pravidlo poštovní přepravy	61
9.6	Přijetí nabídky v případě jednostranných závazků	63
9.7	Přijetí nabídky v nevědomosti	64
10	Srovnání přijetí nabídky v českém a anglickém právu	65
11	Princip protiplnění dle českého práva	68
11.1	Hospodářský důvod právního jednání	68
11.2	Závazky postrádající protiplnění mohou být považovány za rozporné s dobrými mravy	69
11.3	Bezduvodné obohacení	70
11.4	Neúměrné zkrácení	71
11.5	Lichva	73
11.6	Přiměřenost protiplnění v insolvenčním zákoně	74

12	Princip protiplnění dle anglického práva	75
12.1	Kritika doktríny protiplnění.....	76
12.2	Rozsah protiplnění.....	77
12.2.1	Protiplnění musí být dostatečné	77
12.3	Pravidlo již existující povinnosti	79
12.3.1	Splnění smluvní povinnosti zavázané třetí straně	79
12.3.2	Splnění povinnosti uložené zákonem	80
12.3.3	Splnění smluvní povinnosti zavázané slibujícímu	81
12.4	Protiplnění nemůže tvořit protiplnění poskytnuté v minulosti	82
12.5	Protiplnění musí být poskytnuto příjemcem slibu.....	83
13	Srovnání protiplnění dle českého a anglického práva	84
14	Předsmluvní odpovědnost dle českého práva.....	86
14.1	Předsmluvní odpovědnost dle zák. č. 40/1964	86
14.2	Předsmluvní odpovědnost dle zák. č. 513/1991	90
14.3	Předsmluvní odpovědnost dle občanského zákoníku	90
14.3.1	Vedení jednání stran bez úmyslu smlouvu uzavřít.....	91
14.3.2	Porušení informační povinnosti.....	92
14.3.3	Ukončení jednání bez spravedlivého důvodu.....	95
14.3.4	Zneužití nebo prozrazení důvěrných informací.....	98
14.4	Vztah předsmluvní odpovědnosti a smlouvy o smlouvě budoucí	99
14.5	Stavení promlčecí doby při mimosoudním jednání.....	100
15	Předsmluvní odpovědnost dle anglického práva.....	102
15.1	Promissory estoppel	102
15.1.1	Podstatné náležitosti promissory estoppel.....	104
15.1.2	Druhy estoppel	105
15.2	Misrepresentation	107
15.2.1	Jednoznačnost sdělení	107
15.2.2	Nepravdivost sdělení	108
15.2.3	Pozitivní jednání.....	108
15.2.4	Sdělení se týká existující skutečnosti	109
15.2.5	Vyjádření je adresováno druhé straně	111
15.2.6	Závažnost sdělení	112
15.2.7	Sdělení přimělo druhou smluvní stranu k uzavření smlouvy	112
15.3	Povinnost sdělení informací v průběhu kontraktace	114
16	Srovnání předsmluvní odpovědnosti dle českého a anglického práva	118
17	Závěr	120
18	Seznam zkratk	124
19	Cizojazyčné resumé.....	125
20	Seznam použité literatury	128

1 Úvod

Tato rigorózní práce pojednává o vybraných principech ovládajících české a anglické smluvní právo.¹ Vzhledem k tomu, že k uzavírání smluv dochází v každodenním životě, jedná se o významnou část právních vztahů. Uzavření smlouvy je projevem principu autonomie vůle stran, přičemž si smluvní strany mohou zvolit, s kým smlouvu uzavřou a co bude jejím obsahem. Kvalitní právní úprava smluv přispívá k právní jistotě stran a rozvoji obchodních vztahů.

K uzavírání smluv dochází mnohdy mezi subjekty z odlišných států. Základní otázky, které subjekty mezinárodních smluv řeší, lze rozdělit do dvou oblastí. První oblastí je určení rozhodného práva, tedy zvolení právního řádu, kterým se právní vztah bude řídit. Druhou oblastí je volba mezinárodní pravomoci soudu, tedy zvolení soudu, jenž bude řešit případné spory stran.

Mnoho subjektů si v právní praxi volí anglické právo jakožto rozhodné právo v případě mezinárodních obchodních smluv a přeshraničních transakcí.² Anglický právní systém je totiž podle převažujícího názoru považován za neutrální a nestranný. Londýn byl také vyhodnocen coby nejvíce preferované místo pro rozhodování mezinárodních arbitráží.³ Jedním z faktorů této preference je kvalitní úroveň národní legislativy, přístup soudů k arbitrážím a dobrá vymahatelnost práva.⁴

Hlavním důvodem pro výběr tohoto tématu rigorózní práce je právě již zmíněná skutečnost, že anglické smluvní právo bývá v mezinárodních obchodních smlouvách často voleno jako rozhodné. Přestože anglické smluvní právo může sehrávat důležitou roli při uzavírání mezinárodních obchodních smluv i pro české subjekty, v českém právním prostředí bývá na rozdíl od německé či rakouské právní úpravy opomíjeno. Předkládaná práce je tak motivována snahou alespoň zčásti tento nedostatek napravit.

---

¹ Anglickým právem se rozumí právo v Anglii a Walesu. Více viz TERRETT, Steve. *Diploma Course An Introduction to English and European Law. English Legal System. Workbook 1: The Sources of English Law*. Juris Angliae Scientia. British Law Centres. 2017–2018, s. 4.

² Why English Law Governs Most International Commercial Contracts. *QLTS School* [online]. 2016 [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <https://www.qlts.com/blog/why-english-law-governs-most-international-commercial-contracts>

³ 2018 International Arbitration Survey: The Evolution of International Arbitration. *Arbitration* [online]. University of London a School of International Arbitration, 2018 [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: [http://www.arbitration.qmul.ac.uk/media/arbitration/docs/2018-International-Arbitration-Survey---The-Evolution-of-International-Arbitration-\(2\).PDF](http://www.arbitration.qmul.ac.uk/media/arbitration/docs/2018-International-Arbitration-Survey---The-Evolution-of-International-Arbitration-(2).PDF)

⁴ Tamtéž.

Cílem této práce je popsat základní principy ovládající české a anglické smluvní právo a na jejich základě provést komparaci smluvního práva obou právních řádů.

Značná část této práce je věnována popisu kontraktačního procesu, v jehož rámci jsou popsány jednotlivé smluvní principy. Tento postup byl zvolen z důvodu, že systematika výkladu typická pro anglické učebnice smluvního práva usnadňuje pochopení anglického smluvního práva. Dalším důvodem je skutečnost, že smluvní právo patří mezi stěžejní části občanského zákoníku,⁵ tudíž považují za vhodné, popsat jednotlivé principy v rámci procesu vzniku smlouvy.

Dále jsem se rozhodla zařadit kapitolu pojednávající o předsmluvní odpovědnosti. Jedná se o aktuální téma, které je nově právně upraveno občanským zákoníkem. Praxe na tento institut výrazně reagovala tzv. disclaimery a do budoucna lze v této oblasti očekávat judikatorní odpověď.

K dosažení cíle bude užita metoda komparace, přičemž po popisu české a anglické právní úpravy bude následovat jejich srovnání za užití prvků analytického přístupu. Při analýze bude užita také metoda indukce a dedukce.

K naplnění cíle bude užít postup sestávající z následujících kroků.

V první části práce považují za nezbytné vymezení jednotlivé principy a prameny smluvního práva obou právních řádů, aby bylo možné následně porozumět jejich jednotlivým institutům. Práce analyzuje pouze základní principy smluvního práva, protože v jejím rámci není možné vyčerpávajícím způsobem popsat veškeré smluvní principy.

Další část práce se věnuje popisu kontraktačního procesu dle systematiky anglického smluvního práva, tedy analýze nabídky, jejího přijetí a principu protiplnění.

V rámci popisu kontraktačního procesu je nejprve popsána nabídka, její definice a odlišení od výzvy k jednání. Jsou popsány i jednotlivé případy, jako je reklama či prodej zboží v obchodě. Dále je popsáno zrušení, odvolání a zánik nabídky.

Dalším tématem je akceptace nabídky a popis, zda mlčení či konání může být platnou akceptací. Přiblížen je také způsob akceptace při bezprostředním

---

⁵ PELIKÁNOVÁ, Irena. Některé otázky smluvního práva ve světle NOZ. *Sborník XXI. Karlovarské právnícké dny* [online]. Praha: Leges, 2013, č. 21, s. 471–495 [cit. 2020-07-20]. ISBN 978-80-87576-56-4 Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembngnpww4del4zdcx3tl42domi&groupIndex=0&rowIndex=0>

jednání stran či při jednání na dálku. Dále jsou upraveny i specifické smlouvy a jejich vznik, například dražba či veřejná nabídka.

Další problematikou je princip protiplnění, který má v anglickém právu zásadní význam a je široce upraven. Bez poskytnutého protiplnění nelze smlouvu v anglickém právu úspěšně vymoci.⁶ Analýzu principu protiplnění v českém právním řádu považuji za obzvláště zajímavou, neboť se na první pohled může zdát, že tento princip v našem řádu není přítomen. Při bližším zkoumání vyplývá, že princip protiplnění je pro určité případy dovozen judikaturou, což je přístup příznačný pro anglické právo.

Poslední kapitola je věnována institutu předsmuvní odpovědnosti, která je v českém právním řádu nově upravena. Před účinností občanského zákoníku byla předsmuvní odpovědnost dovozována pro určité případy judikaturou. Anglický právní řád sice nemá výslovně upraven institut předsmuvní odpovědnosti, avšak v rozhodovací praxi soudů se vyvinuly instituty promissory estoppel a misrepresentation, které se částí této problematiky věnují.

Zajímavá je skutečnost, že při komparaci jednotlivých institutů mají oba právní řády odlišné přístupy, jež však leckdy vedou ke stejným výsledkům. Přínosem práce je srovnání českého smluvního práva s právním řádem, který má dlouhodobou tradici, je ve světě uznávaný a pochází z odlišného typu právní kultury. Při komparaci jsou hodnoceny výhody a nevýhody jednotlivých přístupů.

Plzeň, říjen 2020

Mgr. Iveta Klimešová, LL.M.

---

⁶ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th ed. Thomson Sweet & Maxwell, 2003, s. 67.

2 Základní principy českého smluvního práva

2.1 Obecně o právních principech

Principy práva lze chápat jako pravidla vysokého stupně obecnosti.⁷ Rozlišují se tři základní podoby principů práva. První jsou pozitivní principy, jež jsou přímo vyjádřeny v textu pozitivního práva, dále implicitní principy práva, jež jsou vyjádřeny nepřímým způsobem a jsou vykládány jako předpoklady či důsledky právních norem. Posledním typem jsou extrasystémové principy práva, jichž se může právní systém dovolávat při aplikaci a interpretaci práva.⁸

Dle Petra Osiny⁹ lze právní principy chápat jako „*pravidla, která tvoří základ určitého právního institutu, zákona, právního odvětví nebo právního řádu.*“ Právní principy se rozlišují jako platné v celém rozsahu právního řádu či principy pro určité odvětví práva.¹⁰ Zásady soukromého práva mají zásadní význam pro občanské právo. Některé soukromoprávní zásady hrají výraznou roli v určitých částech občanského práva. V této práci bude pozornost zaměřena na roli soukromoprávních zásad ve smluvním právu.

Jak lze vidět v předchozím odstavci, je možné setkat se s pojmy principy a zásady. Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*občanský zákoník*“) ve svých úvodních ustanoveních zmiňuje zásady soukromého práva a na jiných místech používá pojem principy. Ustanovení § 3 odst. 2) občanského zákoníku vyjmenovává soukromoprávní zásady a § 3 odst. 3) stanoví, že soukromé právo vyvěrá z dalších „*obecně uznaných zásad spravedlnosti a práva*“. Naproti tomu § 10 odst. 2) občanského zákoníku stanoví, není-li výslovné ustanovení, na jehož základě lze rozhodnout právní případ, že se posoudí „*podle principů spravedlnosti a zásad, na nichž spočívá tento zákon*“. Co se týče kategorie spravedlnosti, ta se vyskytuje například v ustanovení § 1729 občanského zákoníku v rámci předmluvní odpovědnosti.¹¹ Vzhledem k tomu, že ani občanský zákoník nerozlišuje principy a zásady a používá tyto pojmy zaměnitelně, nebudou rozlišovány tyto pojmy ani v této práci.

---

⁷ BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 286.

⁸ Tamtéž, s. 285.

⁹ OSINA, Petr. *Teorie práva*. Praha: Leges, 2013, s. 75.

¹⁰ Tamtéž, s. 286.

¹¹ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl*. Praha: Leges, 2016, s. 40.

2.2 Prameny právních principů

Dle Petra Osiny tvoří prameny právních principů: „*právní normy (legislativa), rozhodování soudů (judikatura), výsledky vědecké práce (jurisprudence) a víra, rozum, morálka, přirozenost, případně další zdroje přirozeného práva.*“¹²

Zjistit konkrétní právní principy může být obtížné. Dle Petra Osiny¹³ se lze ke konkrétním právním principům dobrat třemi způsoby: a) tzv. shora – analýzou základů práva, b) ze systematiky práva (pomocí kritérií odlišujících jednotlivá právní odvětví) a c) tzv. zdola – abstrakcí z legislativy, judikatury a jurisprudence.

Všechna ústavně zakotvená lidská práva mají pro právní řád povahu principů.¹⁴ Úprava lidských práv a svobod ovlivňuje podobu a výklad řady zákonů. Vhodným zdrojem právních principů je také judikatura Ústavního soudu.¹⁵ Dle Ústavního soudu¹⁶ musí každá právní úprava „*vyjadřovat respekt k obecným zásadám právním (principům), jako je důvěra v právo, právní jistota a předvídatelnost právních aktů, které strukturují právní řád demokratického právního státu, resp. jsou z něj odvoditelné. Na právní normy je nutno klást také požadavky obsahové, neboť v materiálním právním státě založeném na myšlence spravedlnosti představují základní práva korektiv, jak obsahu právních norem, tak i jejich interpretace a aplikace. Proto je úkolem soudce v podmínkách materiálního právního státu nalézt řešení, které by zajišťovalo maximální realizaci základních práv účastníků sporu, a není-li to možné rozhodnout v souladu s obecnou ideou spravedlnosti, resp. dle obecného přirozenoprávního principu.*“

Občanský zákoník v úvodních ustanoveních obsahuje jak výčet konkrétních právních principů, tak odkazuje na obecně uznané zásady spravedlnosti a práva.¹⁷ Dle komentáře patří mezi obecné zásady spravedlnosti a práva i obecné právní zásady, například ochrana legitimního očekávání, zásada rovnosti soukromoprávních subjektů a zásada ochrany nabytých práv.¹⁸

---

¹² TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl.* Praha: Leges, 2016, s. 78.

¹³ Tamtéž, s. 79.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 2. 11. 2009, sp. zn. II. ÚS 2048/09.

¹⁷ § 3 odst. 3 občanského zákoníku.

¹⁸ LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1–654): komentář.* Praha: C.H. Beck, 2014, s. 63.

Tím, že se občanský zákoník hlásí k soukromoprávním zásadám, se liší od zák. č. 40/1964, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zák. č. 40/1964*“).¹⁹ Ustanovení § 3 odst. 2) občanského zákoníku výslovně uvádí demonstrativní výčet zásad, na kterých spočívá soukromé právo. Dále § 3 odst. 3) občanského zákoníku stanoví, že „*soukromé právo vyvěrá také z dalších obecně uznávaných zásad spravedlnosti a práva*“. Poslední ustanovení potvrzuje, že výčet zásad není uzavřen. Pramenem českého práva jsou tudíž i nepsané principy práva. Ústavní soud se ve svém nálezu vyjádřil k právním principům následovně: „*Pramenem práva obecně, a to i v systému psaného práva, jsou rovněž základní právní principy a zvyklosti... V systému psaného práva má přitom obecné právní pravidlo charakter samostatného pramene práva pouze praeter legem (čili, pokud psané právo nestanoví jinak)*“.²⁰ Jak uvádí komentář k občanskému zákoníku, zásady jsou pramenem práva i v případě, neodkazuje-li na ně žádný právní předpis.²¹

2.3 Funkce principů v soukromém právu

Zásady soukromého práva plní následující funkce:²²

- Jsou stabilizujícím faktorem soukromoprávní regulace, a to z důvodu jejich stálosti, neměnnosti a nezávislosti na jednotlivých změnách právních předpisů.
- Jsou odrazem ekonomickým, mravním a sociálně politickým stavu a vývoje společnosti.
- Jsou základním praktickým vodítkem pro legislativní orgány, subjekty soukromého práva a orgány, jež aplikují právo.
- Jsou významným faktorem, kterým právní regulace působí na společenské vztahy.

Petr Osina rozlišuje dvě základní funkce právních principů.²³ První funkce je v legislativním procesu, kdy zákonodárci stanovují „*mantinely, ve kterých se má pohybovat*.“ V soukromém právu je zejména důležitá již zmíněná zásada

---

¹⁹ Zák. č. 40/1964 Sb. odkazoval např. v § 53 odst. 3) na zásadu dobré víry, ke které bylo třeba přihlídnout při komunikaci na dálku se spotřebitelem. Jedná se tak o velmi úzkou situaci, kdy je na tuto zásadu odkázáno.

²⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97.

²¹ LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1–654): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 54.

²² HURDÍK, Jan. *Zásady soukromého práva*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1998, s. 14.

²³ OSINA, Petr. *Teorie práva*. Praha: Leges, 2013, s. 82.

dispozitivity právní úpravy. Druhá funkce je v procesu aplikace práva, přičemž právní principy hrají roli při vyplňování mezer, při dotváření práva a výkladu neurčitých právních pojmů.

Občanský zákoník výslovně stanoví užití právních principů při aplikaci práva. Dle § 2 odst. 1) občanského zákoníku je každé ustanovení soukromého práva třeba vykládat mj. ve shodě s ústavním pořádkem a zásadami, na nichž spočívá tento zákon.

2.4 Zásada autonomie vůle

Odborná literatura považuje zásadu autonomie vůle za jednu ze stěžejních zásad, jež ovládá soukromé právo.²⁴ Podstata autonomie vůle osob spočívá v tom, že *„je zásadně ponecháno na jejich vůli, iniciativě, volbě i preferencích, zároveň však na jejich osobní odpovědnosti, pro co a k čemu se chtějí ve svém soukromém životě samy rozhodnout.“*²⁵ Zásada autonomie vůle je významná nejen v českém smluvním právu, ale byla rozpoznána jako *„obecný princip občanského práva“* Soudním dvorem EU.²⁶

Zásada autonomie vůle vyplývá z čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod: *„Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“*²⁷ Autonomie vůle je upravena v § 1 odst. 2) občanského zákoníku následovně: *„Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.“* Zásada autonomie vůle má v soukromém právu různé projevy, například autonomie vlastnická, smluvní či testovací.²⁸

Občanský zákoník zakotvuje širokou smluvní svobodu například ve větě druhé § 1725: *„V mezích právního řádu je stranám ponecháno na vůli svobodně si smlouvu ujednat a určit její obsah.“* Smluvní strany tak mohou uzavřít smlouvu, jež není v občanském zákoníku výslovně upravena, tzv. inominátní smlouvou. Autonomie vůle v oblasti smluvního práva se projevuje volností při uzavírání

---

²⁴ DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první, Obecná část.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 33.

²⁵ Tamtéž, s. 35.

²⁶ Rozsudek ze dne 23. 4. 1997, *Spain v. European Commission*, C-240/97.

²⁷ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen *„Listina základních práv a svobod“*).

²⁸ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl.* Praha: Leges, 2016, s. 41.

smluv, tedy zda uzavřít smlouvu, výběru smluvního typu, výběru osoby, určení formy, postupu a v určení obsahu smlouvy.²⁹

V případě postavení slabší strany jsou zákonodárcem stanoveny prostředky na ochranu slabší strany a spotřebitele.³⁰

Autonomie vůle osob se v občanském zákoníku projevuje tím, že většina obsažených ustanovení týkajících se závazkového práva je dispozitivního charakteru, na rozdíl například od věcných práv, kde převládají kogentní ustanovení.³¹

V nedávné době vydal Ústavní soud významný nálezn, ve kterém se odchýlil od ustálené praxe výkladu uznání dluhu, a to s odkazem na princip autonomie vůle.³² V daném případě se jednalo o uznání dluhu podle zák. č. 40/1964. Žalobce měl pohledávku za dlužníkem z titulu poskytnuté půjčky. Následně v roce 2015, kdy teoreticky pohledávka mohla být již promlčena, uzavřel žalobce jakožto věřitel s dlužníkem dohodu o odpuštění úroků. Vzhledem k tomu, že dlužník dluh neuhradil, podal žalobce žalobu na zaplacení dlužné částky. Žalovaný v řízení uplatnil námitku promlčení. Dle žalobce pohledávka není promlčena, neboť dohoda o odpuštění úroků splňuje i požadavky na uznání dluhu co do důvodu a výše. Obecné soudy formalisticky dovodily, že dohoda o odpuštění úroků nesplňuje požadavky na uznání dluhu, jelikož z ní není zřejmé, jakou částku měl žalovaný při podpisu dohody dlužit, jakým způsobem měl dluh splácet a do kdy měl být dluh splacen. Dle Ústavního soudu se aplikovatelnost autonomie vůle projevuje v tom, že: „*interpretuje-li soud v soudním řízení mezi účastníky uzavřenou smlouvu, musí k ní přistupovat nikoliv tak, že tato má být bezvadná, ale tak, že v ní jednotlivec vyjádřil, co chce (resp. co chtěl) dosáhnout... soud musí při řešení sporů identifikovat ekonomický účel právního jednání (smlouvy) a tuto hospodářskou funkci se snažit zachovat (to samozřejmě jen tehdy, neodporuje-li takový hospodářský účel smlouvy zákonu, dobrým mravům atp.)*.“ Dle Ústavního soudu měly soudy povinnost zjistit ekonomický účel smlouvy, tedy že účelem smlouvy bylo stanovit povinnost dlužníka uhradit dluh, za což mu věřitel odpustil úroky.

---

²⁹ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 36.

³⁰ Například část čtvrtá, díl 4 občanského zákoníku týkající se závazků se spotřebitelem.

³¹ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl*. Praha: Leges, 2016, s. 18.

³² Nález Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2020, sp. zn. III. ÚS 392/20.

Autonomie vůle osob není v demokratickém státě neomezená. Smluvní svoboda je omezena negativně a pozitivně. Negativní omezení znamená, že nelze uzavřít smlouvu v rozporu s kogentními ustanoveními zákona či v rozporu s dobrými mravy.³³ Ústavní soud ČR ve svém usnesení vyjádřil: „ochrana autonomie vůle nemůže být absolutní tam, kde existuje jiné základní právo jednotlivce nebo ústavní princip či jiný ústavně aprobovaný veřejný zájem, které jsou způsobilé autonomii vůle proporcionálně omezit.“³⁴ Osoby si tak mohou sjednat práva a povinnosti dle své vůle, jsou ovšem limitovány základními právy jednotlivce, veřejným zájmem či ústavními principy.

Pozitivní omezení smluvní svobody znamená povinnost smlouvu uzavřít nebo do ní zahrnout určitá práva nebo povinnosti tzv. smluvní přímus.³⁵ V oblasti veřejného práva lze zmínit § 36 odst. 3) zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu ve znění pozdějších předpisů, který stanoví povinnost vlastníka vodovodu nebo kanalizace uzavřít písemnou smlouvu s odběratelem o dodávce vody nebo odvádění odpadních vod. Občanský zákoník ukládá smluvní přímus například předkupním právem u spoluvlastnictví nemovitosti (§ 1124 občanského zákoníku).

Smluvní přímus lze založit nejen zákonem, ale také ujednáním stran.³⁶ Jako příklad lze uvést smlouvu o smlouvě budoucí,³⁷ kdy se nejméně jedna strana dobrovolně zavazuje uzavřít nejpozději do jednoho roku budoucí smlouvu s tím, že splnění tohoto závazku je uloženo zákonem. Mezi další příklady smluvního přímusu patří některé pojistné smlouvy. Občanský zákoník v oblasti pojistných smluv upravuje povinné pojištění³⁸ a v daných ustanoveních odkazuje na jiné právní předpisy ukládající povinnost uzavřít pojistnou smlouvu, nejčastěji se jedná o pojištění odpovědnosti. V případě pojištění odpovědnosti z provozu vozidla má povinnost uzavřít pojistnou smlouvu jak pojistitel, tak pojistník.³⁹ Mezi další příklady lze uvést povinné pojištění odpovědnosti stanovené pro advokáty.⁴⁰

---

³³ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 37.

³⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 3. 2006, sp. zn. III. ÚS 3/06.

³⁵ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 37.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ § 1785 a násl. občanského zákoníku.

³⁸ § 2779 až 2781 občanského zákoníku.

³⁹ § 3 odst. 1) a 2) zák. č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ § 24a zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

2.5 Zásada pacta sunt servanda

Zásada pacta sunt servanda je významnou zásadou smluvního práva, jež znamená, že smlouvy se mají dodržovat. Tato zásada je výslovně vyjádřena v § 3 odst. 2 písm. d) občanského zákoníku: „daný slib zavazuje a smlouvy mají být splněny.“ Respektování této zásady je důležité pro zachování právní jistoty, jež je jedním ze základních znaků právního státu.⁴¹

Dle § 1759 občanského zákoníku: „Smlouva strany zavazuje. Lze ji měnit nebo zrušit jen se souhlasem všech stran, anebo z jiných zákonných důvodů.“ Smluvní strany jsou tak povinny podle uzavřené smlouvy jednat, i když se to stane pro jednu z nich nevýhodné.⁴² Na některých místech dochází k prolomení této zásady, například dojde-li k zvlášť hrubému nepoměru mezi právy a povinnostmi stran, může soud na návrh závazek ze smlouvy změnit nebo zrušit.⁴³

Ústavní soud dovedl ve svém nálezu⁴⁴ ústavněprávní ochranu této zásady: „Pokud se vedlejší účastnice k poskytnutí plnění za sjednaných podmínek zavázala a ze strany stěžovatele bylo sjednané plnění poskytnuto a vedlejší účastnice z něj měla majetkový prospěch, nelze její nynější omisivní postoj vykládat k tíži stěžovatele. Takový výklad totiž rovněž porušuje právní princip „pacta sunt servanda“, který je obecným právním principem a který v rovině ústavněprávní tvoří nepominutelný atribut materiálního právního státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy).“

Zásada pacta sunt servanda nebrání odstoupení od smlouvy, ale je možné tak učinit, pokud tak stanoví zákon nebo si to smluvní strany ujednají.⁴⁵

2.6 Ochrana dobré víry a poctivého jednání

Princip poctivosti a ochrana dobré víry patří mezi základní zásady smluvního práva. Občanský zákoník zakotvuje tyto zásady ve svých úvodních ustanoveních. Dle § 7 občanského zákoníku: „Má se za to, že ten, kdo jednal určitým způsobem, jednal poctivě a v dobré víře.“ Občanský zákoník předpokládá,

---

⁴¹ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl.* Praha: Leges, 2016, s. 44.

⁴² Viz například dle § 1764 občanského zákoníku smlouva strany zavazuje i v případě, stane-li se plnění obtížnějším.

⁴³ Viz § 1766 občanského zákoníku.

⁴⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 14. 7. 2004, sp. zn. I. ÚS 185/04.

⁴⁵ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl.* Praha: Leges, 2016, s. 44.

že každý jedná poctivě a v dobré víře, dokud se neprokáže opak. Jedná se tedy o vyvratitelnou právní domněnku.

Zásada ochrany dobré víry a poctivého jednání se vyskytuje na řadě míst občanského zákoníku, například dle § 6 odst. 1) občanského zákoníku má každý povinnost jednat v právním styku poctivě a dle § 6 odst. 2) nikdo nemůže mít prospěch ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu. Dle § 8 občanského zákoníku nikdo nemůže mít prospěch ze zneužití práva.

Pojmy poctivost a dobrá víra jsou vágně formulovány. Komentář k daným ustanovením popsal poctivost⁴⁶ jako „určitý standard chování v právních vztazích, vyžadující čestnost, otevřenost a povinnost brát ohledy na zájmy druhé strany.“ Ochrana dobré víry lze popsat následovně: „Ochrana dobré víry se uplatní v situaci, kdy ten, kdo jedná, neví a ani nemohl vědět o určitých právně významných nedostatcích... Zatímco poctivost představuje objektivní měřítko, dobrá víra má subjektivní charakter.“⁴⁷

Princip poctivosti patří nejen mezi generální klauzule, ale vychází z něj úprava dalších institutů. Významně se projevuje např. v předsmělní odpovědnosti,⁴⁸ dále je jednou z podmínek řádného vydržení⁴⁹ a v případě bezdůvodného obohacení je také rozlišován poctivý či nepoctivý příjemce.⁵⁰

Princip poctivosti představuje obecný korektiv jednání osoby v soukromém právu.⁵¹ Vzhledem k tomu, že se jedná o vágní pojmy, bude tak na soudcích, aby při aplikaci právních předpisů posoudili poctivost a dobrou víru. Dle JUDr. Melzera a JUDr. Téglá dává dané ustanovení soudcům širokou moc při rozhodování, což přispívá k právní nejistotě.⁵²

2.7 Vigilantibus iura scripta sunt

Stará římská zásada vigilantibus iura scripta sunt znamená, že právo patří bdělým aneb každý má povinnost střežit si svá práva. Tato zásada navazuje na zásadu autonomie vůle. Občanský zákoník upustil na rozdíl od zák. č. 40/1964

---

⁴⁶ LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1–654): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 74.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Např. § 1729 občanského zákoníku.

⁴⁹ Viz § 1089 an. občanského zákoníku.

⁵⁰ Viz § 3000 an. občanského zákoníku.

⁵¹ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl*. Praha: Leges, 2016, s. 43.

⁵² MELZER, Filip a Petr TÉGL. Povinnost jednat v právním styku poctivě. *Bulletin advokacie* [online]. 5. prosince 2014 [cit. 2020-01-26]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/povinnost-jednat-v-pravnim-styku-poctive?browser=mobi>

od formalismu při uzavírání závazkových právních vztahů, což se projevilo zvýšením dispozitivních ustanovení. Občanský zákoník tím klade větší důraz na odpovědnost osob za svá jednání. Osoby jsou povinny při uzavírání smluvních vztahů dbát větší opatrnosti a pečlivosti a nemohou se pouze spoléhat na ochranu státní moci. Větší dispozitivnost se projevila například tím, že došlo k odstranění požadavku písemné formy pro sjednání smluvní pokuty.⁵³

Právo patří bdělým se nejvýrazněji projevuje v institutu promlčení⁵⁴ a prekluzi.⁵⁵ Tato zásada se také výrazně projevuje v případě vydržení, kdy nevykonává-li vlastník po určitou dobu své vlastnické právo, může vlastnické právo za určitých okolností zaniknout tím, že je někdo jiný vydrží.⁵⁶

Ústavní soud se ve svém nedávném nálezu zabýval jak zásadou vigilantibus iura, tak aplikací jednotlivých právních zásad.⁵⁷ V daném případě Rada pro rozhlasové a televizní vysílání udělila společnosti Lion Communications pokutu jakožto zpracovateli reklamy, která měla být nekalou obchodní praktikou. Městský soud v Praze rozhodnutí Rady potvrdil a Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost společnosti Lion Communications. Přitom sám Nejvyšší správní soud rozhodl dříve o stejné reklamě ve vztahu k zadavateli reklamy, společnosti T-Mobile, že reklama není nekalou obchodní praktikou. Společnost Lion Communications byla pokutována za spáchání nekalé obchodní praktiky reklamou, o které stejný Nejvyšší správní soud řekl, že nekalou praktikou není, jednalo se tak o shodný skutek a shodnou reklamu. Argumentace Nejvyššího správního soudu spočívala v tom, že společnost Lion Communications se nebránila tím správným argumentem, který měl znít, že reklama není nekalá, ale bránila se tím, že jako zpracovatel reklamy nemohla posoudit obchodní nabídku v reklamě. Tudíž dle zásady vigilantibus iura se měla společnost Lion Communications bránit jiným způsobem, a tak z důvodu nesprávné formulace žaloby byla pokutována.

K zásadě vigilantibus iura Ústavní soud uvedl: *„Pokud pak vedlejší účastnice připomíná zásadu, bdělým náležeji práva, musí Ústavní soud konstatovat, že jakkoliv jde nesporně o ustálenou zásadu rozvíjenou v poměrech moderního právního státu, jež subjekty právních vztahů pojímá jako*

---

⁵³ Viz § 2048–2052 občanského zákoníku.

⁵⁴ Viz § 609 odst. 1) občanského zákoníku: *„Nebylo-li právo vykonáno v promlčecí době, promlčí se a dlužník není povinen plnit.“*

⁵⁵ Viz § 654 občanského zákoníku.

⁵⁶ Viz § 1089 a násl. občanského zákoníku.

⁵⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. II ÚS 2732/15.

emancipované jedince, kteří se musí aktivně přičinit o to, aby jejich práva byla respektována a chráněna, a nikoliv se spoléhat na ochrannou ruku paternalistického státu, tak její aplikace nemůže být samoúčelná a ve svém jádru rozporná s principy spravedlnosti...“ Dle Ústavního soudu je třeba právní normy vykládat tak, aby plnily svoji funkci, jež spočívá v rozumném a spravedlivém vyřešení problému, které ob stojí před měřítky zdravého rozumu a představ spravedlnosti panujících ve společnosti.

Ústavní soud se vyjádřil k aplikaci jednotlivých právních zásad. Smysl dispoziční zásady a koncentrace řízení spočívá v racionalizaci a efektivnosti řízení s tím, že aplikace těchto zásad musí ustoupit v případě, kdy by důraz na jejich plnění byl v razantním rozporu s principy spravedlnosti. Soudy jsou povinny vykládat normy v souladu s ústavně konformním výkladem, což znamená také s účelem zákona, systematickou souvislostí a s principy, jež mají svůj základ v ústavně konformním řádu. V opačném případě by postup soudů byl příliš formalistický. Obecný soud se smí a musí odchýlit od znění zákona a při výkladu právních předpisů musí hledat jejich účel a smysl a v každém právním předpisu je třeba nalézat i právní principy.

3 Základní principy anglického smluvního práva

3.1 Obecně o právních principech

V anglickém právu se pod pojmem principy smluvního práva běžně rozumí prvky, které tvoří smlouvu, tedy nabídka, její přijetí, protiplnění a vůle být právně vázán.⁵⁸ Smluvní principy, tak jak je chápe české právo, tvoří v anglickém právu zejména princip smluvní svobody a *pacta sunt servanda*. Princip smluvní svobody je stěžejním principem anglického smluvního práva, jež anglické soudy respektují a jsou velmi neochotné k jakýmkoli zásahům do uzavřené smlouvy. Mezi smluvními principy není obecně rozeznávána dobrá víra, ta je upravena pouze ve specifických oblastech, například ve spotřebitelském právu.

3.2 Prameny principů anglického smluvního práva

3.2.1 Soudcovské právo

Za hlavní pramen práva v common law lze považovat soudcovské právo tzv. „case law“, to předchází mnohdy vydání právních předpisů.

Soudcovské právo tvoří rozhodnutí soudů, jež mají povahu precedentů. Pojem precedent značí také *stare decisis*. Jedná se tak o princip „setrvávat u rozhodnutého“, který ovládá celé soudcovské právo a je tak zásadní pro anglické smluvní právo.

Precedent je rozhodnutí soudu, jež je závazné a musí být následováno dalšími souvisejícími případy, jež se týkají stejných právních otázek. Právní teorie rozlišuje dvě části soudního rozhodnutí 1) „*ratio decidendi*“, tedy právní odůvodnění rozhodnutí a 2) „*obiter dicta*“, kde jsou názory a úvahy soudu. Pouze *ratio decidendi* je právně závazné. V praxi bývají rozhodnutí velmi dlouhá včetně uvedení odlišných stanovisek soudců a bývá obtížné určit, která část tvoří *ratio decidendi*.⁵⁹ Soudy se mohou odlišit od precedentu za pomoci tzv. rozlišování (*distinctions*) tím, že poukáží na rozdílnost skutkových podstat.⁶⁰

---

⁵⁸ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th ed. Thomson Sweet & Maxwell, 2003. s. 1.

⁵⁹ Tamtéž, s. 43.

⁶⁰ BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 55.

Ne všechny soudy jsou oprávněny vytvářet precedenty. Nejvyšší soud tzv. „Supreme Court“⁶¹ je nejvyšším odvolacím soudem a jeho rozhodnutí zavazují všechny nižší soudy. Sám soud, který precedenční rozhodnutí vydal, je musí dodržovat. Od roku 1966 může Nejvyšší soud změnit své dřívější rozhodnutí.⁶² Samozřejmě Parlament může změnit precedent soudu přijetím příslušné legislativy.⁶³

3.2.2 Zákon

Dalším pramenem anglického práva je zákon, k jehož rozvoji došlo v druhé polovině 20. století. Zákon má v anglickém právu jiné postavení než v českém právu. Zákon má přednost před rozhodnutím soudu, avšak je dotvářen rozhodováním soudu. Soud vykládá a dotváří zákon. Rozhodnutím soudu dochází k aplikaci práva, rozhodnutí soudu má větší váhu než zákon.⁶⁴

Anglické smluvní právo nemá žádný kodex občanského práva, je totiž tvořeno zejména case law. I tak bylo pro oblast smluvního práva přijato několik zákonů.

Mezi významné zákony v oblasti smluvního práva patří například Law of Property (Miscellaneous Provisions) Act 1989, který například v § 2 stanoví pro anglické smluvní právo výjimečné pravidlo, že smlouva o prodeji pozemku musí mít písemnou formu.

Významným zákonem upravujícím práva třetích osob je The Contracts (Rights of Third Parties) Act 1999, dle kterého například nelze zatížit povinnostmi třetí osobu. Sale of Goods Act 1979 upravuje práva a povinnosti stran, které vznikají při uzavření smlouvy na koupi zboží v Anglii. Dále Unfair Contract Terms Act 1977 stanoví limity pro ustanovení ve smlouvách, která omezují či vylučují odpovědnost za škodu.

---

⁶¹ Dříve House of Lords.

⁶² 1966 Practice Statement.

⁶³ TERRETT, Steve. *Diploma Course An Introduction to English and European Law. English Legal System. Workbook 1: The Sources of English Law*. Juris Angliae Scientia. British Law Centres. 2017–2018, s. 45.

⁶⁴ Tamtéž, s. 42.

3.2.3 Obyčejové právo

Ve Velké Británii tvoří ústavní zvyklosti vedle zákonů a precedentů součást britské ústavy.⁶⁵ Coby pramen práva se také považují místní obyčeje za podmínky, jsou-li pradávné. Podmínkou závaznosti je, že tyto obyčeje byly již v roce 1189.

V případě určitých smluvních typů jako například smlouvy týkající se námořní přepravy se mohou stát součástí smlouvy podmínky vyplývající z obyčejového práva, a to za předpokladu, že nejsou v rozporu s podmínkami uvedenými ve smlouvě.⁶⁶

3.2.4 Právní literatura

Pouze historicky významná právní literatura tzv. „Books of authority“ má povahu pramene práva. Současná literatura již pramenem není. Tyto knihy mají hodnotu v tom, že jsou historickým svědectvím práva common law.

Mezi významná díla patří Tractus de Legibus et Consuetudinibus Angliae z roku 1189 od Glanvila týkající se práva pozemků a trestního práva ve 12. století. Další knihou je dílo Institutes of the Laws of England z let 1628–1641 od Edwarda Cokea. Dílo je významné v oblasti trestního práva, protože zde byla poprvé definována vražda. Také se jedná o dílo, jehož části jsou velmi často citovány v rozhodnutích soudů.⁶⁷ Nejpozdějším pramenem práva je Komentář k anglickému právu z roku 1765 od sira Wiliama Blackstonea.⁶⁸

3.3 Princip smluvní svobody

3.3.1 19. století

Jedním ze stěžejních principů anglického smluvního práva je princip smluvní svobody. Ekonomickým východiskem byla doktrína laissez faire.⁶⁹ Anthony Gordon Guest popisuje tento princip tak, že smluvní strany jsou nejlepšími soudci svých vlastních zájmů a uzavřou-li svobodně smlouvu, je jedinou funkcí práva danou smlouvu vynutit. Neplatnost smlouvy nemůže být

---

⁶⁵ BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 52.

⁶⁶ Palgrave, Brown & Son Ltd v SS Turid [1922] 1 AC 397.

⁶⁷ JAMES, S. Philip. *Introduction to English Law*. 10th ed. London: Butterworths, 1979, s. 23.

⁶⁸ BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 38.

⁶⁹ „Laissez faire“ znamená z francouzského překladu „nechte činit, nechte plynout“ a je heslem klasického liberalismu, dle kterého stát nemá zasahovat do hospodářství a snažit se je řídit.

namítána z důvodu nespravedlnosti či nerovnováhy smluvních stran.⁷⁰ Princip smluvní svobody byl v 19. století vykládán velmi široce.

Právo smluvní svobody bylo zakotveno v případě *Printing and Numerical Registering Co v. Sampson*.⁷¹ Společnost *Printing and Numerical* podala žalobu z důvodu porušení smlouvy o převodu patentových práv, dle níž se společnost *Sampson* zavázala k prodeji všech patentových práv, jež v budoucnu vzniknou. Společnost *Sampson* se bránila neplatností smlouvy z důvodu jejího rozporu s veřejným pořádkem a dlouhé doby trvání smlouvy. Soud rozhodl ve prospěch žalobců, že smlouva je platná. Dle soudce *George Jessela MR* je samotná smluvní svoboda součástí veřejného pořádku. Většina principů zakotvená v tomto případě byla v průběhu 20. století opuštěna.

V případě *Photo Production*⁷² soudce *Lord Diplock* dovodil, že smluvní strany mají svobodu si určit, jaké závazky přijmou. Společnost *Photo Production* uzavřela smlouvu se společností *Securicor*, dle které měla společnost *Securicor* zajistit bezpečnost prostor jejího závodu v nočních hodinách. Zaměstnanec společnosti *Securicor* si v noci rozdělal oheň, aby se zahřál. Oheň se náhodně rozšířil do okolních prostor a celý závod byl zničen.

Společnost *Photo Production* zažalovala společnost *Securicor* o náhradu škody. Společnost *Securicor* se hájila tím, že ve smlouvě je klauzule, která zakotvuje vyloučení odpovědnosti za škodu, tudíž za škodu neodpovídá. *Photo Production* namítala, že se klauzule neuplatní, protože došlo k podstatnému porušení smlouvy, které se týká až samotného jádra smlouvy a ruší samotnou klauzuli. *House of Lords* dovodil, že klauzule vyloučení odpovědnosti za škodu je platná a společnost *Securicor* tudíž neodpovídá za škodu.

3.3.2 20. století

Princip smluvní svobody mj. znamená, že každý si může zvolit, zda a s kým i za jakých podmínek uzavře smlouvu. V průběhu 20. století řada zákonů upravila zákaz odmítnout uzavření smlouvy, například dodavatelé veřejných služeb jako jsou voda nebo plyn, mají v určitých případech zákonnou povinnost dodávat příslušnou komoditu.⁷³

---

⁷⁰ GUEST, Anthony Gordon. *Chitty on contracts. Volume I, General principles*. 29th ed. London: Sweet & Maxwell, 2004, s. 11 (sekce 1–011).

⁷¹ *Printing and Numerical Registering Co v. Sampson* (1875) 19 Eq 462.

⁷² *Photo Production Ltd v Securicor Transport Ltd* [1980] UKHL 2.

⁷³ Například § 10 Gas Act 1986, § 16 Electricity Act 1989.

V určitých případech soudy dotváří mezeru ve smluvních ujednáních doplňujícím výkladem smlouvy tzv. implied terms. V případě Liverpool⁷⁴ si žalovaný pronajal od žalobce prostory v jedné výškové budově. Žalovaný přestal platit nájemné za mezonetový prostor v devátém a desátém patře budovy. Žalobce podal žalobu na zaplacení nájemného, načež žalovaný uplatnil protinávrh na náhradu škody mj. z důvodu porušení povinnosti pronajímatele zajistit udržování a opravu společných částí budovy, zejména výtahů, schodiště a osvětlení. House of Lords v tomto případě uvedl, že doplní výklad smlouvy, pokud je to nezbytné, a nikoliv pouze rozumné. House of Lords učinil doplňující výklad smlouvy, jelikož povinnost údržby prostor pronajímatelem je nezbytná pro účinnost samotné smlouvy. Nicméně soud uzavřel, že pronajímatel podnikl přiměřené kroky k zachování společných částí budovy a špatný stav budovy vznikl vlivem vandalismu, tudíž žalobci neporušili svoji povinnost a nárok na náhradu škody nevznikl.

Dalším příkladem, kde se projevil striktní přístup anglických soudů při aplikaci podmínek smlouvy, jež si smluvní strany sjednaly, je Union Eagle.⁷⁵ Žalobce ve smlouvě souhlasil, že si koupí byt v Hong Kongu a zaplatil zálohu ve výši 10 % ceny. Ve smlouvě bylo ujednáno, že čas tvoří podstatu smlouvy a v případě, že kupující nesplní jakoukoli podmínku smlouvy, má prodávající právo smlouvu zrušit a ponechat si zálohu. Kupující uhradil zbývající část kupní ceny o 10 minut později, než byl dohodnutý limit. Proávající zrušil smlouvu a záloha mu propadla. Kupující zažaloval prodávajícího a požadoval splnění smlouvy, jelikož taková podmínka smlouvy je nespravedlivá. Soud zamítl žalobu a své rozhodnutí odůvodnil tím, že v obchodním světě je důležitá jistota, že podmínky smlouvy budou vynuceny.

3.4 Smlouva strany zavazuje

S principem smluvní svobody úzce souvisí princip smlouva strany zavazuje. Vzhledem k tomu, že strany mají svobodu určit si podmínky smluv, jakmile se smluvně zavážou, mají povinnost tyto závazky splnit bez ohledu na to, jak je splnění smlouvy obtížné.

---

⁷⁴ Liverpool City Council v Irwin [1977] AC 239, House of Lords.

⁷⁵ Union Eagle Ltd. v. Golden Achievement Ltd [1997] UKPC 5, [1997] AC 514.

3.4.1 Doctrine of frustration

Anglické právo přísně posuzuje závaznost smlouvy a obecně nerozeznává změnu okolností jako možnost zproštění smluvní povinnosti. Pouze v extrémních případech je možné zprostit stranu smluvní povinnosti, a to z důvodu zmaření smlouvy.⁷⁶ Ke zmaření smlouvy tzv. doctrine of frustration dojde, když po uzavření smlouvy nastane událost, jež zásadně ovlivní splnění smlouvy, tudíž z pohledu práva dojde k zániku smlouvy a smluvní strany jsou zproštěny jakékoli povinnosti plnit.⁷⁷

Ke zmaření smlouvy dochází bez ohledu na to, zda si to smluvní strany přejí či zda jsou si vědomy takové události, jež má za následek zmaření smlouvy.⁷⁸ Do doby vytvoření této doktríny nebyl po uzavření smlouvy způsob, jakým by bylo možné dosáhnout zrušení smlouvy s nemožným plněním.

Taylor v. Caldwell⁷⁹ byl významným případem, ve kterém byly položeny základy doctrine of frustration. Společnost Caldwell vlastnila hudební halu, kterou pronajala společnosti Taylor za 100 £ na den. Společnost Taylor měla v plánu pořádat velké koncerty po dobu čtyř dnů, na kterých by vystupovali známí angličtí umělci. Týden před zahájením došlo k požáru haly, která následně zcela shořela. Nájemci, společnost Taylor, zažalovali vlastníky haly, že jim dle smlouvy nepronajali halu. Dle soudce Blackburna se pravidlo absolutní odpovědnosti uplatní pouze ve smlouvách, kde není implicitní podmínka základní smlouvy. V tomto případě byla existence hudební haly implicitní podmínkou nutnou pro splnění smlouvy. Žádná ze stran nezapříčinila zánik haly a splnění smlouvy bylo nemožné. Obě smluvní strany byly osvobozeny od povinností vyplývajících ze smlouvy.

V případě, že nedojde ke zmaření smlouvy, jsou smluvní strany povinny ke splnění smluvní povinnosti bez ohledu na to, jak je splnění povinnosti obtížné pro smluvní stranu či bez ohledu na změnu okolností. Je tak na smluvních stranách, aby si ve smlouvě sjednaly ustanovení týkající se obtížnosti splnění smluv.

---

⁷⁶ GOODE, Royston Miles, MCKENDRICK, Ewan, ed. *Goode on Commercial Law*. 5th ed. London: LexisNexis, Penguin Books, 2016, s. 120, odst. 3.101.

⁷⁷ Tamtéž, s. 151, odst. 3.167.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ Taylor v. Caldwell (1863) B & S 826, Queen's Bench.

Významným případem týkajícím se obtížně splnitelné smluvní povinnosti byl *Tsakiroglo*,⁸⁰ ve kterém prodávající souhlasil dovézt zboží ze súdánského přístavu do Hamburku. Cesta vedla přes Suezský průplav, což nebylo výslovně uvedeno ve smlouvě. Před uskutečněním cesty došlo k uzavření Suezského průplavu, tudíž cena za přepravu zboží mnohonásobně vzrostla. Proávající odmítl přepravit zboží s odůvodněním, že došlo ke zmaření smlouvy. House of Lords rozhodl, že uzavření průplavu neznamena zmaření smlouvy a prodávající je povinen splnit své povinnosti, i když je to se značnými obtížemi či s mnohem vyššími náklady.

3.4.2 Práva při porušení smluvní povinnosti

V případě, dojde-li k porušení smlouvy, je základním právem druhé smluvní strany právo na náhradu škody. Základním cílem je dostat druhou smluvní stranu do pozice, v jaké by byla, pokud by smlouva byla splněna.⁸¹ Obecně tedy platí, že poškozená smluvní strana má primárně nárok na náhradu škody a nemůže požadovat splnění závazku ze smlouvy tzv. specific performance. Požadovat splnění příslušného plnění lze za výjimečných podmínek.⁸² Anglické právo poskytuje možnost náhrady v penězích místo vynucení splnění samotného závazku.

Možnost požadovat splnění závazku vyplývajícího ze smlouvy přiznává právo ekvity, tudíž nepatří do práva common law. Na splnění závazku není nárok, jako je na náhradu škody, a záleží na úvaze soudu, zda jej přizná. Platí obecný vzorec, že soudy nepřiznají nárok na specific performance, pokud se jeví adekvátním přiznání náhrady škody.⁸³

Moderní legislativa upravuje řadu případů, kdy určité povinnosti ze smluv nebudou vynutitelné. Například nejsou vynutitelné doložky o vyloučení odpovědnosti podnikatele za zranění osoby z nedbalosti.⁸⁴ Dále je v případě spotřebitele nevynutitelná jakákoli doložka, kterou nemohl individuálně vyjednat a která v rozporu s požadavkem dobré víry způsobuje výrazný nepoměr ve vzájemných právech a povinnostech k újmě spotřebitele.⁸⁵

---

⁸⁰ *Tsakiroglou & Co Ltd v Noblee Thorl GmbH* [1962] AC 93.

⁸¹ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 5.

⁸² Tamtéž.

⁸³ Tamtéž, s. 920.

⁸⁴ The Unfair Contract Terms Act 1977, sec. 2 (1).

⁸⁵ Unfair Terms in Consumer Contracts Regulations 1994, reg. 4(1).

3.4.3 Meze závaznosti smluv

Závaznost smlouvy neznamena, že veškeré smlouvy budou vždy vynuceny. Mezi nevynutitelné smlouvy patří nezákonné smlouvy, které netvoří jednotnou skupinu, jedná se například o smlouvy sjednané za účelem spáchání trestného činu nebo jednání zakázaného právem anebo ty, které jsou v rozporu s veřejným pořádkem či dobrými mravy.⁸⁶ Dále mezi typické příklady nevynutitelnosti ujednání patří smluvní pokuta.⁸⁷

3.5 Princip dobré víry

Anglické právo obecně nerozeznává princip dobré víry jako takový. Jsou případy, kdy právní předpisy nebo rozhodnutí soudů zmiňují dobrou víru, ovšem nejedná se o princip, jenž je obecně platný pro smluvní právo. Jak je zmíněno výše, dobrá víra je požadována v Unfair Terms in Consumer Contracts Regulations 1994. Do té doby anglické právo nerozeznávalo princip dobré víry a bylo na soudech, aby tento princip vyložily. Dále je princip dobré víry upraven také v druhé části Consumer Rights Act 2015. Oba právní předpisy se vztahují pouze na spotřebitele.

Předním anglickým případem, který neuznává princip dobré víry je *Walford v. Miles*.⁸⁸ Pan a paní Milesovi byli vlastníky společnosti, kterou se rozhodli nabídnout k prodeji. Žalobci, Walfordovi, začali vyjednávat o koupi společnosti v březnu 1987. Prodávající se ústně zavázali na exkluzivním jednání pouze s kupujícími a k ukončení dalšího vyjednávání se třetími stranami. Následně prodávající oznámili kupujícím, že společnost prodali třetí straně. Žalobci podali žalobu na náhradu škody za porušení smlouvy a také za misrepresentation, tedy sdělení nepravdivých skutečností spočívajících v ukončení vyjednávání se třetími stranami. House of Lords rozhodl, že tato dohoda je nevynutitelná. Dle soudu je povinnost smluvní strany vyjednávat o smlouvě v dobré víře příliš neurčitá. Problematičnost spočívá v tom, že tento případ rozhodoval House of Lords, tudíž aby mohl být změněn, musel by být takový případ rozhodnut na úrovni Supreme Court.

---

⁸⁶ GOODE, Royston Miles, MCKENDRICK, Ewan, ed. *Goode on Commercial Law*. 5th ed. London: LexisNexis, Penguin Books, 2016, s. 143, par. 3.156.

⁸⁷ *Peachy v Duke of Somerset* (1720) 1 Strange 447.

⁸⁸ *Walford v. Miles* [1992] 2 AC 128, House of Lords.

Princip dobré víry aplikují soudy pouze pro specifické oblasti, například v případě *Carter v. Boehm*⁸⁹ soud požadoval nejvyšší dobrou víru pro oblast pojistných smluv. Také se vyžaduje ve vztazích, kde je nutná důvěra mezi stranami, například advokát a klient, jednatel a společnost, likvidátor společnosti, a dále v zaměstnaneckých vztazích.⁹⁰

V případě *Alghussein*⁹¹ soud dovedl princip, že nikdo se nemůže dovolávat vlastní nepoctivosti. Jedná se tak o princip související s dobrou vírou.

Anglické právo dává přednost právní jistotě a místo dobré víry používá spravedlnost a přiměřenost.⁹²

---

⁸⁹ *Carter v. Boehm* (1766) 3 Burr 1905.

⁹⁰ GUEST, Anthony Gordon. *Chitty on contracts. Volume I, General principles*. 29th ed. London: Sweet & Maxwell, 2004, s. 22, odst. 1–024.

⁹¹ *Alghussein Establishment v Eton College* [1988] 1 W. L. R. 587.

⁹² GUEST, Anthony Gordon. *Chitty on contracts. Volume I, General principles*. 29th ed. London: Sweet & Maxwell, 2004, s. 23, odst. 1–025.

4 Srovnání základních principů českého a anglického smluvního práva

4.1 Autonomie vůle

České i anglické právo rozeznávají princip autonomie vůle, dle něhož si smluvní strany mohou zvolit, zda a s kým uzavřou smlouvu. Anglické právo dává větší důraz na právní jistotu a vůli stran být vázán podmínkami, které si strany ve smlouvě ujednaly. Soud zasáhne do smlouvy doplňujícím výkladem v nejzazších případech, pokud uzná, že je to nutné.

České právo stanoví na rozdíl od anglického práva obecné limity pro autonomii vůle, a to veřejný pořádek, dobré mravy a ochranu osob. Občanský zákoník se výrazně přiklonil k širšímu pojetí autonomie vůle na rozdíl od zák. č. 40/1964 tím, že mnoho ustanovení týkajících se závazkového práva má dispozitivní charakter. Tím se české právo více přiblížilo k širšímu pojetí autonomie vůle, které zastává anglické právo.

Anglické právo stejně jako české právo stanoví povinnost uzavřít smlouvu v případech, kdy se jedná o dodávku veřejné komodity. Anglické právo tím také chrání veřejný zájem, který v těchto případech nadřazuje autonomii vůle osob.

4.2 Pacta sunt servanda

Oba právní řády zakotvují princip pacta sunt servanda, který v překladu znamená, že smlouvy se mají dodržovat. České i anglické právo má totožný přístup k závaznosti smluv i za předpokladu, že se plnění stane obtížnějším. České právo na rozdíl od anglického umožňuje stranám domáhat se změny nebo zrušení závazku v případě, dojde-li ke změně okolností, jež založí zvlášť hrubý nepoměr mezi právy a povinnostmi stran.⁹³ Dané ustanovení patří mezi dispozitivní, tudíž jej strany mohou vyloučit. V praxi pak patří toto ustanovení mezi nejvylučovanější.⁹⁴

Anglické právo takové omezení nemá a klade větší důraz na závaznost smluv a právní jistotu stran. Současně anglické právo nabízí možnost si dané

---

⁹³ § 1765 odst. 1) občanského zákoníku.

⁹⁴ VESELÝ, Petr. Změna okolností aneb „nejvylučovanější ustanovení“. *Bulletin advokacie* [online]. 2015 [cit. 2020-01-24]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zmena-okolnosti-aneb-nejvylucovanejsi-ustanoveni>

omezení upravit ve smlouvě, tudíž ve svém důsledku mohou strany dosáhnout stejné úpravy ohledně zvláště hrubého nepoměru mezi stranami.

Anglické právo dává možnost zprostit se závazku ze smlouvy na základě tzv. doctrine of frustration, tedy z důvodu zmaření smlouvy. České právo má velmi podobný přístup, nastane-li následná nemožnost plnění, dojde k zániku závazku pro nemožnost plnění.⁹⁵

Oba právní řády tak zaujímají podobné přístupy k principu smlouva strany zavazuje s tím, že anglické právo jde dál a respektuje práva a povinnosti, které si strany ujednaly, i když dojde k zvláště hrubému nepoměru práv a povinností mezi stranami. Přístup anglického práva považuji za vhodnější, protože více respektuje autonomii vůle stran, závazky, které si strany sjednaly a přispívá tak k právní jistotě. Současně tento koncept klade větší důraz na princip vigilanti bus iura a smluvní strany mají volnost sjednat si možnost změny nebo zrušení závazku pro případ zvláště hrubého nepoměru práv a povinností stran.

4.3 Princip poctivosti a dobré víry

Anglické právo na rozdíl od českého nezná obecný princip povinnost poctivosti a ochrana dobré víry. V českém právu se jedná o obecný korektiv jednání. Jedná se však o velmi neurčité pojmy a generální klauzule dává ve svém důsledku soudcům širokou volnost při jejich rozhodování konkrétních sporů, což přispívá k právní nejistotě. Také se jedná o důsledek, který je příznačnější pro anglické právo než české právo.

Anglické právo princip povinnost poctivosti upravuje pouze v určitých oblastech, jako je ochrana spotřebitele a v pojistných smlouvách. Stejně tak stanoví české právo konkrétní skutkové podstaty, kde se povinnost poctivosti vyžaduje, významné je například u předmluvní odpovědnosti či vydržení. České právo také v případě ochrany spotřebitele požaduje poctivost prodeje.⁹⁶

České i anglické právo mají totožný princip, a to že nikdo nesmí těžit ze svého protiprávního činu.

---

⁹⁵ § 2006 odst. 1) občanského zákoníku.

⁹⁶ § 3 odst. 1) zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

4.4 Vigilantibus iura

České právo zakotvuje princip vigilantibus iura, který v překladu znamená „každý si má střežit svá práva“. Je tak kladen důraz na to, aby strany pečlivě přistupovaly ke svým závazkům a pouze se nespolehaly na ochranu státní moci. Vigilantibus iura velmi úzce souvisí s principem autonomie vůle.

Anglické právo výslovně nerozeznává tento princip, ale na rozdíl od českého práva má velmi široce pojatý princip autonomie vůle. S tím také souvisí, že anglické právo má širší pojetí zásady pacta sunt servanda. Smluvní strany jsou nuceny si veškerá ujednání upravit ve smlouvě, protože se mohou domáhat zrušení závazku pouze z důvodu zmaření smlouvy. Tudíž, i když anglické právo neupravuje princip vigilantibus iura, je tento princip přítomen v širokém pojetí autonomie vůle a pacta sunt servanda.

Ústavní soud ve svém nálezu, ve kterém se zabýval zásadou vigilantibus iura,⁹⁷ dovodil, že právní normy je třeba vykládat tak, aby plnily svoji funkci v souladu s principy spravedlnosti a aby došlo k rozumnému a spravedlivému vyřešení problému. Velmi podobný přístup zaujímají anglické soudy, které případy posuzují z hlediska spravedlnosti a přiměřenosti.⁹⁸ Dle teorie práva je právu v právním státě vlastní orientace na hodnotu spravedlnosti.⁹⁹ Spravedlnost je jedním z nejobecnějších principů, jenž se má uplatnit ve vztahu ke kterékoli hodnotě zajišťované právním řádem.¹⁰⁰ Jak vyplývá z judikatury české i anglické, oba právní systémy používají při svém rozhodování také princip spravedlnosti.

4.5 Precedent

Precedent aneb stare decisis je zásadou anglického smluvního práva a patří mezi základní prameny anglického práva.¹⁰¹ Stare decisis znamená setrvávat u rozhodnutého a je to de facto jiný název pro precedent. Precedent je rozhodnutí soudu, jež musí být následováno, pokud se týká stejných právních otázek.

V České republice nejsou precedenty pramenem práva. Soud právo pouze vykládá a jeho výklad není obecně právně závazný. V praxi ovšem dochází

---

⁹⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. II ÚS 2732/15.

⁹⁸ GUEST, Anthony Gordon. *Chitty on contracts. Volume I, General principles*. 29th ed. London: Sweet & Maxwell, 2004, s. 22, odst. 1–024.

⁹⁹ BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 277.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 278.

¹⁰¹ Více viz bod 3.4.2.1 této práce.

k vlivu judikatury vyšších soudů na rozhodování případů téhož druhu nižšími soudy.¹⁰² Dle § 13 občanského zákoníku se každý může domáhat toho, aby jeho případ byl rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se shoduje v podstatných znacích. Rozhodne-li soud případ jinak, musí to náležitě odůvodnit. Dané ustanovení tak umožňuje každému požadovat vydání rozhodnutí v jeho věci obdobně jako jiný podobný případ.

I když judikatura vyšších soudů není formálně právně závazná, vyplývá její závaznost z judikatury vyšších soudů. Dle Nejvyššího soudu ČR „*I když právní názory, které Nejvyšší soud České republiky zaujal v jiných právních věcech, nejsou ex lege právně závazné (aplikovatelné) na případy s obdobným skutkovým či právním základem, z něž vzešel ten který judikát dovolacího soudu, nelze však současně ztrácet ze zřetele, že došlo-li v soudní rozhodovací praxi při řešení určité materie k judikatornímu ustálení právního názoru, je z povahy věci nezbytné, aby soudy nižších stupňů tento judikatorní posun ve své rozhodovací praxi reflektovaly a v případě, že takový právní názor nesdílejí, jej ve světle jimi pečlivě vyložené argumentace (kriticky) konfrontovaly a seznatelným způsobem (v odůvodnění písemného vyhotovení svého rozhodnutí) vyložily, proč, resp. z jakého (jakých) nosného (nosných) důvodu (důvodů) nebylo lze se ve věci s obdobným skutkovým či právním základem s předmětným judikátem ztotožnit.*“¹⁰³ Pokud mají soudy nižších stupňů odlišný názor od judikatury Nejvyššího soudu ČR, mohou se odchýlit, pokud to náležitě zdůvodní. Výsledkem je, že v českém právu je judikatura vyšších soudů v praxi závazná obdobně jako judikatura v anglickém právu.

4.6 Prameny práva

V anglickém i českém právu má nejvyšší sílu zákon. Odlišnost nastává ve výkladu zákona. V anglickém právu na rozdíl od českého soudy dotvářejí zákon a jejich rozhodnutí jsou právně závazná. V českém právu tento přístup neplatí, ovšem v praxi jsou rozhodnutí nejvyšších soudů také závazná. Tímto se české právo přiblížilo anglickému právu.

V anglickém právu precedenty předcházejí zákonům, kdežto v českém právu je hlavní zákon a následně ten je vykládán soudy. V určitých specifických

---

¹⁰² BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 59 a s. 75.

¹⁰³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 12. 2009, sp. zn. 30 Cdo 2811/2007.

případech existují i v českém právu výjimky, například zákonnému zakotvení předšmluvní odpovědnosti předcházela rozhodnutí soudů.

V anglickém právu je hlavním pramenem práva precedent. Zákony upravují pouze určité specifické skupiny případů. Kdežto v českém právu je hlavním pramenem práva zákon, ve smluvním právu je to občanský zákoník, tedy kodex občanského práva. Soudy až následně vykládají právo.

Specifickým prvkem anglického práva je obyčej, který tvoří jak součást ústavního práva, tak místní obyčeje za předpokladu, že jsou pradávne.

Co se týče právních zásad, lze usoudit, že tvoří druhotný pramen práva jak v právu anglickém, tak českém.

Starší právní literatura má v anglickém právu povahu pramene práva, jinak má právní literatura podpůrnou povahu doplňkového pramene práva stejně jako v českém právu.

Anglické i české soudy se ve svých rozhodnutích hlásí k principům spravedlnosti.

5 Nabídka dle českého práva

Občanský zákoník zavádí definici smlouvy jakožto projev vůle stran zřídit mezi sebou závazek a řídit se obsahem smlouvy.¹⁰⁴ Smlouvou projevují strany vůli zřídit mezi sebou závazek, kterým zakládají právně vynutitelnou povinnost chovat se sjednaným způsobem. Postup, na jehož základě vznikne smlouva, se nazývá proces uzavření smlouvy neboli negociace a skládá se z na sebe navazujících právních jednání.¹⁰⁵ Proces negociace znamená v praxi buď dvoustupňové jednání skládající se z nabídky a akceptace anebo třístupňové jednání, kde procesu předchází ještě výzva k podání nabídky.¹⁰⁶ Negociace je popsána v následujících kapitolách, přičemž tato kapitola se zabývá návrhem k uzavření smlouvy.

Právní jednání je návrhem na uzavření smlouvy (označeno také jako „nabídka“), pokud je zřejmé, že navrhovatel má v úmyslu uzavřít smlouvu s osobou, vůči níž nabídku činí.¹⁰⁷ Úmysl navrhovatele uzavřít smlouvu se bude posuzovat dle pravidel výkladu právních jednání obsažených v § 555 a násl. občanského zákoníku.

Dle § 1732 odst. 1) občanského zákoníku je *„právní jednání směřující k uzavření smlouvy nabídkou, pokud obsahuje podstatné náležitosti smlouvy tak, aby smlouva mohla být uzavřena jeho jednoduchým a nepodmíněným přijetím, a pokud z něho plyne vůle navrhovatele být smlouvou vázán, bude-li nabídka přijata.“* Mezi podstatné náležitosti nabídky patří formulace nabídky takovým způsobem, aby bylo možné ji přijmout prostým souhlasem, vůle uzavření smlouvy a vůle být v případě jejího přijetí smlouvou vázán. U typových smluv musí nabídka obsahovat podstatné náležitosti smlouvy.¹⁰⁸

Právní jednání musí splňovat obecné požadavky, jež jsou upraveny v § 545 a násl. občanského zákoníku, zejména § 553 občanského zákoníku stanoví, že právní jednání musí být určité a srozumitelné. Co se týče podstatných náležitostí smlouvy, mohou si smluvní strany dle § 1725 věta druhá občanského zákoníku svobodně určit obsah smlouvy. *„Zákon ale umožňuje uzavření i jiných*

---

¹⁰⁴ § 1724 odst. 1) občanského zákoníku.

¹⁰⁵ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 34.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 37.

¹⁰⁷ § 1731 občanského zákoníku.

¹⁰⁸ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, s. 39.

smluv, než které jsou upraveny jako samostatný smluvní typ (§ 1746). V takovém případě zákon nestanoví žádný předpokládaný obsah závazku a předpoklady pro jeho vznik. V těchto případech je nezbytné, aby nabídka takový obsah závazku vymezila, tedy vymezila, jaký dluh má ze smlouvy vzniknout. Obecně ve vztahu ke všem neupraveným dohodám, aby nabídka vyjádřila zamýšlený právní následek.“¹⁰⁹ Dané ustanovení je projevem smluvní svobody, jež umožňuje stranám uzavřít inominátní smlouvu. Příkladem takové smlouvy je dle Marka smlouva o spolupráci nebo o spolupůsobení.¹¹⁰ Navrhovatel musí v nabídce stanovit minimální podstatné náležitosti, jež v případě neupraveného smluvního typu vymezí obsah závazku, který má vzniknout. Vztahy z těchto smluv se řídí smlouvou a zákonem.¹¹¹

Dále musí z nabídky vyplývat vůle navrhovatele být vázán nabídkou v případě jejího přijetí. Při zjišťování vůle navrhovatele se bude postupovat dle pravidel výkladu právních jednání upravených v § 555 a násl. občanského zákoníku.

Nabídka může být i neadresovaná. Dle Pelikánové se jedná o výrazný posun oproti zák. 40/1964. I když pojmové vymezení návrhu smlouvy uvedených v § 1731 a 1732 odst. 1) občanského zákoníku požaduje individualizaci smluvních stran, vyplývá z ust. § 1732 odst. 2) odchylka pro nabídku uskutečněnou reklamou, v katalogu nebo vystavením zboží.¹¹² Mezi nabídky učiněné neurčitým osobám patří například veřejná nabídka či veřejný příslib.¹¹³ Dle Tintěry je dalším příkladem nabídky vůči neurčité osobě smlouva uzavřená při parkování aut na parkovišti.¹¹⁴

---

¹⁰⁹ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 70–81.

¹¹⁰ MAREK, Karel. Ke kontraktaci. *Komorní listy* [online]. 2015, č. 4, s. 14–19 [cit. 2020-07-06]. ISSN 1805-1081. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgvpww3c7grpxgzrqq&groupIndex=3&rowIndex=0>

¹¹¹ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, s. 41.

¹¹² PELIKÁNOVÁ, Irena. Některé otázky smluvního práva ve světle NOZ. *Sborník XXI. Karlovarské právnícké dny* [online]. Praha: Leges, 2013, č. 21, s. 477 [cit. 2020-07-20]. ISBN 978-80-87576-56-4 Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgnpww4del4zdcx3tl42domi&groupIndex=0&rowIndex=0>

¹¹³ Tamtéž, s. 45.

¹¹⁴ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl*. Praha: Leges, 2016, s. 67.

5.1 Výzva k podání nabídky

Od nabídky je nutné odlišovat sdělení, která nespĺňují náležitosti nabídky, například výzva k podání nabídky (lat. *invitatio ad offerendum*).¹¹⁵

Projev vůle, který nespĺňuje náležitosti nabídky, je upraven v § 1733 občanského zákoníku, jenž stanoví: „*Projev vůle, který nevyhovuje § 1732, není nabídkou a nemůže být proto přijat. Obsahuje-li projev vůle slib plnění za určitý výkon nebo výsledek, jedná se o veřejný příslib, jinak o pouhou výzvu k podání nabídky. Totéž platí o projevu, který směřuje vůči neurčitému okruhu osob nebo který má povahu reklamy, pokud z něho jasně neplyne něco jiného.*“ Z daného ustanovení vyplývá, nejsou-li splněny podmínky v § 1732 občanského zákoníku, nejedná se o nabídku a nemůže tak vzniknout smlouva. Dané ustanovení se jeví jako problematické, protože pokud nejsou splněny podmínky nabídky uvedené v § 1732 občanského zákoníku a nejedná se o veřejný příslib, jedná se vždy o výzvu k podání nabídky. Dle komentáře nejde-li o nabídku podle § 1732, je nutné v první řadě zkoumat, zda se nejedná o jiné právní jednání.¹¹⁶ S takovým výkladem se ztotožňuji.

Například dle § 1780 občanského zákoníku obrací-li se navrhovatel s návrhem na uzavření smlouvy na neurčitý okruh osob, jedná se o veřejnou nabídku. Lze dovodit, že na tento případ se vztahuje věta druhá § 1732 občanského zákoníku, když hovoří o projevu k neurčitému okruhu osob, pokud z něho jasně neplyne něco jiného. Ovšem jsou takové případy, na něž § 1732 občanského zákoníku nepamatuje, a přitom se nemůže jednat o výzvu k podávání nabídek. Právním jednáním může být jednostranný projev vůle jako například uznání dluhu či slib odškodnění. Dle § 2053 občanského zákoníku se o uznání dluhu jedná „*uzná-li někdo svůj dluh co do důvodu i výše prohlášením učiněným v písemné formě, má se za to, že dluh v rozsahu uznání v době uznání trvá.*“ Dané ustanovení nevyhovuje podmínkám v § 1732 občanského zákoníku, nejedná se o veřejný příslib, ale rozhodně je nelze považovat za výzvu k podávání nabídek. V případě, že se nejedná o jiné projevy vůle, lze mít za to, že se jedná o výzvu k podávání nabídek. Aby se jednalo o nabídku, musí tak právní jednání splňovat

---

¹¹⁵ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl.* Praha: Leges, 2016, s. 67.

¹¹⁶ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář.* Praha: C.H. Beck, 2014, s. 82–84.

obecné požadavky kladené na právní jednání, zejména určitost a srozumitelnost, a dále požadavky stanovené v § 1732 odst. 1 občanského zákoníku.

Dále je třeba zmínit, že výzva k podání nabídky nemusí mít formu právního jednání, může se jednat i o informační úkony.¹¹⁷ Strana, která vyzvala k podání nabídek, se nijak nezavazuje k uzavření smlouvy.¹¹⁸

5.2 Reklama

Kromě obecného způsobu uzavírání smluv jsou upraveny také zvláštní způsoby, mezi které patří například reklama, veřejná nabídka či uzavření smlouvy příklepem při dražbě.¹¹⁹ Detailněji bude v této práci rozebrána reklama a veřejná nabídka. Dle § 1732 odst. 2) občanského zákoníku se má „za to, že návrh dodat zboží nebo poskytnout službu za určenou cenu učiněný při podnikatelské činnosti reklamou, v katalogu nebo vystavením zboží je nabídkou s výhradou čerpání zásob nebo ztráty schopnosti podnikatele plnit.“ Jedná se o specifickou situaci, která se vztahuje na podnikatele, jenž při své podnikatelské činnosti učiní návrh dodat zboží nebo poskytnout službu za určenou cenu reklamou, vystavením zboží či zobrazením v katalogu, a to za předpokladu, že je podnikatel schopen plnit. Jiná reklama se za nabídku nepovažuje a jedná se o výzvu k podání nabídky.¹²⁰

Jak již bylo uvedeno výše, aby se jednalo o nabídku, musí být splněny obecné náležitosti pro nabídku dle § 1732 odst. 1) občanského zákoníku, tedy podstatné náležitosti smlouvy vyplývají z reklamy či katalogu, vůle být návrhem vázán je zřejmá v případě, kdy navrhovatel činí takový návrh na základě vážně míněné vůle, a takový návrh lze přijmout jednoduchým a nepodmíněným přijetím.¹²¹ Domněnka nabídky se tedy uplatní, pokud jsou splněny náležitosti nabídky dle § 1732 odst. 1) občanského zákoníku a požadavky stanovené pro právní jednání, zejména určitost a srozumitelnost. Podnikatel může při zveřejnění reklamy či zboží v katalogu vyloučit možnost, aby se jednalo o nabídku tím, že vyjádří vůli nebýt smlouvou vázán, například ustanovením, že se jedná o nezávaznou nabídku.

---

¹¹⁷ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl.* Praha: Leges, 2016, s. 67.

¹¹⁸ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo.* Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 45.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 85.

¹²⁰ § 1733 občanského zákoníku.

¹²¹ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář.* Praha: C.H. Beck, 2014, s. 70.

V případě, že jsou splněny podmínky nabídky, jedná se dle § 1732 odst. 2) občanského zákoníku o nabídku za předpokladu (tedy vyvratitelná právní domněnka), že má podnikatel schopnost plnit a má dostatečný stav zásob. Zákon považuje takovou nabídku za podmíněnou, tedy s výhradou čerpání zásob nebo ztrátou schopnosti plnit.¹²² Případné důkazní břemeno, zda se jedná o nabídku nebo výzvu, nese podnikatel, jelikož důkazní břemeno nese ten, kdo se této výhrady dovolává.¹²³

Horáček uvádí příklad ze své praxe, kdy jeho kolegyně chtěla zakoupit vozidlo podle nabídky, jež byla umístěna na reklamním poutači.¹²⁴ V reklamě byla uvedena konkrétní cena bez dalšího odkazu. Poté kolegyně navštívila prodejce aut, jenž jí sdělil, že cena se vztahuje pouze na financování leasingem a uhradí-li cenu v hotovosti, bude cena vozidla vyšší. Dle Horáčka by se jeho kolegyně mohla domáhat nabídky reklamou a prodejce by byl povinen uzavřít smlouvu dle znění reklamy.

Závaznou nabídkou ve smyslu § 1732 odst. 2) občanského zákoníku je dle Marešové také vystavení zboží v e-shopu s tím, že smlouva tak vznikne v okamžiku, kdy provozovatel e-shopu obdrží objednávku.¹²⁵

Dle Marešové mohou podnikatelé vyloučit aplikaci daného ustanovení tím, že např. v obchodních podmínkách uvedou, že vystavování zboží má pouze informativní charakter a není závaznou nabídkou a k uzavření smlouvy dojde v okamžiku, kdy provozovatel akceptuje objednávku. Současně Marešová upozorňuje, že by vyloučení daného ustanovení mohlo být soudy shledáno jako neplatné z důvodu rozporu s dobrými mravy, a to z důvodu ustanovení § 1812 odst. 2) občanského zákoníku¹²⁶. Dle mého názoru je takový výklad velice nepravděpodobný, jelikož samotné ustanovení stanoví vyvratitelnou právní domněnku, tudíž předpokládá možnost jeho vyloučení a současně se nejedná o ustanovení sloužící k ochraně spotřebitele.

---

¹²² TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl.* Praha: Leges, 2016, s. 39.

¹²³ Důkazní povinnost a z ní vyplývající důkazní břemeno účastníka civilního řízení vyplývá mj. z § 118a odst. 3 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“).

¹²⁴ HORÁČEK, Tomáš. Jak správně uzavírat smlouvy – II. *Právní prostor* [online]. 22. ledna 2016 [cit. 2020-06-27]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/jak-spravne-uzavirat-smlouvy-ii>

¹²⁵ MAREŠOVÁ, Marcela. Je vystavování zboží v e-shopu podle nového občanského zákoníku závazným návrhem k uzavření smlouvy? *Bulletin advokacie* [online]. 2015, č. 12, s. 50–51 [cit. 2020-07-10]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/je-vystavovani-zbozi-v-e-shopu-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-zavaznym-navrhem-k-uzavreni-smlouvy>

¹²⁶ Dle daného ustanovení se k ujednání odchylným od ustanovení zákona stanovených k ochraně spotřebitele nepřihlíží.

5.3 Veřejná nabídka

Veřejná nabídka je dvoustupňovým procesem uzavření smlouvy s tím, že akceptant (tj. osoba, které je nabídka určena) je neurčitý.¹²⁷ Dle § 1780 odst. 1) občanského zákoníku je veřejnou nabídkou projev vůle navrhovatele, jímž se obrací na neurčité osoby s návrhem na uzavření smlouvy. Dle § 1780 odst. 2) občanského zákoníku nevyplývá-li z podnětu k uzavření smlouvy úmysl tuto smlouvu uzavřít nebo nemá-li náležitosti nabídky dle § 1732 odst. 1) občanského zákoníku, jedná se pouze o výzvu k podávání nabídek.

Vzhledem k tomu, že nabídka je určena neurčitému počtu osob, nemusí z nabídky na rozdíl od obecných náležitostí nabídky plynout úmysl uzavřít smlouvu s konkrétní osobou.¹²⁸ Přijetí či nepřijetí smlouvy musí navrhovatel vždy akceptantům oznámit. Opomenutí tohoto oznámení může mít pro oznamovatele fatální následky.¹²⁹ Dle § 1784 odst. 2) občanského zákoníku je navrhovatel vázán všemi přijetími nabídky, jejichž akceptantům výsledek neoznámil. Dle Pelikánové se jedná o nové ustanovení oproti zák. č. 513/1991, které má absurdní důsledky. Občanský zákoník nedává návod k řešení situace, kdy v důsledku porušení oznamovací povinnosti podnikatel uzavře více smluv, než potřebuje například na dodávku zboží a dále nebude schopen splnit své závazky. Dle Pelikánové zde chybí i preventivní motivační funkce, protože podnikatel tak učiní pravděpodobně v důsledku neznalosti zákona.¹³⁰

5.4 Dražba

Při dražbě se licitátor obrací na neurčitý okruh osob s výzvou k podávání nabídek.¹³¹ V občanském zákoníku je dražba dispozitivně upravena.¹³² Nabídku činí osoby účastníci se dražby, tj. dražitelé a příklepem dojde k jejímu přijetí a vzniku smlouvy.¹³³

---

¹²⁷ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 52.

¹²⁸ Tamtéž, s. 52.

¹²⁹ Tamtéž, s. 53.

¹³⁰ PELIKÁNOVÁ, Irena. Některé otázky smluvního práva ve světle NOZ. *Sborník XXI. Karlovarské právnícké dny* [online]. Praha: Leges, 2013, č. 21, s. 478 [cit. 2020-07-20]. ISBN 978-80-87576-56-4 Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgnpww4del4zdcx3tl42domi&groupIndex=0&rowIndex=0>

¹³¹ Tamtéž, s. 51.

¹³² § 1771 občanského zákoníku.

¹³³ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 251–255.

5.5 Prodej zboží v obchodě

Zvláštní úprava uzavření smlouvy platí pro prodej zboží v obchodě upravená v § 2158 an. občanského zákoníku, která se uplatní v situaci, kdy je prodávajícím podnikatel a kupujícím je spotřebitel, popřípadě podnikatel, u něhož je při uzavření smlouvy zřejmé, že se koupě netýká jeho podnikatelské činnosti. Dle komentáře se výrazem obchod nemyslí pouze kamenná provozovna, ale jakákoli činnost související s obchodem jakožto činností.¹³⁴ Dané ustanovení se tak uplatní i na situace, kde bude smlouva uzavřena „na dálku“ či v pojezdě provozovně.

Dle § 2160 občanského zákoníku nabývá kupující k věci vlastnické právo jejím převzetím. Odlišná situace nastává při samoobslužném prodeji upraveném v § 2160 odst. 2) občanského zákoníku, dle kterého nabývá kupující vlastnické právo k věci až zaplacením kupní ceny. Do té doby ji může vrátit na původní místo. Vystavení zboží na pultech lze označit za nabídku ze strany prodávajícího určenou neurčitěmu počtu osob.¹³⁵ Dle Rabana lze vložení do košíku hodnotit jako nabídku ze strany kupujícího. Při samoobslužném prodeji je na rozdíl od kupní smlouvy stanoven okamžik uzavření smlouvy a nabytí vlastnického práva zaplacením kupní ceny.¹³⁶

5.6 Odvolání nabídky

Navrhovatel je vázán svojí vyjádřenou nabídkou.¹³⁷ Existuje několik způsobů zániku nabídky. Co se týče odvolání nabídky, je třeba nejdříve určit, je-li nabídka odvolatelná. Obecně platí, že nabídka je odvolatelná, pokud se nejedná o zákonem stanovené případy, kdy nabídku nelze odvolat. Dle § 1736 občanského zákoníku je nabídka neodvolatelná, je-li to v ní výslovně vyjádřeno, dohodnou-li se tak strany, plyne-li to z jednání stran o uzavření smlouvy, z jejich předchozího obchodního styku či ze zvyklostí.

Ze znění § 1738 občanského zákoníku lze dovodit neodvolatelnost nabídky v akceptační lhůtě, tedy po dobu lhůty, jež je určena k jejímu přijetí. Je třeba důsledně rozlišovat mezi lhůtou k přijetí nabídky a lhůtou určenou k trvání

---

¹³⁴ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo, Zvláštní část (§ 2055–3014): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 146.

¹³⁵ Tamtéž, s. 148.

¹³⁶ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 178.

¹³⁷ Tamtéž, s. 40.

nabídky. Zákonné ustanovení se vztahuje na lhůtu, která je stanovena k přijetí nabídky, a nikoliv na dobu, jež je určena k jejímu trvání. Výše uvedené zákonné ustanovení lze považovat za vhodně zvolené, protože přispívá k právní jistotě smluvních stran, jelikož se může strana, jíž je nabídka určena, spolehnout na vázanost nabídky a učinit tak další ekonomická rozhodnutí.

Dle § 1738 odst. 2) občanského zákoníku je nabídka neodvolatelná, je-li v ní tato neodvolatelnost vyjádřena. Ustanovení § 1738 odst. 2) je duplicitní k § 1736 občanského zákoníku, dle kterého je nabídka neodvolatelná, je-li to v ní výslovně vyjádřeno.

Pokud dospějeme k závěru, že se jedná o odvolatelnou nabídku, lze ji odvolat dle § 1738 odst. 1) věta druhá občanského zákoníku jen tehdy, pokud odvolání dojde druhé straně dříve, než odešle přijetí nabídky. V zájmu zachování právní jistoty lze považovat takové pojetí za správné, jelikož osoba, jež odeslala přijetí nabídky, nemůže ovlivnit dobu jejího doručení navrhovateli.

5.7 Zrušení nabídky

Neodvolatelnou nabídku lze zrušit, dojde-li zrušovací projev druhé straně před jejím doručením či alespoň současně s ním.¹³⁸ Zrušit lze tak odvolatelnou i neodvolatelnou nabídku, lhůta pro zrušení je ovšem přísnější než pro její odvolání. Odvolání nabídky musí dojít druhé straně dříve, než tato strana odešle její přijetí, zatímco zrušení nabídky musí dojít nejpozději s doručením nabídky. Zrušení i odvolání nabídky má za následek její zánik, avšak liší se v okamžiku účinnosti. V případě, kdy zrušovací projev dojde druhé straně pozdě, tedy po doručení nabídky, která je odvolatelná, nelze považovat takové zrušení za nicotné a lze ho posoudit jako odvolání nabídky.¹³⁹ Dle § 555 občanského zákoníku se právní jednání posuzuje podle svého obsahu, a tudíž se bude na takový projev vůle hledět jako na odvolání, i když bude označen jako zrušení nabídky. V případě, že by se jednalo o neodvolatelnou nabídku, kterou by chtěl navrhovatel zrušit a jeho projev vůle by došel poté, co druhá strana obdržela nabídku, nelze takovou nabídku odvolat, a tudíž by takové právní jednání mělo nicotné následky.

---

¹³⁸ § 1737 občanského zákoníku.

¹³⁹ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 96.

5.8 Zánik nabídky

Nabídka může zaniknout tehdy, pokud je to zřejmé ze samotné nabídky či povahy a účelu smlouvy. Může se jednat o vlastnosti jedné strany, které jsou podstatné pro uzavření smlouvy.¹⁴⁰

Nabídka zaniká také účinností jejího odmítnutí.¹⁴¹ Strana, které je nabídka adresována má na výběr nabídku přijmout či odmítnout. Zákon již nikde nestanoví formu odmítnutí nabídky. V případě, že druhá strana nijak nereaguje, mohou nastat různé situace. Dle § 1740 odst. 1) věta druhá občanského zákoníku mlčení či nečinnost samy o sobě neznamenají souhlas s nabídkou, tudíž v tomto případě dojde k zániku nabídky. Avšak dle § 1744 občanského zákoníku může dojít ke konkludentnímu přijetí tím, že vzhledem k obsahu nabídky, zavedené praxi stran či obvyklosti přijme druhá osoba nabídku způsobem, že se podle ní zachová. Lze tak učinit přijetí nabídky například odesláním zboží. K odmítnutí nabídky může dojít přijetím nabídky s dodatky, jež podstatně mění podmínky nabídky.¹⁴²

Nabídka zanikne v případě, pokud není přijata ve stanovené lhůtě nebo ve lhůtě, kterou pro její přijetí stanoví zákon, například bezodkladně v případě ústní nabídky.¹⁴³

Nabídka také zanikne, zemře-li jedna ze stran či pozbude-li svéprávnosti za předpokladu, že je to zřejmé z nabídky samé či z povahy a účelu navrhované smlouvy.¹⁴⁴ Povaha a účel navrhované smlouvy může určit, že nabídka smrtí či ztrátou svéprávnosti zanikne.¹⁴⁵ Může se jednat o závazek, jenž je vázán na konkrétní osobu navrhovatele, půjde zejména o případy, kdy má být plnění provedeno osobně navrhovatelem, například vystoupení konkrétního zpěváka. Dle komentáře se jedná o obdobu s § 2009 občanského zákoníku.¹⁴⁶ Totéž lze říci o případné smrti osoby, jíž je nabídka určena. Nedojde-li k zániku nabídky smrtí jedné ze stran, může dojít k jejímu přijetí jednou stranou vůči dědicům či právním

---

¹⁴⁰ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 69.

¹⁴¹ § 1739 odst. 1) občanského zákoníku.

¹⁴² § 1740 odst. 2) občanského zákoníku.

¹⁴³ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl*. Praha: Leges, 2016, s. 69.

¹⁴⁴ § 1739 odst. 2) občanského zákoníku.

¹⁴⁵ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 103.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 115.

nástupcům druhé strany. Dalším případem je situace, kdy sám navrhovatel v nabídce určí, že jeho smrtí nabídka zaniká, v praxi však půjde o ojedinělé případy.

Zákon upravuje také specifické případy zániku nabídky, například v případě dražby se učiněná nabídka zruší, pokud je podána vyšší nabídka nebo pokud se dražba ukončí jinak než příklepem.¹⁴⁷

---

¹⁴⁷ § 1771 odst. 2) občanského zákoníku.

6 Nabídka dle anglického práva

Nabídka je vyjádření vůle uzavřít smlouvu za určitých podmínek učiněná s úmyslem být jimi vázán, jakmile dojde k jejímu přijetí příjemcem.¹⁴⁸

Při posouzení, zda lze právní jednání posoudit jako nabídku, je třeba vzít v úvahu úmysl navrhovatele být vázán podmínkami, které sdělil druhé smluvní straně.¹⁴⁹ Nemá-li navrhovatel tento úmysl, jedná se o vyjádření vůle vyjednávat o navržených podmínkách. Anglické soudy budou posuzovat objektivní úmysl navrhovatele, tedy jak se tento úmysl jeví ostatním, a nikoliv subjektivní úmysl navrhovatele.¹⁵⁰ V situacích, které se každodenně opakují, jako například nakupování zboží v supermarketu, používají soudy při posuzování, zda lze dané jednání považovat za nabídku, metodu zvanou „prima facie rule of law“.¹⁵¹ Prima facie je latinský výraz, který v překladu znamená „na první pohled“ a označuje situaci, kdy se určitá okolnost či skutečnost zdá být na první pohled dostatečně zřejmá a evidentní. Jedná se o vyvratitelnou právní domněnku, která se uplatní, neprokáže-li se opačný úmysl jednajícího. Existuje-li důkaz o opačném úmyslu jednajícího, má tento důkaz přednost před aplikací „prima facie rule of law“. Pravděpodobným důvodem takového postupu je potřeba rychlosti a právní jistoty v obchodním styku.

6.1 Rozlišení nabídky od výzvy k jednání

Anglické soudy se ve svých rozhodnutích detailně zabývají rozlišením mezi nabídkou a výzvou k jednání. Nabídka může být určena jednotlivci, skupině osob nebo neurčitému počtu lidí, může být vyjádřena výslovně či konkludentně.¹⁵² V řadě případů může vyvstat otázka, zda lze z nečinnosti vyvodit nabídku. V případě, že je nečinnost kombinována s jinými skutečnostmi, může se jednat na základě objektivního testu o nabídku.¹⁵³

Dle objektivního testu je dostačující zjevný úmysl navrhovatele být vázán nabídkou v případě jejího přijetí, to znamená, že navrhovatel bude nabídkou

---

¹⁴⁸ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th ed. Thomson Sweet & Maxwell, 2003, s. 8.

¹⁴⁹ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 54.

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th ed. Thomson Sweet & Maxwell, 2003, s. 9.

¹⁵³ First Energy (UK) Ltd. v. Hungarian International Bank Ltd. [1993].

vázán, pokud jeho jednání přiměje rozumně uvažující osobu věřit, že navrhovatel má úmysl být vázán v případě jejího přijetí, a to i pokud takový úmysl ve skutečnosti nemá. Tento objektivní test byl popsán v případě *Smith v. Hughes*.¹⁵⁴ V daném případě strany uzavřely smlouvu na koupi ovsa. Na základě uzavřené smlouvy byl oves doručen kupujícímu, který zboží odmítl z důvodu, že očekával starý oves (který chtěl) a nikoliv nový (který obdržel). Soud posuzoval, zda byla učiněna nabídka a její přijetí s ohledem na skutečnost, že každá ze stran měla jiná očekávání, o jaký typ ovsa se jedná. Soud adoptoval přístup rozumně uvažujícího kolemjdoucího, dle kterého není důležité, co měly strany na mysli, ale jak by vnímal situaci rozumně uvažující kolemjdoucí.

Co se týče nečinnosti, není-li doprovázena dalšími skutečnostmi, je nepravděpodobné, že by takové jednání mohlo být považováno za nabídku.¹⁵⁵ Takový postup lze považovat za logický, neboť se může stát, že jedna ze stran zapomene jednat nebo takticky vyčkává na reakci druhé strany.

V praxi spolu smluvní strany před uzavřením smlouvy vyjednávají a dotazují se na informace, aby posoudily, zda mají zájem smlouvu uzavřít. Jedna ze stran může pouze odpovědět na dotaz vyžadující informace, například dotaz na cenu, za kterou je prodávající ochoten prodat zboží. Takovéto jednání se považuje pouze za výzvu k jednání a nezakládá nabídku, nýbrž pouze zve druhou stranu k učinění nabídky. Základním rozlišovacím kritériem, zda se jedná o nabídku či výzvu k jednání, je úmysl navrhovatele být vázán v případě jejího přijetí.¹⁵⁶ Prakticky se může jednat o případy, kdy navrhovatel výslovně v podmínkách sdělí, že nemá úmysl být vázán nabídkou v případě jejího přijetí. Dále pokud osoba označí své jednání jako nabídku, ačkoli se jedná o výzvu k jednání, nemá takovéto označení právní význam a jedná se o výzvu k jednání. Anglické právo tak považuje za základní rozlišovací kritérium úmysl navrhovatele.

Známým případem demonstrujícím rozdíl mezi nabídkou a výzvou je *Harvey v. Facey*,¹⁵⁷ ve kterém žalobce, pan Harvey, poslal žalovanému, panu Faceymu, telegraf, na kterém bylo napsáno: „*Prodáte nám nemovitost značky Bumper Hall Pen? Pošlete nám nejnižší cenu.*“ Žalovaný odpověděl: „*Nejnižší cena činí 900 £.*“ Žalobce následně odpověděl: „*Souhlasíme s koupí Bumper Hall*

---

¹⁵⁴ *Smith v. Hughes* [1871] LR 6 QB 597.

¹⁵⁵ *Unisys International Services v. Eastern Counties Newspapers Group Ltd.* [1991].

¹⁵⁶ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 54.

¹⁵⁷ *Harvey v. Facey* [1893] AC 552.

za cenu, kterou jste stanovili na 900 £.“ Žalovaný již na tento telegraf neodpověděl. Soud dovodil, že nedošlo k uzavření smlouvy o koupi nemovitosti Bumper Hall. První telegraf lze považovat spíše za dotaz ohledně ceny nemovitosti a následná odpověď žalovaného není nabídka k jejímu prodeji, ale pouze detailní odpověď na položený dotaz. Následný telegraf lze považovat za nabídku, která nebyla přijata žalovaným, a tudíž nedošlo k uzavření smlouvy.

Dalším případem zabývajícím se rozdílem mezi nabídkou a výzvou k jednání je případ Gibson v. Manchester City Council.¹⁵⁸ Žalobce, pan Gibson, jenž byl nájemcem domu, tvrdil, že došlo k uzavření smlouvy s městskou radou o koupi tohoto domu. Žalovaný popřel, že by došlo k uzavření smlouvy mezi ním a žalobcem. Mezi stranami proběhla četná komunikace. Žalovaný poslal nájemcům, jež vyjádřili zájem o koupi jejich domů, brožuru, která obsahovala oddělitelný formulář, jenž měl vyplnit nájemce a který žádal městskou radu o sdělení ceny, za kterou je ochotna daný dům prodat, a podmínek hypotéky. Žalobce vyplnil formulář a poslal jej žalovanému. Žalovaný žalobci následně v dopise ze dne 10. února 1971 sdělil výši ceny domu a podmínky hypotéky. Žalovaný současně uvedl, že přeje-li si nájemce podat formální žádost o koupi domu, má vyplnit přiloženou přihlášku a vrátit ji žalovanému co nejdříve. Žalobce vyplnil danou přihlášku s tím, že pole ohledně ceny nechal nevyplněné a současně učinil dotaz, zda cena uvedená žalovaným zahrnuje určité opravy domu. Žalovaný odpověděl, že cena nezahrnuje opravy domu. V návaznosti na to žalobce odpověděl, že by byl žalovanému zavázán, kdyby pokračoval s prodejem domu dle jeho přihlášky. Žalovaný vzhledem k politickým změnám po místních volbách již na žalobcův dopis neodpověděl. Žalobce u soudu tvrdil, že žalovaný je povinen prodat mu dům na základě uzavřené smlouvy. Soud se zaměřil na dopis žalovaného ze dne 10. února 1971 a dovodil, že se nejedná o nabídku, a to ze dvou důvodů. Za první se rada nijak nezavázala k prodeji domu, ale pouze konstatovala, že dům může být k prodeji. Za druhé poslední věta v dopise zněla, má-li žalobce zájem o koupi domu, má učinit formální přihlášení. Tudíž žalobce nebyl nijak vyzván k přijetí nabídky.

---

¹⁵⁸ Gibson v. Manchester City Council [1979] 1 WLR 294.

6.2 Prodej zboží v obchodě

Základní pravidlo týkající se vystavení zboží v obchodě zní, že se jedná o výzvu k jednání, nikoli o nabídku. Nejznámějším případem je *Pharmaceutical Society of Great Briatin v. Boots Cash Chemists*,¹⁵⁹ ve kterém žalobce podal žalobu s tvrzením, že žalovaní porušili § 18 odst. 1) farmaceutického zákona.¹⁶⁰ Dle daného zákonného ustanovení není protiprávní, pokud osoba prodávající látky obsahující jed je autorizovaným prodejcem těchto látek a prodává je pod dohledem registrovaného farmaceuta. Žalobce tvrdil, že žalovaní jednali v rozporu se zákonem, jelikož prodávali dané látky bez požadovaného dozoru. Žalovaní argumentovali tím, že v samoobslužném obchodě byl přítomen registrovaný farmaceut, který stál v blízkosti pokladny a byl oprávněn zasáhnout do prodeje těchto látek. Odvolací soud rozhodl, že dané látky byly prodány pod dozorem registrovaného farmaceuta. Důležitým faktorem zde byl moment uzavření smlouvy. Dle odvolacího soudu znamená vystavení zboží v obchodě pouze výzvu k jednání, zákazník předložením zboží u pokladny učiní nabídku a prodejce se může rozhodnout, zda nabídku přijme nebo odmítne. Teprve v okamžiku přijetí nabídky prodejcem u pokladny došlo k uzavření smlouvy, a tudíž byly dané látky prodány pod dohledem požadovaných osob.

Dále soud v případě *Esso Petroleum* dovodil, že označení ceny na čerpání benzínu je pouze výzvou k jednání.¹⁶¹ Nabídku v tomto případě učiní zákazník a prodejce nabídku přijme tím, že načerpá benzín do nádrže. Takový přístup již neobstojí v dnešní době, kdy zákazník sám na samoobslužné čerpací stanici natankuje benzín do nádrže a prodejce tak nemá reálnou šanci odmítnout uzavření smlouvy.

6.3 Reklama

Obecné pravidlo, které se uplatní v případě reklamy, alespoň co se týče dvoustranných smluv, zní, že reklama je pouze výzvou k jednání, a nikoliv nabídkou. Typickým příkladem je situace, kdy prodávající zveřejní v novinách inzerát na prodej zboží. Takový inzerát bude považován za výzvu k jednání, nikoliv za nabídku. Hlavním důvodem je potřeba ochrany inzerujícího

---

¹⁵⁹ *Pharmaceutical Society of Great Briatin v. Boots Cash Chemists* [1953] 2 WLR 427, [1953] 1 QB 401, Court of Appeal.

¹⁶⁰ Pharmacy and Poisons Act, 1933.

¹⁶¹ *Esso Petroleum v Commissioners of Customs & Excise* [1976] 1 W. L. R. 1 at 5, 6, 11.

před vznikem smlouvy s každou osobou, jež vyjádří vůli ke koupi zboží za danou cenu. Ve známém rozhodnutí *Partridge v. Crittenden*¹⁶² byl žalovaný obviněn ze spáchání trestného činu, kterého se měl dopustit nabízením divokého ptactva k prodeji v rozporu se zákonem. Inzerát žalovaného zněl: „... *Bramblefinští kohouti, Bramblefinské slepice, 25 šilinků každý.*“ Soud rozhodl, že inzerent nespáchal trestný čin, ze kterého byl obviněn, jelikož nenabízel ptactvo k prodeji, protože inzerát byl pouze výzvou k jednání.

Soudy v některých případech dospěly k závěru, že inzerát je nabídkou k uzavření smlouvy. Nejznámějším případem je *Carlill v. Carbolic Smoke Ball*,¹⁶³ ve kterém žalovaný inzeroval medicínský produkt pod názvem „*carbolic smoke ball*“ s následujícími podmínkami: odměna 100 £ bude vyplacena každému, kdo onemocní chřipkou poté, co užívá tuto pilulku třikrát denně po dobu dvou týdnů dle přiloženého návodu. K doložení opravdového úmyslu uložil inzerent částku 1.000 £ do úschovy v bance Alliance. Během chřipkové epidemie bylo prodáno mnoho pilulek, jež měly sloužit jako prevence před chřipkou. Žalobkyně si na základě tohoto inzerátu zakoupila pilulky Carbolic Smoke Ball a používala je dle přiloženého návodu. Vzhledem k tomu, že žalobkyně i přes užívání pilulek onemocněla chřipkou, vyzvala žalovanou stranu, aby splnila svoji část smlouvy a uhradila jí 100 £. Žalovaná odmítla uhradit požadovanou částku. Odvolací soud jednomyslně rozhodl, že ze strany žalované se jednalo o nabídku k uzavření smlouvy a smlouva byla uzavřena. Soud své rozhodnutí odůvodnil tím, že nabídka byla směřována těm osobám, které postupovaly dle pokynů v inzerátu. K přijetí nabídky došlo splněním podmínek uvedených v inzerátu. Uložením částky 1 000 £ do úschovy žalovaná potvrdila svůj úmysl být vázaná nabídkou v případě jejího přijetí.

6.4 Veřejná nabídka

V případě *Spencer v. Harding* bylo založeno obecné pravidlo, že veřejná výzva k činění nabídek je výzvou k jednání a nikoliv nabídkou.¹⁶⁴ Posouzení jednání záleží na každém konkrétním případě a daných okolnostech. Soud v případě *Blackpool*¹⁶⁵ dospěl k závěru, že se jednalo o nabídku k uzavření

---

¹⁶² *Partridge v. Crittenden* [1968] 1 WLR 1204.

¹⁶³ *Carlill v. Carbolic Smoke Ball Company* [1893] 1 QB 256.

¹⁶⁴ *Spencer v. Harding* (1870) LR 5 CP 561.

¹⁶⁵ *Blackpool and Fylde Aero Club Ltd v. Blackpool Borough Council* [1990] 1 WLR 1195, Court of Appeal.

smlouvy. Žalovanou stranou byla rada města Blackpool, která vyzvala k podání nabídek na zajištění letů z místního letiště a výslovně uvedla, že se nezavazuje k přijetí všech nabídek, které obdrží, a nabídky, které obdrží po poledni 17. března 1983, již nebude brát v úvahu. Jeden z účastníků učinil tuto nabídku uložением přihlášky do příslušné schránky v požadovaném čase. Běžně by tato schránka byla vybrána v poledne každý den, ovšem v tomto případě byla zkontrolována až následující den. Rada na následující schůzi rozhodla se touto nabídkou již nezabývat, jelikož byla podána po lhůtě. Odvolací soud rozhodl, že rada se smluvně zavázala k posouzení všech nabídek, které jí přišly v dané lhůtě, tedy i k posouzení nabídky, jež byla učiněna do příslušné schránky v daném čase. Daná výzva rady města Blackpool tak byla nabídkou ve smyslu, že se rada zavázala posoudit všechny nabídky, jež byly učiněny včas.

6.5 Dražba

Základní pravidlo zní, že nabídka je učiněna dražitelem a je přijata příklepem.¹⁶⁶ Nabídka každého dražitele vyprší, jakmile jiný dražitel učiní vyšší nabídku, což znamená, že pokud je vyšší nabídka vzata zpět, nemůže být přijata druhá nejvyšší nabídka.

6.6 Zrušení a zánik nabídky

Základním pravidlem je, že nabídku může navrhovatel zrušit kdykoli až do doby, než je přijata. Zrušení nabídky musí být sděleno příjemci nabídky nejpozději před tím, než přijme nabídku.¹⁶⁷ V případě Byrne¹⁶⁸ žalovaní, podnikatelé sídlící v Cardiffu, poslali dne 1. října dopis žalobcům, ve kterém jim nabídli prodej cínového plechu. Vzhledem k tomu, že žalovaní měli sídlo v New Yorku, obdrželi nabídku až 11. října. Žalovaní ihned sdělili přijetí nabídky telegramem. V prvním říjnovém týdnu došlo k nárůstu cen cínového plechu, a tak žalovaní poslali dne 8. října žalobcům dopis, ve kterém zrušili svoji nabídku. Žalobci obdrželi druhý dopis až 20. října. Žalobci podali žalobu na náhradu škody za nedodání zboží. Žalovaní odmítli svoji odpovědnost na základě mnoha důvodů, jedním z nich bylo, že platně zrušili svoji nabídku předtím, než byla žalobci

---

¹⁶⁶ Sale of Goods Act 1979, § 57(2).

¹⁶⁷ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 117.

¹⁶⁸ Byrne & Co v. Van Tienhoven & Co (1880) 5 CPD 344, Common Pleas Division.

přijata. Soud rozhodl ve prospěch žalobců, a to z důvodu, že zrušení nabídky je účinné až od doby, kdy ji obdrží druhá strana. Vzhledem k tomu, že žalobci obdrželi zrušení nabídky poté, co odeslali její přijetí, tak je dané zrušení nabídky neúčinné.

Dále platí pravidlo, že zatímco k účinnosti zrušení nabídky musí být toto zrušení sděleno příjemci nabídky, není pak nutné, aby zrušení nabídky učinil sám její navrhovatel. V případě *Dickinson v. Dodds*¹⁶⁹ soud rozhodl, že účinně zrušit nabídku může také třetí osoba odlišná od navrhovatele. Ve středu 10. června 1874 poslal žalovaný, pan Dodds, žalobci, panu Dickinsonovi, dopis, ve kterém mu nabídl dům k prodeji za cenu 800 £. Pan Dodds dopis podepsal a současně uvedl, že nabídka bude platit do 9,00 pátku 12. června 1874. Následující den byl pan Dickinson svým agentem, panem Berrym, informován, že pan Dodds nabídl dům k prodeji jiné osobě, a to panu Allanovi. Pan Dodds ten den odpoledne podepsal smlouvu na prodej nemovitosti s panem Allanem. Dne 12. června dopoledne sdělil pan Dickinson panu Doddsovi přijetí smlouvy, který jeho přijetí odmítl s tím, že smlouvu již uzavřel s panem Allanem. Vzhledem k tomu, že nabídku lze zrušit do doby, než je přijata druhou stranou, byla nabídka platně zrušena. Nabídku lze vždy zrušit, dokud nebyla akceptována druhou smluvní stranou. Tento případ je také zajímavý v tom smyslu, že zde byla stanovena doba, po kterou je nabídka platná. Podle případu *Dickinson* tak může navrhovatel zrušit nabídku, i když sám učinil slib, že nabídka po určitou dobu trvá. Soud svůj postoj odůvodnil tím, že každá smlouva vyžaduje protiplnění, a jelikož navrhovatel neobdržel žádné protiplnění za to, že poskytl akceptační lhůtu, pak tímto svým slibem není vázán.

Nabídka nemůže být přijata poté, co uplynula stanovená doba a může zaniknout tím, že není přijata ve lhůtě stanovené k jejímu přijetí. Není-li stanovena lhůta k jejímu přijetí, může zaniknout uplynutím přiměřené doby anebo tím, že příjemce nabídky svým chováním vyjádřil vůli nabídku odmítnout.¹⁷⁰

---

¹⁶⁹ *Dickinson v. Dodds* (1876) 2 Ch D 463, Court of Appeal.

¹⁷⁰ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th ed. Thomson Sweet & Maxwell, 2003, s. 16.

7 Srovnání nabídky v anglickém a českém právu

7.1 Nabídka a výzva k jednání

V obou právních řádech je definice týkající se nabídky velmi podobná. České i anglické právo mají společný důležitý prvek, a to ten, že kdo činí nabídku, musí mít úmysl uzavřít smlouvu. V anglickém právu se úmysl navrhovatele posuzuje objektivně. V českém právu se úmysl posuzuje dle výkladu právních jednání,¹⁷¹ ve kterém se kombinuje subjektivní a objektivní hledisko. Nejdříve nastoupí subjektivní hledisko, teprve pokud druhé straně nebyl úmysl jednajícího znám nebo o něm nemohla vědět, nastoupí objektivní hledisko. Oba právní řády požadují u nabídky určitost. Požadavek určitosti lze v anglickém právu dovodit z úmyslu navrhovatele být vázán stanovenými podmínkami, tudíž návrh musí být určitě vymezen. V českém právu požadavek určitosti plyne z obecného požadavku pro platnost právního jednání.¹⁷² V obou právních řádech je také požadována vůle navrhovatele být smlouvou vázán v případě jejího přijetí.

České a anglické právo formálně rozlišuje výzvu k podávání nabídek od nabídky k uzavření smlouvy. V dřívější úpravě české právo nerozlišovalo výzvu k jednání od nabídky.¹⁷³ S ohledem na závažné právní následky, jaké s sebou rozlišení mezi těmito instituty nese, lze zavedení výzvy do českého právního řádu uvítat.

Rozdíl mezi oběma právními řády spočívá v definici výzvy a jejím odlišení od nabídky. V českém právu lze hovořit pouze o formálním pojetí výzvy obsaženém v zákoně. Dle občanského zákoníku projev vůle, který nemá náležitosti nabídky a pokud se nejedná o veřejný příslib, je výzvou k podání nabídky.¹⁷⁴ Z daného ustanovení vyplývá, že jakýkoliv projev vůle, který nesplňuje dané náležitosti nabídky, je výzvou k podání nabídky. Takový závěr by byl ovšem absurdní a zcela jistě je mnoho projevů vůle, které nemají s výzvou k podání nabídky nic společného. Snahu českého zákonodárce rozlišit nabídku a výzvu k podávání nabídek lze přivítat, ovšem vzhledem k tomu, že výzva k podávání nabídek není dostatečně specifikována, je zvolené řešení nevhodné.

---

¹⁷¹ § 556 občanského zákoníku.

¹⁷² Dle § 553 (1) občanského zákoníku: „*O právní jednání nejde, nelze-li pro neurčitost nebo nesrozumitelnost zjistit jeho obsah ani výkladem.*“

¹⁷³ Zák. č. 40/1964.

¹⁷⁴ § 1733 občanského zákoníku.

Naopak přístup anglického práva, které rozlišuje výzvu k podávání nabídek od nabídky na základě úmyslu jednajícího, lze považovat za vhodnější pojetí. Soudy budou v jednotlivých případech zkoumat objektivní úmysl navrhovatele.

Dále český zákonodárce považuje za výzvu k podávání nabídek právní jednání, které je určeno neurčitému okruhu osob, a dále reklamu, pokud z ní neplyne něco jiného.¹⁷⁵ Anglické právo naopak považuje v určitých případech právní jednání, které je určené neurčitému počtu osob, za nabídku, například případ *Carlill Carbolic Smoke*.¹⁷⁶ Dle českého práva nemusí vždy nabídka směřovat vůči konkrétní osobě, například smlouvy při parkování aut na parkovišti.¹⁷⁷ Dále nabídka může směřovat i vůči neurčitému okruhu osob, například reklama, katalog nebo vystavení zboží.¹⁷⁸ Pokud by české soudy posuzovaly inzerát v případě *Carlill Carbolic Smoke*, došly by k závěru, že se nejedná o návrh dodat zboží či služby za určenou cenu při podnikatelské činnosti reklamou dle § 1732 odst. 2) občanského zákoníku, tudíž by dané jednání posoudily na rozdíl od anglických soudů odlišně, a to jako výzvu k podávání nabídek dle § 1733 občanského zákoníku.

7.2 Reklama

Definice reklamy je v obou právních řádech naprosto odlišná. České právo stanoví vyvratitelnou právní domněnku, že reklama je nabídkou, činí-li ji podnikatel při své podnikatelské činnosti a má-li náležitosti nabídky.¹⁷⁹ Navrhovatel také může vyjádřit vůli nebýt smlouvou vázán. Nejsou-li splněny podmínky pro nabídku a požadavky pro právní jednání, jedná se o výzvu k podání nabídky.

V anglickém právu naopak platí, že reklama je výzvou k jednání s tím, že v určitých případech soudy dovodily úmysl navrhovatele být vázán nabídkou v případě jejího přijetí, tudíž se jednalo o nabídku. České a anglické právo tak zaujímá opačné východisko. Avšak v obou právních řádech budou muset soudy rozhodnout, zda se jedná o nabídku nebo výzvu k jednání. V konečném důsledku

---

¹⁷⁵ § 1733 občanského zákoníku.

¹⁷⁶ *Carlill v. Carbolic Smoke Ball Company* [1893] 1 QB 256.

¹⁷⁷ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl*. Praha: Leges, 2016, s. 67.

¹⁷⁸ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 39.

¹⁷⁹ Tamtéž.

může být výsledek posouzení daného případu v českém i anglickém právu totožný, a to i přesto, že původní východiska obou právních řádů jsou opačná.

7.3 Prodej zboží v obchodě – samoobslužný prodej

Oba právní řády mají rozdílný přístup při posouzení, zda vystavení zboží znamená nabídku nebo výzvu k jednání. V anglickém právu se jedná o výzvu k podání nabídek s tím, že kupující předložením zboží u pokladny učiní nabídku vůči prodávajícímu, který se může rozhodnout, zda ji přijme. Proávající přijetím zboží u pokladny přijme nabídku a dojde ke vzniku smlouvy. V českém právu se jedná o nabídku k prodeji určenou neurčitému počtu osob. Dle Rabana kupující vložím zboží do košíku učiní nabídku vůči prodávajícímu. Kupující může do zaplacení kupní ceny vrátit zboží na své místo. Zaplacení zboží u pokladny je okamžikem vzniku smlouvy a současně kupující nabývá vlastnictví ke zboží.¹⁸⁰ Česká úprava stanoví vznik smlouvy na zaplacení zboží u pokladny, tedy pozdější okamžik než anglická úprava. Český přístup lze označit za smysluplnější. Pokud by smlouva vznikla přijetím zboží prodávajícím u pokladny, již by mohl kupující uplatňovat práva z vad před zaplacením zboží a prodávající by se dostal do nevýhodné pozice.

Úprava vzniku škody v momentě, kdy kupující vezme zboží do ruky, je v obou právních řádech odlišná. České právo výslovně stanoví, způsobí-li kupující škodu před zaplacením kupní ceny, hradí ji podle obecných ustanovení o škodě.¹⁸¹ V případě anglického práva v momentě, kdy kupující vezme věc do ruky, učiní nabídku vůči prodávajícímu. Vznikne-li škoda, je obtížné na základě této konstrukce stanovit odpovědnost za škodu, když smlouva ještě nebyla uzavřena.

7.4 Veřejná nabídka

Oba právní řády zaujaly odlišné přístupy k posouzení veřejné nabídky. Anglické právo má jako základní východisko fakt, že se jedná o výzvu k jednání a za splnění určitých podmínek lze dané jednání považovat za nabídku v tom smyslu, že se bude zabývat všemi nabídkami, které byly učiněny včas. V českém právu je základním předpokladem, že se jedná o nabídku a teprve pokud nejsou

---

¹⁸⁰ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 178.

¹⁸¹ § 2160 odst. 2) občanského zákoníku.

splněny náležitosti nabídky či nevyplývá vůle toho, kdo ji činí, být smlouvou vázán, jedná se o výzvu k jednání.

7.5 Dražba

Ustanovení v občanském zákoníku upravuje pouze okamžik vzniku smlouvy a nestanoví, která z osob činí nabídku a která nabídku přijímá. V komentáři se k § 1771 občanského zákoníku uvádí, že jednotliví dražitelé činí nabídku a příklep vede k přijetí nabídky a ke vzniku smlouvy.¹⁸² Dané ustanovení je dispozitivní pro případ, že smlouva nestanoví jiné podmínky. Přístup českého a anglického práva je v tomto případě totožný.

7.6 Zrušení a zánik nabídky

Anglické právo nerozlišuje mezi zrušením a odvoláním nabídky. Dle anglického práva je zrušení nabídky účinné okamžikem, kdy ji obdrží druhá strana. Zrušit nabídku lze předtím, než je nabídka přijata. České právo naproti tomu rozlišuje odvolání a zrušení nabídky. Dle české úpravy nabídku nelze odvolat po dobu stanovenou k jejímu přijetí. Pojetí v českém právu chrání na rozdíl od anglického práva druhou smluvní stranu, aby mohla učinit ekonomická rozhodnutí. Přístup českého práva lze považovat za vhodnější pro zachování právní jistoty v právních vztazích. Nabídku lze odvolat, pokud ji druhá strana obdrží dříve, než tato strana odeslala její přijetí. Zrušení nabídky odpovídá dle anglického práva odvolání nabídky dle českého práva.

V obou právních řádech dochází k zániku nabídky uplynutím času k jejímu přijetí nebo odmítnutím druhou smluvní stranou. Také v obou právních řádech znamená přijetí nabídky s výhradami její odmítnutí. Stejně české i anglické právo posuzuje v případě dražby zánik nabídky v případě vyšší nabídky.

---

¹⁸² HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 254.

8 Přijetí nabídky dle českého práva

Smlouva je uzavřena okamžikem, kdy nabude účinnosti přijetí nabídky akceptantem.¹⁸³ Tato kapitola se proto zabývá přijetím nabídky.

Občanský zákoník upravuje přijetí nabídky učiněné ústně, písemně vůči přítomné osobě a vůči nepřítomné osobě v kapitole, která je nazvaná Návrh na uzavření smlouvy.¹⁸⁴ Samotné přijetí nabídky je následně upraveno v ustanoveních § 1740 a násl. občanského zákoníku v kapitole nazvané Přijetí nabídky. Zařazení určité části Přijetí nabídky pod kapitolu Návrh na uzavření smlouvy v občanském zákoníku lze považovat za nekoncepční postup.

K přijetí nabídky dojde tím, že s ní akceptant projeví vůči navrhovateli včas souhlas. Souhlas musí být učiněn v přiměřené lhůtě.¹⁸⁵ Je-li nabídka učiněna ústně vůči přítomné osobě, musí být přijata bezodkladně, neplyne-li z jejího obsahu nebo okolností, za nichž se stala, něco jiného. Totéž platí, byla-li nabídka učiněna písemně vůči přítomné osobě.¹⁸⁶ Dle komentáře znamená bezodkladné přijetí nabídky povinnost přijmout ji ihned po jejím dojití, což znamená dobu potřebnou ke zformulování odpovědi a dobu jejího dojití navrhovateli.¹⁸⁷ Dané ustanovení se vztahuje na situace, kdy je nabídka učiněna ústně také komunikací po telefonu.¹⁸⁸ Bezodkladnost přijetí se vyžaduje za situace, neplyne-li z jejího obsahu nebo okolností něco jiného. Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku k citovanému ustanovení uvedl: „... *přijetím návrhu bezodkladně se rozumí přijetí v době, během níž oblát může s přihlédnutím k povaze a složitosti navrhované smlouvy – objektivně vzato – náležitě uvážit, jak bude na návrh reagovat. Jestliže oblát návrh smlouvy nepřijme včas, má se za to, že návrh smlouvy odmítá; není nutné, aby svůj nesouhlas s návrhem vůči oferentovi výslovně projevil. Učiní-li oblát opožděnou akceptaci nebo požaduje-li v obsahu smlouvy nějaké změny, považuje se tento projev vůle za nový návrh...*“¹⁸⁹ Nejvyšší soud ČR v tomto

---

¹⁸³ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 40.

¹⁸⁴ § 1734 a § 1735 občanského zákoníku.

¹⁸⁵ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl*. Praha: Leges, 2016, s. 69.

¹⁸⁶ § 1734 občanského zákoníku.

¹⁸⁷ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 88.

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. 21 Cdo 4964/2016.

rozsudku uvedl, že obdrží-li osoba mnohastránkový text, který si musí prostudovat, nelze za těchto okolností očekávat bezodkladné přijetí.

Co se týče přijetí nabídky učiněné písemně vůči nepřítomné osobě, musí být přijata ve lhůtě stanovené k jejímu přijetí a není-li tato lhůta stanovena, v době přiměřené povaze navrhované smlouvy a použití rychlosti prostředků navrhovatelem.¹⁹⁰ Pokud není stanovena lhůta k přijetí nabídky, musí být přijata v přiměřené době. Nabídka tak zaniká uplynutím lhůty k jejímu přijetí anebo uplynutím přiměřené doby. Jak již bylo řečeno, stanovením lhůty k přijetí nabídky se nabídka stává neodvolatelnou. Dle komentáře má lhůta k přijetí nabídky hmotněprávní charakter, což znamená, že nestačí přijetí nabídky odeslat, ale přijetí nabídky musí dojít navrhovateli.¹⁹¹ Dojití nabídky navrhovateli ve lhůtě se neuplatní například v případě uvedeném v § 1744 občanského zákoníku, kdy příjemce přijme nabídku tím, že se dle ní zachová.

Nejvyšší soud ČR se zabýval posouzením přiměřené doby, tedy zda byl návrh na uzavření dohody o rozvázání pracovního poměru přijat včas, když navrhovateli došlo přijetí návrhu v den, kdy měl pracovní poměr skončit.¹⁹² Dle Nejvyššího soudu ČR je návrh smlouvy přijat okamžikem, kdy přijetí smlouvy došlo navrhovateli, k tomuto okamžiku je smlouva uzavřena. V daném případě obdržela žalovaná dne 20. ledna 2005 návrh dohody na skončení pracovního poměru. Žalobci došlo přijetí návrhu dne 28. února 2005, tedy v den, kdy měl pracovní poměr skončit. Doba, v jaké žalovaná přijala nabídku, činila 39 dnů od obdržení nabídky. Dle § 244 odst. 2) zák. č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů, musí být nabídka přijata bez zbytečného odkladu, nejednají-li účastníci přímo. Nejvyšší soud ČR dovodil, že dobu 39 dnů s přihlédnutím k povaze navrhované dohody a požadavku jednání bez zbytečného odkladu nelze považovat za včasné přijetí, a to i když navrhovatel přijetí obdržel poslední den trvání pracovního poměru.

Počátek běhu přiměřené doby a lhůty k přijetí je odlišný. Zatímco lhůta k přijetí nabídky běží od účinnosti nabídky, tedy jejím dojitím akceptantovi za předpokladu, neurčí-li nabídka jinak, tak přiměřená doba k přijetí nabídky neběží od okamžiku doručení nabídky příjemcem.¹⁹³ Délka přiměřené doby je

---

¹⁹⁰ § 1735 občanského zákoníku.

¹⁹¹ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 90.

¹⁹² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 6. 2008, sp. zn. 21 Cdo 2869/2007.

¹⁹³ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 91.

objektivní a běží nezávisle na tom, kdy příjemce nabídku obdržel. Přiměřená doba zanikne jejím uplynutím, přestože ji příjemce obdržel opožděně. Neurčí-li nabídka jinak, počíná běžet lhůta k přijetí nabídky účinností nabídky, tedy od jejího dojití příjemci.

8.1 Okamžik vzniku smlouvy

Smlouva je uzavřena okamžikem nabytí účinnosti přijetí nabídky. Za přijetí se považuje projev vůle akceptanta, kterým vyjadřuje souhlas s nabídkou, jenž je včasný a bezvýhradný.¹⁹⁴ Dle občanského zákoníku je možné přijmout nabídku s výhradou, jež podstatně nemění podmínky nabídky.¹⁹⁵

Jsou také upraveny zvláštní způsoby uzavírání smluv, například v případě veřejné nabídky platí, že smlouva je uzavřena s tím, kdo včas a v souladu s ní navrhovateli nejdříve oznámí, že veřejnou nabídku přijímá.¹⁹⁶ Příjemcem je tak kdokoliv, kdo oznámí, že nabídku přijímá. V případě dražby je příjemcem nabídky kdokoliv, kdo učiní nejvyšší nabídku.¹⁹⁷

8.2 Včasnost přijetí nabídky

K přijetí nabídky dojde, pokud s ní osoba, které je nabídka určena, projeví včas souhlas.¹⁹⁸ Pouze včasné přijetí nabídky tak může vést ke vzniku smlouvy.

Přijetí je jednostranným právním jednáním a působí vůči navrhovateli od doby, kdy mu dojde, ať se jedná o ústní přijetí anebo o písemné přijetí.¹⁹⁹ Přijetí se musí dostat do sféry navrhovatele. Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR dojde projev vůle adresátovi, jakmile se dostal do jeho sféry, a není nutné, aby se s obsahem seznámil. Projev vůle došel adresátovi v okamžiku, kdy měl objektivně možnost se s ním seznámit.²⁰⁰ Daný přístup lze hodnotit přínosně, neboť při případném sporu by se jedna strana smlouvy mohla snažit účelově bránit tím, že o projevu vůle nevěděla, neboť si nevyzvedla poštu. Pro druhou stranu by bylo velmi obtížné dané tvrzení vyvrátit.

---

¹⁹⁴ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 40.

¹⁹⁵ § 1740 odst. 3) občanského zákoníku.

¹⁹⁶ § 1782 odst. 1) občanského zákoníku.

¹⁹⁷ § 1771 odst. 2) občanského zákoníku.

¹⁹⁸ § 1740 odst. 1) občanského zákoníku.

¹⁹⁹ § 570 občanského zákoníku.

²⁰⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 1. 2004, sp. zn. 32 Odo 442/2003.

Opožděné přijetí je novým návrhem ze strany oslovené osoby.²⁰¹ I pozdní přijetí nabídky může vést ke vzniku smlouvy, ovšem za předpokladu, že navrhovatel bezodkladně sdělí příjemci, že nabídku přijímá anebo se začne chovat v souladu s nabídkou.²⁰² Včasným přijetím je přijetí nabídky, které dojde navrhovateli dříve, než nabídka zanikne. Navrhovatel musí obdržet přijetí nabídky v této lhůtě.

Pozdní přijetí nabídky má účinky včasného přijetí také v případě, pokud k pozdnímu přijetí došlo v důsledku nikoliv řádné přepravy nabídky.²⁰³ Dané pravidlo platí za podmínky, že z písemnosti vyplývá, že byla odeslána za takových okolností, že kdyby její přeprava probíhala obvyklým způsobem, byla by včas i doručena. Navrhovatel může včasnost přijetí vyloučit tím, že alespoň ústně vyrozumí příjemce nabídky, že nabídku považuje za zaniklou. Dle komentáře je smyslem úpravy řešení neobvyklých okolností, které zabránily včasnému dojití přijetí, například dopravní nehoda poštovního vozu nebo přírodní katastrofa.²⁰⁴ Dané ustanovení je logické, jelikož příjemce má za to, že přijetí nabídky odeslal v dostatečném předstihu a navrhovatel z obsahu přijetí dovodil zájem příjemce přijmout nabídku. Současně je zde ponechána možnost, aby navrhovatel mohl bez zbytečného odkladu odmítnout přijetí nabídky, pokud by už s přijetím nabídky nepočítal a učinil jiné ekonomické rozhodnutí.

8.3 Znamená mlčení souhlas?

Jednání mlčky je třeba odlišit od konkludentního jednání. Dle Zuklínové jednání mlčky spočívá v nečinnosti. Na rozdíl od konkludentního jednání, jež spočívá v konání, aniž by se používala slova, například osoba roztrhá listinu, na kterou sepsala závěť.²⁰⁵

Dle občanského zákoníku mlčení nebo nečinnost samy o sobě neznamenají přijetí nabídky.²⁰⁶ Ze znění zákona lze dovodit, že za určitých okolností může mlčení či nečinnost znamenat přijetí nabídky. Mlčení může znamenat přijetí

---

²⁰¹ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 41.

²⁰² § 1743 občanského zákoníku.

²⁰³ § 1743 odst. 2) občanského zákoníku.

²⁰⁴ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 128.

²⁰⁵ ZUKLÍNOVÁ, Michaela. Způsoby právního jednání. *Právní prostor* [online]. 2015 [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/komentar-546>

²⁰⁶ § 1740 odst. 1) věta druhá občanského zákoníku.

nabídky například, pokud se tak strany dohodly v rámcové smlouvě. S mlčením může někdy spojovat následky zákon.²⁰⁷

Dle komentáře může nečinnost znamenat přijetí nabídky v případech, kdy zákon vyžaduje reakci na nabídku a s nečinností spojuje přijetí nabídky.²⁰⁸ Příkladem je § 1995 odst. 1) občanského zákoníku, dle kterého promine-li věřitel dlužníkovi dluh, má se za to, že dlužník s prominutím dluhu souhlasí, pokud neprojevil bez zbytečného odkladu výslovně nesouhlas anebo tím, že by splnil dluh. Navrhovatel nemůže stanovit, že nečinnost příjemce znamená přijetí nabídky. Pouze příjemce nabídky se může sám zavázat k tomu, že jeho nečinnost znamená přijetí nabídky.

8.4 Lze nabídku přijmout konkludentně?

Nabídku lze přijmout konkludentně tím, že se příjemce podle nabídky zachová, například že poskytne nebo přijme plnění, pokud k němu dojde včas.²⁰⁹ Jedná se o tzv. faktickou akceptaci návrhu.²¹⁰ V případě konkludentního jednání je nutné v souladu s § 546 občanského zákoníku, aby jednání nevzbuzovalo pochybnost o tom, co jednající osoba chtěla projevit. Konkludentním přijetím nabídky může být v internetovém obchodě kliknutí na kolonku vyjadřující souhlas s nabídkou anebo zaslání faktury dle nabídky.²¹¹

Zákon zde upravuje odlišně účinnost přijetí, a to již okamžikem, kdy k jednání došlo, tedy nikoliv dojitím navrhovatelí. Nejvyšší soud ČR ve svém rozhodnutí dovodil, že ke konkludentnímu uzavření smlouvy je třeba dostatečně určitých a srozumitelných úkonů kontrahentů vyjadřujících jejich vůli, aby z nich bylo zřejmé, jaký návrh na uzavření smlouvy se nabízí a zda je vůle tento návrh akceptovat. Podstatná je rovněž časová návaznost konkludentního úkonu vůči návrhu na uzavření smlouvy z hlediska včasnosti jeho akceptace.²¹²

---

²⁰⁷ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl.* Praha: Leges, 2016, s. 69.

²⁰⁸ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář.* Praha: C.H. Beck, 2014, s. 116.

²⁰⁹ § 1744 občanského zákoníku.

²¹⁰ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo.* Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 40.

²¹¹ Tamtéž, s. 41.

²¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 2. 2005, sp. zn. 29 Odo 740/2004.

8.5 Přijetí nabídky s výhradou

Projev vůle, který obsahuje dodatky, výhrady, omezení nebo jiné změny, je odmítnutím nabídky.²¹³ Je-li nabídka odmítnuta, dochází k jejímu zániku účinností odmítnutí.²¹⁴ Projev vůle s výhradami, omezeními či jinými změnami se považuje za novou nabídku.²¹⁵ Pokud přijetí nabídky pouze vymezí stejný obsah nabídky, avšak jinými slovy, jedná se o přijetí nabídky.²¹⁶ Dané ustanovení navazuje na § 1725 občanského zákoníku, dle kterého je smlouva uzavřena, jakmile si strany ujednaly její obsah. Důležité je shodné vymezení obsahu, a nikoli použití stejných slov. Marek uvádí jako příklad přijetí nabídky jinými slovy, kdy je v nabídce uvedeno čtvrté čtvrtletí a v přijetí nabídky je uvedeno období říjen až prosinec.²¹⁷ Dle komentáře nemusí být určen celý obsah smlouvy. Stanoví-li strany pouze minimální obsah smlouvy, stačí, dohodnou-li se na způsobu, jakým určí zbývající část smlouvy.²¹⁸

Odpověď příjemce nabídky s dodatkem nebo odchylkou, jež podstatně nemění podmínky, je přijetím nabídky, pokud navrhovatel takové přijetí bez zbytečného odkladu neodmítne.²¹⁹ Navrhovatel však může již v nabídce určit, že vylučuje přijetí nabídky odchylnou formou od nabídky. Důležitý je výklad podstatné podmínky nabídky. Dle Tintěry je pojem podstatné podmínky nabídky širší, než jsou nezbytné minimální zákonem požadované podstatné náležitosti smlouvy.²²⁰ Další otázkou je, co jsou podstatné a co nepodstatné změny. Dle komentáře se jedná o podstatnou změnu podmínek nabídky v případě, když se mění rozsah práv a povinností smluvních stran v míře, kdy by již rozumný navrhovatel vyjádřil nesouhlas anebo by nešel z pouhé nečinnosti navrhovatele dovodit souhlas.²²¹

Jako vodítko při výkladu podstatné změny může sloužit čl. 19 odst. 3) Úmluvy o mezinárodní koupi zboží, dle kterého je podstatnou změnou kupní cena,

²¹³ § 1740 odst. 2) občanského zákoníku.

²¹⁴ § 1739 odst. 1) občanského zákoníku.

²¹⁵ § 1740 odst. 2) občanského zákoníku.

²¹⁶ § 1740 odst. 2) věta druhá občanského zákoníku.

²¹⁷ MAREK, Karel. Ke kontraktaci. *Komorní listy* [online]. 2015, č. 4, s. 14–19 [cit. 2020-07-06]. ISSN 1805-1081. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgvpw3c7grpxgzrgq&groupIndex=3&rowIndex=0>

²¹⁸ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 28.

²¹⁹ § 1740 odst. 3) občanského zákoníku.

²²⁰ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl*. Praha: Leges, 2016, s. 70.

²²¹ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 114.

placení, jakost a množství zboží, místo a doba dodání. Za podstatnou změnu lze považovat podle Hulmáka rozhodčí doložku.²²² Co tvoří podstatnou a nepodstatnou změnu bude třeba vždy konkrétně posoudit vzhledem k okolnostem, které provázely jednání o smlouvě. V pochybnostech je třeba změnu považovat spíše za podstatnou.²²³

Dle Horáčka může být dané ustanovení pro podnikatele problematické, zvláště v praxi dochází často k situacím, kdy jedna strana podepíše smlouvu a pošle ji druhé straně k podpisu.²²⁴ Druhá strana pošle podepsanou smlouvu první straně, jež smlouvu založí. Změní-li příjemce nepodstatně smlouvu a navrhovatele o této změně neinformuje nebo si této změny nevšimne, bude navrhovatel vázán novým zněním smlouvy, aniž by si toho byl vědom. Horáček k tomu uvádí, že podnikatelé reagovali na dané ustanovení celou řadou disclaimerů,²²⁵ aby aplikaci daného ustanovení vyloučili.

8.6 Přijetí nabídky určené více osobám

K přijetí nabídky, jež je určena více osobám, dojde v okamžiku, kdy nabídku přijmou všechny osoby, vyplývá-li úmysl navrhovatele, aby se všechny tyto osoby staly stranou smlouvy, anebo lze-li takový úmysl rozumně předpokládat.²²⁶ Totéž platí, je-li zřejmý úmysl navrhovatele, aby se stranou smlouvy stal určitý počet těchto osob. Vzhledem k tomu, že smlouva vzniká jejím přijetím v souladu s nabídkou, dojde k přijetí takové nabídky dojitím přijetí nabídky od poslední z těchto osob.

8.7 Zrušení přijetí nabídky

Přijetí nabídky lze zrušit, dojde-li zrušení navrhovateli nejpozději s přijetím.²²⁷

---

²²² HULMÁK, Milan. Uzavírání smluv podle nového občanského zákoníku. *Právní rozhledy* [online]. 2012, č. 1, s. 25 [cit. 2020-06-27]. ISSN 1210-6410. Dostupné z <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrjpxa4s7gfpxgzsgu&groupIndex=11&rowIndex=0>

²²³ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl*. Praha: Leges, 2016, s. 71.

²²⁴ HORÁČEK, Tomáš. Jak správně uzavírat smlouvy – II. *Právní prostor* [online]. 22. ledna 2016 [cit. 2020-06-27]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/jak-spravne-uzavirat-smlouvy-ii>

²²⁵ Prohlášení, která vylučují aplikaci daných ustanovení.

²²⁶ § 1741 občanského zákoníku.

²²⁷ § 1742 občanského zákoníku.

Dané ustanovení navazuje na obecnou úpravu právního jednání, dle něhož osoba jednající v písemné formě může svůj projev vůle odvolat, dojde-li odvolání druhé straně nejpozději s původním projevem vůle.²²⁸ Přijetí nabídky lze pouze zrušit, nikoli odvolat.²²⁹

---

²²⁸ § 572 občanského zákoníku.

²²⁹ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 41.

9 Přijetí nabídky dle anglického práva

Přijetí nabídky je definováno jako „*konečné a bezvýhradné vyjádření souhlasu s podmínkami nabídky.*“²³⁰

Anglické soudy v mnoha případech posuzovaly, zda došlo k přijetí nabídky, a tím ke vzniku smlouvy. Soudy se při svém rozhodování zabývaly následujícími otázkami.

9.1 Musí se přijetí přesně shodovat s podmínkami nabídky?

Jak je uvedeno výše, platí obecné pravidlo, že přijetí nabídky musí být bezvýhradné vyjádření souhlasu s podmínkami, které vyjádřil navrhovatel. Pokud přijetí mění podmínky nabídky, jedná se o odmítnutí nabídky a novou protinabídku, kterou původní navrhovatel může přijmout či odmítnout.²³¹ V případě *Hyde v. Wrench*²³² nabídl žalovaný žalobci k prodeji jeho farmu za 1 000 £. Žalobce na nabídku odpověděl tím, že nabídl cenu 950 £, což žalovaný odmítl. Následně sdělil žalobce žalovanému, že souhlasí s koupí farmy za 1 000 £. Žalovaný již neodpověděl. Dle soudu nedošlo k uzavření smlouvy. Žalovaný učinil nabídku na prodej farmy za 1 000 £, kterou žalobce nepřijal. Tím, že žalobce navrhl koupit farmy za cenu 950 £, odmítl původní nabídku a učinil protinabídku. Tato protinabídku nebyla nikdy přijata.

Soud v případě *Stevenson, Jacques & Co v. McLean*²³³ rozlišoval protinabídku od pouhé žádosti o informace. Žalovaní nabídli žalobcům prodej železa s tím, že nabídka je platná po určitou dobu. Poslední den platnosti nabídky poslali žalobci žalovaným telegram, ve kterém se dotázali, zda by žalovaní akceptovali platbu zboží za dva měsíce, v případě že nikoliv, požádali o sdělení nejdelsí možné doby k úhradě ceny. Později téhož dne prodali žalovaní železo třetí straně a poslali žalobcům telegram, ve kterém je o tomto informovali. Žalobci před přijetím telegramu, který je informoval o prodeji třetí straně, našli prodejce na železo a poslali telegram žalovaným s tím, že přijímají jejich nabídku. Soud posoudil telegram žalobců jako žádost o informace, a nikoliv jako nabídku.

---

²³⁰ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th ed. Thomson Sweet & Maxwell, 2003, s. 16.

²³¹ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 81.

²³² *Hyde v. Wrench* (1840) 3 Beav 334.

²³³ *Stevenson, Jacques & Co v. McLean* (1880) 5 QBD 346.

Slova „*prosíme, abyste nám sdělili...*“ nezakládají žádnou nabídku ani protinabídku, ale pouze žádost o informace, která mohla být zodpovězena, a nikoliv považována za odmítnutí nabídky. Pokus žalovaných o odvolání nabídky nebyl považován za účinný, jelikož žalobci přijali nabídku předtím, než obdrželi odvolání nabídky, tudíž smlouva byla uzavřena a žalobci byli oprávněni k náhradě škody za nedodání železa.

Dalším významným případem je *Butler Machine*.²³⁴ Společnost *Butler Machine* se zabývala výrobou a prodejem přístrojů. Dne 23. května 1969 poslala *Butler Machine* společnosti *Ex-Cell-O* nabídku na prodej nových přístrojů za 75 535 £. Nabídka obsahovala klauzuli, ve které byla stanovena variabilní výše ceny pro případ, že by se jejich výrobní náklady zvedly s tím, že tento náklad by nesla společnost *Ex-Cell-O*. Dne 27. května odpověděla společnost *Ex-Cell-O*, že by si objednali přístroje, ale na základě standardních podmínek společnosti *Ex-Cell-O*, tedy bez klauzule týkající se variabilní výše ceny. *Butler Machine* odpověděla dne 5. června, že nabídku přijímají za podmínek v ní uvedených a přidala k tomu dopis, ve kterém uvedla, že smlouva byla uzavřena za podmínek společnosti *Butler Machine* stanovených v dopise ze dne 23. května. Následně *Butler Machine* dodala přístroje společnosti *Ex-Cell-O* s tím, že žádala uhradit částku za dodání zboží včetně částky navíc, na základě klauzule o cenových změnách. *Ex-Cell-O* zaplatila částku za dodání zboží a odmítla uhradit částku dle cenové klauzule. Společnost *Butler Machine* podala na společnost *Ex-Cell-O* žalobu. Odvolací soud rozhodl, že smlouva byla uzavřena na základě podmínek společnosti *Ex-Cell-O*, a tudíž nebyla povinna zaplatit požadovanou částku navíc. Rozhodnutí bylo zdůvodněno tím, že původní nabídka společnosti *Butler Machine* byla zrušena novou nabídkou společnosti *Ex-Cell-O*, tudíž klauzule o změně ceny nebyla součástí smlouvy. Smlouva tak byla uzavřena tím, že společnost *Butler Machine* podepsala dne 5. června přijetí nabídky. Smlouva je tak uzavřena za podmínek, jež navrhla jedna ze stran jako poslední, tedy společnost *Ex-Cell-O*. Dle odvolacího soudu musí přijetí nabídky „zrcadlit“ nabídku.

Mezi důležitá rozhodnutí týkající se přijetí nabídky patří *British Steel Corporation*.²³⁵ Smluvní strany vyjednávaly o dodávkách ocelových součástek. Žalovaní informovali žalobce o jejich záměru uzavřít smlouvu na základě jejich

---

²³⁴ *Butler Machine Tool Co Ltd v. Ex-Cell-O Corporation (England) Ltd* [1979] 1 WLR 401, Court of Appeal.

²³⁵ *British Steel Corporation v. Cleveland Bridge and Engineering Co Ltd* [1984] 1 All ER 504, Queen's Bench Division.

vlastních standardních podmínek. Žalobci na dopis nereagovali a hned začali s výrobou požadovaných součástí s očekáváním, že brzy obdrží formální nabídku. Smluvní strany pokračovaly ve vyjednávání ohledně specifikace ocelových součástí. Strany neuzavřely žádnou smlouvu upravující způsob plateb ani odpovědnost za ztrátu v případě pozdního přijetí součástí. Žalovaní odmítli zaplatit za hotovou práci a místo toho informovali žalobce, že požadují náhradu škody za pozdní dodání s tím, že tato částka převyšuje částku, již požadují žalobci jako platbu za dodání zboží. V soudním sporu žalobci tvrdili, že nedošlo k uzavření žádné smlouvy a částku, kterou požadují, vyčíslili na základě odvedené práce. Žalovaní na druhou stranu tvrdili, že došlo k uzavření smlouvy. Pro žalované bylo důležité tvrzení, že smlouva byla uzavřena, jelikož na tomto základě mohli požadovat náhradu škody za pozdní dodání zboží. Soud rozhodl, že smlouva nebyla uzavřena. Dle soudce Goffa J se strany nedohodly na podstatných náležitostech smlouvy, jako je cena, datum dodání zboží a na žádných dalších podmínkách smlouvy. Žalobcům bylo přiznáno plnění za práci, kterou odvedli, tzv. „quantum merit“, což v latině znamená „co jeden získal“, v anglickém smluvním právu se používá ve smyslu „přiměřená hodnota služeb“. Soudce Robert Goff J v daném případě stanovil, že k nároku na získání quantum merit jsou zapotřebí tři podmínky. První podmínkou je, že žalovaný byl obohacen. Další podmínkou je, že žalovaný byl obohacen na náklady žalobce a dle poslední podmínky bylo obohacení nespravedlivé. V tomto případě byly splněny všechny tři podmínky k tomu, aby žalobce mohl nárokovat úhradu vzešlých nákladů, tzv. quantum merit.

9.2 Musí být přijetí nabídky sděleno navrhovateli?

Platí obecné pravidlo, že přijetí nabídky je účinné, jakmile je sděleno navrhovateli.²³⁶ Z daného pravidla existují výjimky. Například jak bylo rozhodnuto v *Carlill v. Carbolic Smoke Ball Co*,²³⁷ navrhovatel se může vzdát požadavku na sdělení přijetí nabídky. V daném případě osoba přijala nabídku tím, že se podle ní zachovala, čímž došlo ke vzniku smlouvy.

Hlavním případem, ve kterém bylo stanoveno pravidlo, že přijetí nabídky je účinné, jakmile je sděleno navrhovateli, je *Entores Ltd.*²³⁸ Žalobcem byla

---

²³⁶ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th ed. Thomson Sweet & Maxwell, 2003, s. 22.

²³⁷ *Carlill v. Carbolic Smoke Ball Company* [1893] 1 QB 256.

²³⁸ *Entores Ltd v. Miles Far East Corporation* [1955] 2 QB 327, Court of Appeal.

společnost sídlící v Londýně, jež poslala nabídku telexem žalované společnosti sídlící v Amsterdamu. Žalovaní jednali jako zprostředkovatelé pro americkou společnost. Žalovaní odeslali telexem jejich přijetí nabídky. V daném případě bylo třeba posoudit, který soud měl jurisdikci k projednání věci. K určení jurisdikce bylo nutno posoudit, na jakém místě došlo k uzavření smlouvy, tedy zda v Amsterdamu, odkud žalovaní poslali telexem přijetí, nebo v Londýně, kde žalobci obdrželi přijetí nabídky. Odvolací soud rozhodl, že smlouva byla uzavřena okamžikem, kdy se navrhovatel dozvěděl o přijetí nabídky, tedy v Londýně. Jurisdikce tak náležela anglickým soudům.

V daném případě je důležitá úvaha soudce Denninga LJ, který rozlišoval mezi okamžitou komunikací a komunikací prostřednictvím poštovního doručovatele. Pokud se jedná o komunikaci prostřednictvím pošty, výše uvedené pravidlo se neuplatní a v tomto případě platí, že přijetí nabídky nabývá účinnosti v okamžiku, kdy je vhozeno do schránky.

9.3 Předepsaná metoda přijetí nabídky

Navrhovatel může ve své nabídce určit formu přijetí nabídky. Není-li přijetí učiněno v požadované formě, navrhovatel není vázán přijetím nabídky.²³⁹ Stanoví-li navrhovatel určitou formu přijetí nabídky, ale poté akceptuje i jinou formu přijetí, navrhovatel se vzdá původního požadavku formy přijetí a dojde k uzavření smlouvy.

Soudce Buckley J v případě Manchester Diocesan²⁴⁰ dovodil, že pokud navrhovatel v nabídce určí předepsanou formu přijetí, avšak v podmínkách neurčí, že pouze předepsaná forma přijetí je závazná, je přijetí nabídky sdělené navrhovateli ve formě, jež není pro navrhovatele méně výhodná, účinné a vede ke vzniku smlouvy. Pokud si navrhovatel přeje, aby přijetí nabídky bylo provedeno pouze v určité formě, je na něm, aby určil, že pouze tato forma je mandatorní a přijetí nabídky v jiné formě nebude účinné. Při určení, která forma přijetí nabídky není méně příznivá pro navrhovatele, je třeba vycházet ze záměru, který měl navrhovatel na mysli, když stanovil danou formu přijetí. Lze mít za to, že pokud navrhovatel předepsal písemnou formu, nebude ústní přijetí nabídky dostatečné.

---

²³⁹ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th ed. Thomson Sweet & Maxwell, 2003, s. 30–31.

²⁴⁰ Manchester Diocesan Council for Education v. Commercial and General Investments Ltd [1970] 1 WLR 241, 246.

9.4 Může mlčení znamenat přijetí nabídky?

Platí obecné pravidlo, dle kterého mlčení neznamená souhlas.²⁴¹ Ve věci *Felthouse v. Bindley*²⁴² žalobce tvrdil, že koupil od svého synovce koně. Dne 2. ledna 1862 navrhl žalobce po vyjednáváních svému synovci, že od něj koupí koně. Žalobce na závěr dopisu dodal, že pokud od synovce nedostane žádnou odpověď, má za to, že s prodejem koně souhlasí. Synovec na dopis nijak nereagoval. Synovec instruoval dražebníka, aby prodal jeho farmářské náčiní a současně mu sdělil, aby do prodeje nezahrnul daného koně. Dražebník omylem koně do prodeje zahrnul a prodal ho jiné osobě. Soud rozhodl, že žalobce neprokázal, že by získal ke koni právní titul předtím, než byl prodán v aukci.

V určitých případech lze dovést výjimky z obecného pravidla.²⁴³ V případě *Rust v. Abbey Life Assurance Co Ltd*²⁴⁴ rozhodoval odvolací soud o platnosti uzavřené smlouvy mezi žalobcem jakožto pojištěným a žalovanou jakožto pojišťovatelem. Žalovaný poslal žalobci pojistku, na kterou žalobce po dobu sedmi měsíců nijak nereagoval. Dle soudu skutečnost, že žalobce po dlouhou dobu nijak nereagoval a ani se nesnažil odmítnout zjevný vznik smlouvy, je dostačující k dovození přijetí nabídky žalobcem. V tomto případě došlo k přijetí nabídky nečinností žalobce. Tento případ patří mezi výjimky spadající pod pravidlo, že nelze přijmout nabídku mlčením. Soud posoudil, že se jedná o přijetí nabídky s ohledem na okolnosti případu, zejména na skutečnost, že žalobce sám inicioval uzavření pojistné smlouvy.

9.5 Pravidlo poštovní přepravy

Anglické právo zaujímá specifický postoj k účinnosti přijetí nabídky, která byla podána prostřednictvím poštovní přepravy. Přijetí nabídky nabývá účinnosti v okamžiku, kdy je podána k poštovní přepravě.²⁴⁵ Autoritou tohoto pravidla je případ *Adams v. Lindsell*.²⁴⁶ Jedná se o starobylé pravidlo, které soudy postupně upravují stanovením širokého okruhu výjimek. Jedna z těchto výjimek byla

---

²⁴¹ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 103.

²⁴² *Felthouse v. Bindley* (1862) 11 CBNS 869, 142 ER 1037, Court of Common Pleas.

²⁴³ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 105.

²⁴⁴ *Rust v. Abbey Life Assurance Co Ltd* [1979] 2 Lloyd's Rep 334.

²⁴⁵ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 106.

²⁴⁶ *Adams v. Lindsell* (1818) 1 B & Ald 681.

stanovena v případě *Holwell Securities*,²⁴⁷ ve kterém měli žalobci zájem o koupi pozemku od žalovaných. V dohodě bylo uvedeno, že nabídka na koupi pozemku má být učiněna písemně kdykoliv ve lhůtě šesti měsíců. Žalobci údajně učinili nabídku dopisem, který dne 14. dubna 1972 poslal jejich právní zástupce, avšak žalovaní tento dopis nikdy neobdrželi. Žalovaní neuznali, že by žalobci účinně vykonali dané právo. Soud rozhodl, že pravidlo poštovní přepravy, dle kterého je přijetí nabídky účinné okamžikem vhození dopisu do poštovní schránky, se zde neuplatní. Podle soudce Rusella LJ se pravidlo poštovní přepravy neuplatní, jelikož v dohodě je výslovná podmínka, která specifikuje, že přijetí musí být navrhovateli doručeno, a tudíž vylučuje použití obecného pravidla poštovní přepravy. Soudce Rusell LJ také uvedl, že k uplatnění pravidla poštovní přepravy jsou nutné určité požadavky. Jedním z těchto požadavků je úmysl smluvních stran, aby nabídka byla přijata využitím poštovní přepravy.

Ve věci *Henthorn v. Fraser*²⁴⁸ soud rozhodl, že použitelnost pravidla poštovní přepravy nezávisí pouze na prostředku, jakým byla sdělena nabídka, ale také na úmyslu stran. V tomto případě, i když žalobce obdržel nabídku ústně, je nutné přihlídnout k tomu, že žalobce bydlel v jiném městě, než kde nabídku obdržel. Žalovaným muselo být zřejmé, že žalobce pro přijetí nabídky použije určitý prostředek komunikace, který by běžný člověk bydlící v jiném městě použil, a to poštovní přepravu. Pravidlo poštovní přepravy se v daném případě použilo.

Smluvní strany mohou výslovně nebo implicitně vyloučit použití pravidla poštovní přepravy.²⁴⁹ Soudce Russell LJ výslovně stanovil, že pravidlo poštovní přepravy je účinné i v případě, kdy se dopis ztratí a nikdy se nedostane do dispozice druhé strany. Autoritou tohoto pravidla je případ *Household Fire*.²⁵⁰ Žalovaný požádal o akcie společnosti, které mu byly přiděleny, ale nikdy neobdržel dopis, ve kterém by byl informován o jejich přidělení. Následně vstoupila společnost do likvidace a likvidátor se snažil po žalovaném vymoci platbu za neuhrazenou cenu akcií. Žalovaný odmítl požadavek na uhrazení ceny akcií s tím, že se nestal akcionářem. Soud rozhodl, že nabídka žalovaného ke koupi akcií byla přijata v momentě vhození oznámení o přidělení akcií

---

²⁴⁷ *Holwell Securities Ltd v. Hughes* [1974] 1 WLR 155, Court of Appeal.

²⁴⁸ *Henthorn v. Fraser* 1892, 2 Ch 27.

²⁴⁹ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 110.

²⁵⁰ *Household Fire and Carriage Accident Insurance Co Ltd v. Grant* (1879) 4 Ex D 216.

do poštovní schránky. Skutečnost, že se dané oznámení ztratilo a žalovaný je nikdy neobdržel, nemá vliv na platně uzavřenou smlouvu.

Soudce Lawton LJ stanovil další výjimku, dle které se pravidlo nepoužije, pokud by vedlo k potížím a absurdním situacím.²⁵¹

Ve věci Brinkibon²⁵² soud rozhodl, že pravidlo poštovní přepravy se nepoužije na bezprostřední formu komunikace, kam patří komunikace prostřednictvím telexu a faxu. Co se týče e-mailové komunikace, soud ve věci Thomas v. BPE Solicitors²⁵³ rozhodl, že pravidlo poštovní přepravy se na komunikaci prostřednictvím e-mailu neuplatní. Použití e-mailové komunikace bylo detailněji popsáno ve věci Chwee Kin Keong,²⁵⁴ kde soudce Rajah JC dovodil, že e-mail sice nese určitou podobnost s poštovní přepravou, například navrhovatel odesláním e-mailu ztratí možnost s ním disponovat, ale i při technických potížích je většina e-mailů dříve nebo později doručena příjemci.

9.6 Přijetí nabídky v případě jednostranných závazků

Pravidla vztahující se k přijetí nabídky jsou odlišná v případě jednostranných závazků. Soudy snadno dospějí k závěru, že navrhovatel se v případě jednostranných závazků vzdal požadavku sdělení přijetí nabídky.²⁵⁵ V jednostranných závazcích platí obecné pravidlo, že navrhovatel může požadovat, aby příjemce vykonal přijetí nabídky v celém požadovaném rozsahu.²⁵⁶

Ve věci Daulia Ltd²⁵⁷ soudce Goff LJ dospěl k závěru, že navrhovatel nemůže vzít zpět svoji nabídku, jakmile druhá strana začala s požadovaným chováním. Navrhovatel však nemusí uhradit cenu, dokud druhá strana nevykoná celé požadované chování, které se po ní vyžaduje. Ve věci Errington v. Errington²⁵⁸ koupil otec pro svého syna a jeho manželku dům s tím, že jim dům případně, jakmile splatí hypotéku. Manželé začali splácet hypotéku, avšak otec umřel předtím, než ji stihli celou splatit. Otec ve své závěti přenechal své manželce dům, která po jeho smrti podala žalobu na manželku svého syna. Soud

---

²⁵¹ Holwell Securities Ltd v. Hughes [1974] 1 WLR 155, Court of Appeal.

²⁵² Brinkibon Ltd Stahag-Stahl und Stahlwarenhandelgesellschaft mbH (1983) 2 AC 34.

²⁵³ Thomas v. BPE Solicitors (a firm) (2010) EWHC 306 Ch.

²⁵⁴ Chwee Kin Keong v. Digilandmall.com Pte Ltd (2004) 2 SLR (R) 594.

²⁵⁵ Carlill v. Carbolic Smoke Ball.

²⁵⁶ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 114.

²⁵⁷ Daulia Ltd v. Four Millbank Nominees Ltd (1978) Ch 231, 239.

²⁵⁸ Errington v. Errington (1952) 1 KB 290.

posuzoval, zda může manželka syna setrvat v domě. Vzhledem k tomu, že manželé začali s placením hypotéky, nebyl otec oprávněn vzít zpět svoji nabídku, dle které bude po splacení hypotéky dům jejich. Situace se nezměnila ani po otcově smrti. Ovšem pokud by manželé přestali platit hypotéku, otec by již nebyl vázán svojí nabídkou.

9.7 Přijetí nabídky v nevědomosti

Platí obecné pravidlo, že vykonání určitého požadovaného jednání bez vědomosti existence nabídky nevede samo o sobě k přijetí nabídky.²⁵⁹ Jedním z důsledků tohoto pravidla je skutečnost, že identická protinabídka nevede ke vzniku smlouvy. Ve věci *Tinn v. Hoffman*²⁶⁰ soudce Blackburn J uvedl, že výměna totožných nabídek neznamena totéž. Pokud by existence dvou protinabídek vedla ke vzniku smlouvy, došlo by v obchodním světě ke značné právní nejistotě, zda byla nabídka přijata, a tedy smlouva uzavřena.

Vyvstává odlišná otázka, a to zda musí být přijetí nabídky učiněno se záměrem přijmout nabídku. Tato otázka byla řešena v australském případě *R v. Clarke*,²⁶¹ kdy australská vláda nabídla odměnu tomu, kdo poskytne informaci vedoucí k zatčení a odsouzení osoby nebo osob, jež zavraždily dva policisty. Jeden z obviněných poskytl informace, které vedly k zatčení a odsouzení těchto osob. Obviněný požadoval vyplacení slíbené odměny. Soudce ohledně jeho požadavku rozhodl, že obviněný neposkytl informace, aby získal odměnu, ale pouze za účelem svého osvobození. V tomto případě nepostačovala existence vědomosti nabídky, ale bylo požadováno jednání činěné s úmyslem přijmout danou nabídku.

---

²⁵⁹ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th ed. Thomson Sweet & Maxwell, 2003, s. 36.

²⁶⁰ *Tinn v. Hoffman & Co* (1873) 29 LT 271.

²⁶¹ *R v. Clarke* (1927) 40 CLR 227.

10 Srovnání přijetí nabídky v českém a anglickém právu

Dle českého práva přijme osoba nabídku k uzavření smlouvy, projeví-li s ní včas souhlas. V anglickém právu je přijetím nabídky bezvýhradné vyjádření souhlasu s podmínkami nabídky. Dle obou právních řádů je přijetí nabídky s výhradou nebo dodatky odmítnutím nabídky. Oba právní řády požadují, aby přijetí nabídky tzv. zrcadlilo nabídku. České právo zaujímá benevolentnější postoj k přijetí nabídky s dodatky, jež podstatně nemění podmínky. Dle českého zákonodárce se jedná o přijetí nabídky za předpokladu, že to navrhovatel neodmítne anebo navrhovatel tuto možnost nevyloučí. Daná úprava v anglickém právu není obsažena. Přístup českého práva lze považovat za příznivější pro rozvoj obchodních vztahů, kdy právní normy zbytečně neposuzují přijetí nabídky s nepodstatnými změnami za odmítnutí nabídky, ale je ponecháno na navrhovateli, aby dané přijetí odmítl. Tedy klade se důraz na opravdovou vůli stran, a nikoli na formalistický přístup. Přístup českého práva více koresponduje s principem smluvní volnosti stran, který je obsažen v obou právních řádech.

V obou těchto právních řádech mlčení nebo nečinnost samy o sobě neznamenají přijetí nabídky, ale mohou k tomu vést v určitém kontextu. Například § 1744 občanského zákoníku upravuje přijetí nabídky tím, že se osoba podle nabídky zachová. Anglické právo má k přijetí nabídky chováním stejný přístup v případě jednostranných závazků. V obou právních řádech dojde k přijetí nabídky chováním již okamžikem vykonání daného chování a není nutné sdělení či dojití druhé straně. Tento přístup lze hodnotit pozitivně pro podporu obchodních vztahů a důraz na vůli stran.

Dle českého práva je včasné přijetí nabídky účinné od okamžiku, kdy dojde navrhovateli. Anglické právo požaduje, aby přijetí nabídky bylo sděleno navrhovateli. K významu přijetí do sféry navrhovatele se vyjadřoval Nejvyšší soud ČR,²⁶² který ve svém rozsudku dovodil, že stačí, aby se přijetí nabídky dostalo do sféry navrhovatele, a není nutné, aby se s ním seznámil. Přístup českého práva lze považovat za praktičtější, jelikož v případném soudním sporu by jedna strana těžko prokazovala, zda si druhá strana přečetla e-mail nebo dopis, který jí poslala. První strana by tak byla v důkazní nouzi. České pravidlo, že postačí, pokud se přijetí dostane do sféry navrhovatele, přispívá k právní jistotě.

---

²⁶² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 1. 2004, sp. zn. 32 Odo 442/2003.

Postoj anglického práva je na první pohled přísnější, avšak anglické právo má zcela odlišné pravidlo v případě použití práva poštovní přepravy. Dle tohoto práva dochází k přijetí nabídky již samotným podáním k poštovní přepravě a není nutné, aby se navrhovatel o přijetí jeho nabídky vůbec dozvěděl. V praxi se mnohdy může stát, že smluvní strana si není vědoma přijetí nabídky v rámci několika dní, popřípadě pokud dojde ke ztrátě zásilky, nemusí se o přijetí nabídky vůbec dozvědět. Taková situace může způsobit, že navrhovatel, aniž by si byl vědom vzniku smlouvy, učiní ekonomické rozhodnutí a uzavře smlouvu s třetí osobou. Pravidlo poštovní přepravy v anglickém právu přispívá k právní nejistotě a nelze ho považovat za žádoucí.

České právo má také specifickou úpravu přijetí nabídky využitím poštovní přepravy, a to pro případ pozdního dojití přijetí nabídky navrhovateli v důsledku přepravy. Pokud navrhovatel nevyrozumí, že nabídku považuje za zaniklou, má se za to, že přijetí nabídky má účinky včasného přijetí. České právo požaduje, aby přijetí nabídky došlo do sféry navrhovatele. Nedochozí tak daleko jako anglické právo, kdy stačí vhození do poštovní schránky. V rámci právní jistoty lze mít přístup českého práva za správný, jelikož jsou si smluvní strany vědomy skutečnosti, že vznikla smlouva. Současně je takový přístup méně formalistický a klade důraz na vůli stran.

Oba právní řády shodně stanoví, že k přijetí nabídky musí dojít v přiměřené lhůtě. České právo detailněji rozlišuje přijetí nabídky dle toho, zda je nabídka učiněna ústně či písemně vůči přítomné osobě a písemně vůči nepřítomné osobě. Nabídka učiněná ústně či písemně vůči přítomné osobě musí být přijata bezodkladně. Nabídka učiněná písemně vůči nepřítomné osobě musí být přijata v předepsané lhůtě, není-li taková lhůta, v přiměřené době. Pokud se jedná o předepsanou lhůtu, musí být přijetí nabídky navrhovateli doručeno, nestanoví-li navrhovatel, že stačí přijetí v dané lhůtě odeslat. Anglické právo pouze stanoví, že přijetí nabídky musí být sděleno navrhovateli a dále má odlišný přístup v případě využití poštovní přepravy, kdy pouze stačí přijetí nabídky podat k poštovní přepravě.

Oba právní řády mají stejný přístup ohledně formy přijetí nabídky. Občanský zákoník ani anglické právo obecně nestanoví, v jaké formě musí být nabídka přijata. Dle § 559 občanského zákoníku týkajícího se obecně formy jednání má každý právo zvolit si pro právní jednání libovolnou formu, není-li ve volbě omezen ujednáním nebo zákonem. Lze tak dovodit, že žalobce sám

stanovil formu přijetí nabídky tím, že zaslal žalovanému písemnou plnou moc a písemnou smlouvu. Nadto je třeba zmínit, že oba právní řády požadují, aby nabídka i přijetí nabídky byly učiněny v písemné formě v případě smlouvy o převodu nemovitosti.²⁶³ Daná úprava obou právních řádů je v souladu s principem smluvní svobody stran.

Anglické právo požaduje pro přijetí nabídky nikoli pouze vědomost o existenci nabídky, ale aby přijetí nabídky bylo učiněno se záměrem přijetí nabídky. České právo výslovně takovým ustanovením nedisponuje, ale obdobný závěr lze dovodit z ustanovení týkajícího se právního jednání. Dle § 551 občanského zákoníku je k právnímu jednání nutná vůle jednající osoby. Tudíž oba právní řády kladou při posuzování přijetí nabídky důraz na vůli jednající osoby.

---

²⁶³ V českém právu upraveno v § 560 občanského zákoníku. V anglickém právu upraveno v Law of Property (Miscellaneous Provisions) Act 1989, Sec. 2.

11 Princip protiplnění dle českého práva

11.1 Hospodářský důvod právního jednání

V českém právu se anglickému pojetí protiplnění svojí skutkovou podstatou nejvíce blíží požadavek kauzy.²⁶⁴ Dle Hulmáka²⁶⁵ vymezuje doktrína pojem kauza jako hospodářský cíl, pro který vznikl závazek²⁶⁶ a dle Nejvyššího soudu ČR je kauza právním důvodem závazku.²⁶⁷ V občanském zákoníku nelze dohledat pojem kauza, ale na několika místech se vyskytuje pojem důvod. Například ustanovení týkající se uznání dluhu požaduje mj. i uvedení důvodu závazku.²⁶⁸

Za obdobu významu anglického protiplnění „consideration“ lze považovat ustanovení § 1791 občanského zákoníku, dle kterého je věřitel povinen prokázat důvod závazku. Jedná-li se o závazek z cenného papíru, věřitel kauzu neprokazuje, ledaže tak stanoví zákon. Dle komentáře je smyslem daného ustanovení „*postavit na jisto, že závazek vzniká z určitého právního důvodu, jehož kvalifikace závisí na kauze, a proto musí věřitel prokázat i tu.*“²⁶⁹

Dle doc. JUDr. Michaely Zuklínové je hospodářský důvod právního jednání, tedy kauza, významný ve třech aspektech, a to z hlediska existence kauzy, z hlediska vyjádření v právním jednání a dokazování.²⁷⁰ Kauza tak má význam pro stanovení obsahu závazků. Například dle § 2095 občanského zákoníku není-li jakost a provedení předmětu koupě ujednaná, je prodávající povinen plnit v jakosti a provedení vhodném pro účel ze smlouvy, jinak pro účel obvyklý.

Nejvyšší soud ČR dovedl, že „*pro posouzení povahy smluv je rozhodující nikoliv jejich označení, ale obsah a zejména právní důvod obsahu závazku.*“²⁷¹

Nejvyšší soud ČR popsal hospodářskou kauzu následovně: „*Důvodem (kauzou),*

---

²⁶⁴ HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, s. 12.

²⁶⁵ Tamtéž, s. 8.

²⁶⁶ KNAPPOVÁ, Marta, Jiří ŠVESTKA a Jan DVORÁK. *Občanské právo hmotné. Svazek I. 4.*, aktualiz. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2005, s. 144.

ŠKÁROVÁ, Marta in ŠVESTKA, Jiří, Oldřich JEHLIČKA, Marta ŠKÁROVÁ, Jiří SPÁČIL a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 10. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 887.

²⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 8. 1996, sp. zn. II Odon 14/96.

²⁶⁸ § 2053 občanského zákoníku.

²⁶⁹ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 300.

²⁷⁰ ZUKLÍNOVÁ Michaela. Definice právního jednání podle (nového) občanského zákoníku II. *Právní prostor* [online]. 27. dubna 2015 [cit. 2019-08-10]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/k-definice-pravniho-jednani-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-ii>

²⁷¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 9. 2010, sp. zn. 28 Cdo 2884/2009.

na jehož základě je dlužník povinen plnit, se míní bezprostřední hospodářský cíl, pro který závazek vznikl... Kauzu je třeba odlišovat od právního důvodu (titulu) závazku, kterým je smlouva nebo jiná právní skutečnost, na základě níž závazek vznikl a která zakládá práva a povinnosti stran... Tím, že je kauza ve smlouvě vyjádřena, obsah smlouvy se konkretizuje tak, že ji lze podřadit pod určitý smluvní typ.²⁷² Dle Nejvyššího soudu ČR je kauza hospodářským cílem, na jehož základě závazek vznikl.

Co se týče dokazování, má kauza také význam pro výklad obsahu závazků. Pokud právní jednání nemá kauzu nebo se jeho kauzu nepodaří nalézt, jedná se o jednání simulované.²⁷³ Nepodaří-li se kauzu smlouvy prokázat v soudním řízení, soud požadovaný nárok nepřizná. Kauza tak má vliv na vymahatelnost nároku, ovšem platnost smlouvy tím není dotčena.²⁷⁴

11.2 Závazky postrádající protiplnění mohou být považovány za rozporné s dobrými mravy

České právo existenci protiplnění pro vznik a platnost závazku obecně nevyžaduje. Není však bez zajímavosti, že i Nejvyšší soud ČR v jednom rozhodnutí došel k závěru, že závazky postrádající protiplnění mohou být považovány za rozporné s dobrými mravy.²⁷⁵

Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku uvedl: „Rozpor citovaného smluvního ujednání s dobrými mravy spočívá především v tom, že žalobkyně byla podle rámcové smlouvy povinna přispívat dovolatelce na otevření nových prodejen, avšak této její povinnosti podle skutkového zjištění odvolacího soudu neodpovídala žádná povinnost na straně dovolatelky [...] Žalobkyně tak byla nucena přispívat na investiční náklady dovolatelky, aniž by se jí za to dostalo jakéhokoliv závazně ujednaného protiplnění [...] Rozhodující z hlediska posouzení předmětného ujednání jakožto rozporného s dobrými mravy je však skutečnost, že žalobkyně tím, že byla podle ročních smluv povinna přispívat na náklady spojené s otevřením nových prodejen žalované, se podílela na nákladech žalované, ač je věcí každého podnikatelského subjektu, aby si své náklady podnikání hradil sám. Nemá totiž žádné opodstatnění, aby ve vztahu dvou

---

²⁷² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 7. 2004, sp. zn. 32 Odo 626/2003.

²⁷³ § 552 občanského zákoníku.

²⁷⁴ HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, s. 10.

²⁷⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2184/2007.

samostatných podnikatelských subjektů přispíval jeden z těchto subjektů na investiční, či provozní náklady druhého subjektu.“

Dle Nejvyššího soudu ČR je podstatné, aby povinnosti na jedné straně odpovídala povinnost na straně druhé. V tomto případě jde o požadavek protiplnění, který není založen zákonem, ale je dovozen judikaturou na základě principu dobrých mravů, což odpovídá spíše anglickému právu.

11.3 Bezdůvodné obohacení

Vyvstává otázka, jak bude posuzováno jednání, kdy osoba plní ve prospěch jiného, aniž je k tomu dána kauza. Občanský zákoník na takovou situaci pamatuje tzv. výlukou z bezdůvodného obohacení upravenou v § 2997 odst. 1), dle kterého nemá právo na vrácení ani ten, kdo jiného obohatil s vědomím, že k tomu není povinen. Jak uvádí komentář, není možné připustit, aby ten, kdo plnil, aniž byl v omylu, vyčkal několik let a pak požadoval vrácení plnění zpět s tím, že druhá osoba není s to prokázat kauzu.²⁷⁶

Nejvyšší soud ČR rozhodoval případ, ve kterém žalobce tvrdil, že žalované poskytl finanční prostředky na základě ústně sjednané smlouvy o půjčce.²⁷⁷ Žalovaná se bránila tím, že žalobce finanční prostředky investoval do společného podnikání s žalovanou, tudíž jí svědčil právní důvod. Odvolací soud případ posoudil tak, že žalobce finanční prostředky poskytl žalované dobrovolně s vědomím, že k tomu není povinen, tudíž jí svědčí výluka z bezdůvodného obohacení. Dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a posoudil, že předpokladem k uplatnění výluky z bezdůvodného obohacení je, aby si plnitel byl při plnění vědom toho, že nemá povinnost plnit. Žalovaná, která tvrdila, že jí svědčí právní důvod, neunesla důkazní břemeno.

Zajímavý je rozsudek, ve kterém soud rozhodl dle § 2997 odst. 1) občanského zákoníku ve prospěch toho, kdo přijal plnění od osoby, která ho obohatila s vědomím, že k tomu není povinna.²⁷⁸ Soud prvního stupně vyhověl žalobě, kterou se žalobkyně domáhala vydání bezdůvodného obohacení. Odvolací soud dané rozhodnutí zrušil a žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Žalobkyně tvrdila, že za žalovaného hradila exekuce z důvodu hrozby dle § 2997 odst. 2) občanského zákoníku. Žalobkyně se subjektivně obávala prodeje

---

²⁷⁶ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 303.

²⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 1. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5089/2017.

²⁷⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. I. ÚS 3366/18.

spoluvlastnického podílu. Odvolací soud posoudil, že exekučně vymáhaný dluh byl nepatrný ve vztahu k hodnotě spoluvlastnického podílu, tudíž možnost jeho vymožení prodejem spoluvlastnického podílu nebyla reálnou hrozbou. Žalobkyně podala ústavní stížnost, kterou Ústavní soud odmítl.

Pokud se nepodaří prokázat danou výluku z bezdůvodného obohacení, bude se jednat o bezdůvodné obohacení. Dle § 2991 odst. 1) občanského zákoníku se bezdůvodně obohatí ten, kdo se obohatí na úkor jiného bez spravedlivého důvodu. Kauza je v daném případě vyjádřena jako spravedlivý důvod.

11.4 Neúměrné zkrácení

Občanské právo hmotné stojí na obecně uznaných zásadách spravedlnosti.²⁷⁹ Dle Tomáše Dočkala patří mezi zásady spravedlnosti také zásada přiměřenosti.²⁸⁰ Ta v závazkových vztazích znamená, že vzájemná plnění by neměla být neúměrně nepřiměřená. Porušení této zásady dosahující míry hrubého nepoměru je sankcionováno jako neúměrné zkrácení nebo lichva.

Neúměrné zkrácení (lat. *laesio enormis*) chrání především osoby, které neznají hodnotu plnění, jež se zavazují poskytnout.²⁸¹ Dle § 1793 odst. 1) občanského zákoníku se o neúměrné zkrácení jedná, jsou-li vzájemná plnění stran v hrubém nepoměru. Musí se jednat o hrubý nepoměr v plnění, a nikoliv pouze hrubý nepoměr věcného plnění a ceny.²⁸² Dle Nejvyššího soudu ČR, je-li nízká kupní cena výsledkem smluvního ujednání účastníků, nejedná se o lichvu.²⁸³

Zkrácená strana je oprávněna požadovat zrušení smlouvy a navrácení všeho do původního stavu. Druhá osoba může zrušení smlouvy zabránit tím, že doplní zkrácené straně to, oč byla zkrácena, a to s ohledem k ceně obvyklé v době a místě uzavření smlouvy. Vzhledem k tomu, že občanský zákoník používá pojem hrubý nepoměr, bude na soudu, aby v každém jednotlivém případě hrubý nepoměr posoudil. Občanský zákoník používá jako vodítko hrubého nepoměru cenu obvyklou v době a místě uzavření smlouvy. Občanský zákoník stanoví v § 1793–1795 výjimky z neúměrného zkrácení. O neúměrné zkrácení

---

²⁷⁹ § 3 odst. 3) občanského zákoníku.

²⁸⁰ DOČKAL, Tomáš. Zásada přiměřenosti a její odraz v neúměrném zkrácení a lichvě. *Právní rozhledy*, 2014, č. 9, s. 310–317.

²⁸¹ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 62.

²⁸² TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva*. 1. díl. Praha: Leges, 2016, s. 214.

²⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. 30 Cdo 21/2012.

se například nejedná, pokud důvod nepoměru vyplývá ze zvláštního vztahu mezi stranami.²⁸⁴ Dle Rabana se může jednat o situaci, kdy jedna strana plní zčásti bezplatně z důvodu příbuzenského vztahu.²⁸⁵

Vodítko při posuzování neúměrného zkrácení poskytl Vrchní soud v Olomouci ve svém rozsudku, dle kterého nemá-li dojít k nepřipustnému ohrožení právní jistoty účastníků smluvních vztahů, má soud, jenž rozhoduje o žalobě dle ust. § 1793 občanského zákoníku, v pochybnostech rozhodnout tak, že o neúměrné zkrácení nejde.²⁸⁶ Dané ustanovení je třeba vykládat dle Vrchního soudu v Olomouci restriktivně, což považuji za správný přístup s ohledem na zásadu autonomie vůle.

Neúměrné zkrácení bylo zakotveno již v § 934 všeobecného zákoníku občanského (patent císaře č. 946/1811 Sb. z. s.) s tím, že zde byla stanovena hranice plnění ve výši jedné poloviny vzájemného plnění. Následující zákony, zák. č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zák. č. 40/1964, institut neúměrného zkrácení neupravovaly. Dle důvodové zprávy k občanskému zákoníku: „Podle výsledků odborných diskuzí k této otázce již nad návrhem věcného záměru se však nenavrhuje stanovit jako relevantní kritérium právě polovinu ceny, neboť to by mohlo vést k některým tvrdostem.“

Dle Rabana může dojít k neúměrnému zkrácení i dodatečně po uzavření smlouvy, a to změnou okolností (pravidlo rebus sic stantibus).²⁸⁷ Dojde-li ke změně okolností, jež způsobí hrubý nepoměr plnění, může se jedna strana domáhat vůči druhé straně obnovení jednání o smlouvě za předpokladu, že nepřevzala nebezpečí změny okolností.²⁸⁸

Občanský zákoník stanoví pro neúměrné zkrácení speciální prekluzivní lhůtu jednoho roku od uzavření smlouvy, ve které lze právo z neúměrného zkrácení uplatnit.²⁸⁹ Soud k této lhůtě tedy přihlédne automaticky.²⁹⁰ Práva z neúměrného zkrácení se nemohou domáhat podnikatelé.²⁹¹

---

²⁸⁴ § 1794 odst. 1) občanského zákoníku.

²⁸⁵ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 62.

²⁸⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 10. 2018, sp. zn. 8 Cmo 157/2018.

²⁸⁷ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 62.

²⁸⁸ § 1765 občanského zákoníku.

²⁸⁹ § 1795 občanského zákoníku.

²⁹⁰ § 654 odst. 1) občanského zákoníku.

²⁹¹ § 1797 občanského zákoníku.

11.5 Lichva

Lichva je obecným institutem, jenž chrání slabší stranu.²⁹² Dle ustanovení § 1796 občanského zákoníku zneužije-li někdo rozumové tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé strany, přičemž dá slíbit či poskytnout sobě nebo jinému plnění, jehož majetková hodnota je k vzájemnému plnění v hrubém nepoměru, je daná smlouva neplatná. Ustanovení upravuje také jako neúměrné zkrácení hrubý nepoměr vzájemných plnění, avšak je zaměřeno na ochranu slabšího. Ustanovení o lichvě nechrání stejně jako v případě neúměrného zkrácení podnikatele.²⁹³

Ústavní soud ČR dovodil, že lichva je jednání, které je v rozporu s dobrými mravy, jejímž objektivním podstatným znakem je hrubý nepoměr vzájemných plnění, neboť to je v rozporu s ústavní zásadou přiměřenosti.²⁹⁴ Subjektivním znakem je též tíseň. Obecné soudy musí při posuzování, zda došlo k lichvě, vzít v úvahu principy spravedlnosti, přiměřenosti a ochrany slabší strany. Požadavek vědomosti strany o existenci hrubého nepoměru je jedním ze znaků, kterými se lichva odlišuje od neúměrného zkrácení.²⁹⁵

Nejvyšší soud ČR posoudil jako lichvu smlouvu, ve které jedna strana dohody o zúžení společného jmění manželů využije ve svůj prospěch vědomosti o špatném psychickém a zdravotním stavu druhé strany a uzavře smlouvu, na jejímž základě získá téměř vše, co tvořilo společné jmění manželů.²⁹⁶

Následkem lichevní smlouvy je její neplatnost, které se může domáhat pouze zkrácená strana. Jak uvádí Tintěra, tato konstrukce může mít smysl v případě lichevní zápůjčky, kdy by povinnost dlužníka vydat bezdůvodné obohacení byla větší zátěží než nevýhodné splácení zápůjčky.²⁹⁷

Lichevní jednání je postihováno také ust. § 218 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a narušuje také čl. 11 Listiny základních práv a svobod.

---

²⁹² RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 61.

²⁹³ § 1797 občanského zákoníku.

²⁹⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 19. 1. 2017, sp. zn. I. ÚS 3308/16-2.

²⁹⁵ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva*. 1. díl. Praha: Leges, 2016, s. 212.

²⁹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 3. 2015, sp. zn. 22 Cdo 4007/2014.

²⁹⁷ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva*. 1. díl. Praha: Leges, 2016, s. 213.

11.6 Přiměřenost protiplnění v insolvenčním zákoně

Požadavek přiměřenosti protiplnění lze dohledat i v dalších zákonech. Například ustanovení § 240 odst. 1) zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) (dále jen „*insolvenční zákon*“) definuje přiměřenost protiplnění jako plnění dlužníka, které se zavázal poskytnout bezúplatně či za protiplnění, jehož obvyklá cena je podstatně nižší ve srovnání s obvyklou cenou, ke které se dlužník zavázal. Posouzení, kdy bude cena protiplnění podstatně nižší, bude muset v konkrétních případech učinit soud.

Insolvenční zákon stanoví, že se posuzuje pouze jednání, které učinil dlužník v době, kdy byl v úpadku, nebo jednání, které vedlo k úpadku.²⁹⁸ Je zde stanovena presumpce, že jednání ve prospěch osoby blízké či ve prospěch osoby, se kterou tvoří koncern, se považuje za jednání v době úpadku.

Insolvenční zákon stanoví dobu, za jakou lze jednání dlužníka napadnout odporovatelností.²⁹⁹ V případě jednání ve prospěch blízkých osob nebo osob, se kterými dlužník tvoří koncern, se jedná o tři roky před zahájením insolvenčního řízení, v ostatních případech se jedná o jeden rok.

---

²⁹⁸ § 240 odst. 2) insolvenčního zákona.

²⁹⁹ § 240 odst. 3) insolvenčního zákona.

12 Princip protiplnění dle anglického práva

Princip protiplnění je konceptem, který není znám civilním právním řádům. Podstata doktríny protiplnění spočívá v tom, že příjemce slibu nemůže právně vymoci výkon slibu, pokud slibující nezískal něco za to nebo mu nebylo slíbeno něco za jeho slib. Obě smluvní strany si musí být zavázány. Protiplnění může mít charakter práva, zájmu, zisku či jiného prospěchu, který získá strana, jež slibuje, anebo zdržení se, omezení ztráty či odpovědnosti, kterou utrpí nebo ponese druhá strana.³⁰⁰

Není-li sjednáno protiplnění, je možné smlouvu uzavřít ve zvláštní formě tzv. deed. V takovém případě bude závazek vynutitelný, i když nebude sjednáno protiplnění.³⁰¹

Jednou z podstatných náležitostí smlouvy dle anglického práva je kromě nabídky a jejího přijetí také požadavek protiplnění.

Princip protiplnění spočívá na třech základních pravidlech:³⁰²

- Výše protiplnění musí být dostatečná, nemusí však být adekvátní,
- Protiplněním nemůže být protiplnění poskytnuté v minulosti,
- Protiplnění musí být poskytnuto příjemcem slibu.

Doktrína protiplnění je založena na představě vzájemnosti. Tato myšlenka byla popsána v případě *Thomas v. Thomas*,³⁰³ ve kterém soud dovedl, že pro vymahatelnost smlouvy je potřeba, aby bylo poskytnuto něco hodnotného ve světle práva. Klasická definice doktríny protiplnění byla stanovena v případě *Currie v. Misa*³⁰⁴ jako hodnotné protiplnění v právním smyslu, které se může skládat z určitého práva, zájmu, profitu či benefitu, který získá jedna strana, či ve strpění, nebo újmě druhé strany.

Ve věci protiplnění existují dva vedoucí případy, které prezentují odlišná stanoviska ohledně posouzení, zda druhá strana poskytla benefit. Odvolací soud ve věci *Williams v. Roffey Bros*³⁰⁵ dovedl, že je potřeba, aby slibující obdržel zpět protiplnění ve formě praktického benefitu. Praktický benefit spočíval v tom, že díky včasné práci žalobce se žalovaní vyhnuli smluvní pokutě za pozdní dodání

³⁰⁰ HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, s. 13.

³⁰¹ Tamtéž.

³⁰² MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 146.

³⁰³ *Thomas v. Thomas* (1842) Q. B. 851 at 859.

³⁰⁴ *Currie v. Misa* (1875) LR 10 Ex 153, 162.

³⁰⁵ *Williams v. Roffey Bros & Nicholls (Contractors) Ltd* [1991] 1 QB 1.

stavby. V jiném případě House of Lords ve věci *Foakes v. Beer*³⁰⁶ dovedl přísnější test při posouzení, zda příjemce slibu získal benefit. Dle soudu skutečnost, že jedna strana uhradila část dluhu, nelze považovat za dostatečné protiplnění. Soud neuznal částečnou platbu dluhu jako benefit.

Pokud není za slib poskytnuto protiplnění, nelze daný slib vymoci. Ovšem anglické právo poskytuje určité prostředky, jak dát takovému slibu právní účinky, a to doktrínu estoppel. Doktrína estoppel nemůže sloužit jako prostředek k podání žaloby a vymození slibu, ale za určitých podmínek ji lze použít jako obranu v soudním řízení. Základním principem doktríny estoppel je, jak již bylo řečeno výše, přiměje-li jedna osoba druhou věřit tomu, že splnění určité skutečnosti nebude nově vyžadováno, estoppel neumožní slibujícímu vymáhat splnění původní podmínky, pokud by to bylo nespravedlivé.

Jak již bylo uvedeno, princip protiplnění je jedním ze základních znaků anglického práva, které jej odlišuje od civilních právních systémů. V anglickém právu je doktrína protiplnění předmětem mnoha diskusí. Ortodoxní přístup zastává názor, že protiplnění je o vzájemné smlouvě, tudíž aby mohla jedna strana právně vymoci slib, musí za něj poskytnout něco zpět.³⁰⁷ Rozdíl je nejvíce zřetelný mezi koupí a slibem poskytnout dar. Obchod je vynutitelný, zatímco slib poskytnout dar není vynutitelný, pokud není učiněn ve zvláštní formě tzv. deed.

12.1 Kritika doktríny protiplnění

Doktrína protiplnění vyvolala velkou vlnu kritiky. Jedním z kritiků je profesor Dawson, který zastává názor, že princip protiplnění je příliš úzce vymezen a ve svém důsledku nemají právní účinky sliby, které by je mít měly.³⁰⁸ Mezi další negativa patří, že je tato doktrína příliš technická a Treitel věnuje této doktríně ve své publikaci zhruba sto stran textu.³⁰⁹ Vzhledem k tomu, že se jedná o základní podmínku smlouvy, kterou dnes a denně uzavírá v běžném obchodním styku každý člověk, není ekonomicky efektivní, aby byla tato podmínka technicky složitá. Mezi další argumenty, které jsou proti této doktríně, patří, že je odtržena

---

³⁰⁶ *Foakes v. Beer* (1883) LR 9 App Cas 605.

³⁰⁷ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 147.

³⁰⁸ Tamtéž.

³⁰⁹ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th ed. Thomson Sweet & Maxwell, 2003, s. 67–161.

od reálného obchodu. V praxi se vyskytují případy, kdy jsou velké společnosti prodány za 1 £.³¹⁰

Bývá to v situaci, kdy je společnost předlužena a protiplnění ve výši 1 £ je pouze pro zaručení, že bylo poskytnuto protiplnění. V případech, kdy mají právníci pochybnosti o poskytnutém protiplnění, uzavřou danou transakci ve formě veřejné listiny, která je vynutitelná, i když protiplnění není poskytnuto. Další kritika³¹¹ zní, že doktrína protiplnění lze těžko srovnat s jakýmkoliv jiným moderním teoretickým modelem smluvního práva. Například není vůbec logické, když existuje princip slibu nebo vůle smluvních stran, proč je potřeba setrvávat na nutnosti poskytnutí protiplnění za účelem vynutitelnosti daného slibu. Mezi další argumenty proti této doktríně patří, že doktrína je příliš široká a stačilo by, kdyby ji vykonaly jiné specifické principy jako například hrozba (duress), nevědomost (unconscionability), estoppel a vůle vyvolat právní účinky. Vůle vyvolat právní účinky patří mezi další základní podmínky smlouvy.³¹²

12.2 Rozsah protiplnění

Protiplnění musí splňovat tři základní podmínky (i) protiplnění musí být dostatečné, (ii) nemůže být poskytnuto v minulosti a (iii) protiplnění musí být poskytnuto příjemcem slibu.

12.2.1 Protiplnění musí být dostatečné

Za prvé za poskytnutí slibu musí být poskytnuto něco hodnotného. Protiplnění může být jak ve formě peněz, dokonce i za cenu pouze 1 £, tak i v jiné formě. V případě Chappell³¹³ měli žalobci, společnost Chappell, autorské právo k hudebnímu dílu zvanému „Rockin Shoes“. Žalovaní, společnost Nestlé, nabídli dodávat nahrávky včetně daného díla komukoli, kdo předloží obaly z čokoládové tyčinky Nestlé. Žalobci podali na společnost Nestlé soudní příkaz, který by omezil výrobu a prodej hudebních záznamů z důvodu porušení autorského práva. Zde

---

³¹⁰ Yours for a pound: The firms sold on the cheap. *BBC News* [online]. 25. 5. 2018 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/business-44250900>. (Článek pojednával o společnostech, které byly prodány velmi levně. Jednalo se například o společnosti BHS, City Link, Reader's Digest).

³¹¹ Currie v. Misa (1875) LR SA Smith, *Contract Theory* (Oxford: Oxford University Press, 2004, s. 215–233).

³¹² MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 147.

³¹³ Chappell & Co Ltd v. The Nestlé Co Ltd 1960, AC 87, House of Lords.

House of Lords rozhodl, že je na vůli smluvních stran, jaké protiplnění stanoví, a tudíž i obaly čokoládových tyčinek jsou dostatečným protiplněním.

V obchodních případech mají soudy k protiplnění benevolentnější přístup. V případě *Bainbridge v. Firmstone*³¹⁴ žalovaný požádal žalobce o svolení zvážít jeho dva boilery a za to mu slíbil, že mu je vrátí ve stejném stavu. Žalobce souhlasil, žalovaný rozmontoval boilery na jednotlivé složky, ale již je nesložil zpět do své původní podoby. Soud rozhodl, že protiplněním v daném případě je, že na žádost žalovaného souhlasil žalobce, aby žalovaný zvážil boilery. Žalobci vznikla újma spočívající ve vzdání se držby boilerů po určitou dobu. Soud tak dovodil, že protiplnění má podobu ve vzdání se držby boilerů.

V případě *Pitt v. PHH Asset Management*³¹⁵ nabídli žalovaní k prodeji nemovitost za cenu 205 000 £. O nemovitost se zajímaly dvě strany, žalobci a paní Buckleová. Žalobci jako první nabídli za nemovitost cenu 200 000 £, kterou žalovaní přijali. Následně paní Buckleová zvýšila nabídku na 210 000 £. V návaznosti na nabídku paní Buckleové sdělili žalovaní žalobcům, že přijetí jejich nabídky vzali zpět. Žalobci pohrozili žalovaným, že podají návrh na vydání soudního příkazu, kterým zabrání v prodeji nemovitosti paní Buckleové. Žalobci se s žalovanými dohodli, že jim prodají nemovitost za 200 000 £ a dále, že nebudou brát v úvahu jiné nabídky za předpokladu, že žalobci podepíší smlouvy o převodu do dvou týdnů od obdržení návrhů smlouvy. Žalovaní se následně rozhodli, že přijmou nabídku paní Buckleové za 210 000 £ s tím, že žalobcům dali možnost koupit nemovitost za 210 000 £. Žalobci danou nabídku odmítli a nemovitost byla prodána paní Buckleové. Žalobci podali žalobu požadující náhradu škody za porušení smlouvy. Žalovaní jako jeden z argumentů uvedli, že žalobci neposkytli žádné protiplnění, tudíž daná smlouva není vykonatelná. Odvolací soud rozhodl, že žalobci poskytli protiplnění tím, že se zavázali uzavřít smlouvu ve lhůtě dvou týdnů od poskytnutí návrhu smlouvy. Daný slib měl pro žalované určitou hodnotu. Žalovaní měli jistotu, že od poskytnutí návrhu smlouvy obdrží smlouvy nejpozději do dvou týdnů.

---

³¹⁴ *Bainbridge v. Firmstone* (1838) 8 A & E 743.

³¹⁵ *Pitt v. PHH Asset Management Ltd* (1994) 1 WLR 327.

12.3 Pravidlo již existující povinnosti

Platí obecné pravidlo, že protiplněním nemůže být něco, čím je dlužník již povinován. V posledních letech se od tohoto striktního požadavku ustupuje.³¹⁶

Anglické právo rozlišuje tři situace, které mohou nastat: (i) splnění smluvní povinnosti zavázané třetí straně, (ii) splnění smluvní povinnosti zavázané slibujícím, (iii) splnění povinnosti uložené zákonem.³¹⁷

12.3.1 Splnění smluvní povinnosti zavázané třetí straně

Splnění předsmuvní povinnosti zavázané třetí straně je protiplněním za slib daný druhou stranou.³¹⁸ V případě Shadwell³¹⁹ napsal strýc svému synovci dopis, ve kterém mu slíbil platbu 150 £ ročně, pokud se ožení s Ellen Nichollovou a dokud jeho roční příjem nedosáhne 600 guineí plynoucí z výkonu povolání jako Chancery advokát. Strýc přestal synovci platit a synovec podal na strýce žalobu na uhrazení zbylých plateb. Strýc se v soudním řízení bránil mj. tím, že za jeho slib nebylo poskytnuto žádné protiplnění, a tudíž není vymahatelné. Synovec svoji žalobu opřel o skutečnost, že protiplnění poskytl tím, že se s Ellen Nichollovou oženil. Soud rozhodl ve prospěch synovce s odůvodněním, že jeho manželství bylo jeho poskytnuté protiplnění. I když byla smlouva uzavřena se třetí stranou, motivem strýce bylo přimět synovce k uzavření sňatku se třetí osobou. Synovec a jeho manželka díky slibu strýce uzavřeli sňatek a z jejich svatby mohli těžit jak jejich blízcí příbuzní, tak strýc.

Dalším případem, kdy byl výkon předsmuvní odpovědnosti třetí straně posouzen jako poskytnutí protiplnění, je rozhodnutí Privy Council ve věci *The Eurymedon*.³²⁰ Zde odvolatelé byli nakladači zboží jednající jako nezávislý dodavatel k naložení zboží z lodi. Při nakládce zboží došlo k jeho poškození. Smlouva o nakládce byla uzavřena mezi majiteli zboží a přepravci a obsahovala limitující klauzuli, jež stanovila, že přepravci nejsou odpovědní za jakoukoli škodu, pokud bude žaloba podána za více než rok. Žaloba byla podána více než po roce na nezávislé nakladače zboží, kteří nebyli stranou smlouvy. Nakladači zboží v soudním řízení argumentovali tím, že nenesou odpovědnost za škodu,

---

³¹⁶ HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, s. 16.

³¹⁷ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 159.

³¹⁸ Tamtéž, s. 160.

³¹⁹ *Shadwell v. Shadwell* (1860) 9 CB (NS) 159.

³²⁰ *The Eurymedon* (1975) AC 154 *New Zealand Shipping v. Satterthwaite*.

protože limitující klauzule se vztahuje i na ně. Privy Council rozhodl, že limitující klauzule se vztahuje i na nakladače zboží. Nákladní list byl původně uzavřen mezi přepravci a majiteli zboží, ovšem ustanovení dané klauzule mělo za cíl vztahovat se na všechny osoby, které se přepravy nákladu účastnily. Odpůrci získali protiplnění v benefitu podání přímé žaloby na nakladače zboží. Nakladači zboží získali benefit spočívající v limitující klauzuli. Tudíž protiplnění bylo považováno za dostatečné, i když pouze vykonali svoji povinnost, kterou byli zavázáni vykonat pro třetí stranu.

12.3.2 Splnění povinnosti uložené zákonem

Obecným pravidlem je, že splnění povinnosti uložené zákonem nemůže být protiplněním. V případě *Collins v. Godefroy*³²¹ se po žalobci vyžadovalo, aby se účastnil soudního řízení za účelem poskytnutí důkazu. Žalovaný se chtěl ujistit, že žalobce se bude soudního jednání účastnit a slíbil mu odměnu jednu guineu za každý den, kdy byl u soudu. Žalobce se účastnil soudního jednání po dobu šesti dní, avšak nebyl předvolán k podání výpovědi. Žalobce podal žalobu na zaplacení šesti guineí za dobu, kdy byl přítomen u soudu. Soud rozhodl, že dohoda, aby se žalobce účastnil soudního jednání, není vynutitelná, protože se jedná o povinnost požadovanou zákonem a nebylo za ni poskytnuto protiplnění.

V případě *Ward v. Byham*³²² žil nesezdaný pár s dítětem po dobu pěti let. Následně otec poslal matku dítěte pryč z domu s tím, že jí bude platit 1 £ týdně za dobu, co bude dobře postaráno o dítě a dítě bude šťastné. Jakmile se matka dítěte znovu vdala, odmítl otec dítěte pokračovat v platbách. Matka dítěte podala na jeho otce žalobu na plnění dle domluvy. Otec dítěte se v soudním řízení bránil tím, že matka dítěte plní pouze svoji zákonnou povinnost, a tudíž mu za slib neposkytla žádné protiplnění. Odvolací soud rozhodl, že matka slíbila, že o dítě bude dobře postaráno a bude šťastné, tudíž překročila meze své právní povinnosti a poskytla tak dostatečné protiplnění. Soud rozhodl ve prospěch matky, že má právo na slíbené platby od otce dítěte.

V případě *Williams v. Williams*³²³ spolu žili bezdětní manželé. Manželka následně opustila manžela a uzavřela s manželem dohodu. Jeden z bodů dohody zněl, že se manželka bude živit sama a zprostí manžela od všech dluhů, které by mu díky ní vznikly. Soud posoudil slib manželky jako dostatečné protiplnění,

---

³²¹ *Collins v. Godefroy* (1831) A B & Ad 950.

³²² *Ward v. Byham* 1956, 1 WLR 496, Court of Appeal.

³²³ *Williams v. Williams* (1957), 1 WLR 148, Court of Appeal.

protože měl zajištěno, že se manželka nebude veřejně dostupnými prostředky domáhat práva na platbu výživného a nepůsobí mu žádné dluhy. Tím se manžel zbavil veškerých starostí a nákladů, které by případně mohly vyvstat.

Dalším případem, který se zabýval dostatečným protiplněním je *Glasbrook Brothers*.³²⁴ V těžebním dole se odehrála stávka. Manažer důlní společnosti požádal policisty o ochranu při stávce a současně zajištění přítomnosti policie v dole. Policisté odmítli poskytnout více policistů, kteří by byli přítomni v dole, dokud jim nebude zaplacená odměna navíc. Manažer dolu s tímto návrhem souhlasil, ovšem později odmítl tuto odměnu uhradit. House of Lords rozhodl, že policisté učinili více, než je jejich zákonná povinnost, tudíž poskytli dostatečné protiplnění a jsou oprávněni k úhradě slíbené odměny.

Základním pravidlem anglického práva zůstává, že výkon zákonné povinnosti není dostatečné protiplnění. Ovšem dle uvedených případů soudy v jednotlivých případech posuzují, zda smluvní strana učinila více, než činí její zákonná povinnost.³²⁵

12.3.3 Splnění smluvní povinnosti zavázané slibujícím

Významným případem je *Stilk v. Myrick*.³²⁶ Žalobce byl námořníkem na lodi plující z Londýna do Baltu a zpět. Za tuto práci náležela žalobci odměna 5 £ za měsíc. Jakmile plavidlo přistálo v přístavu, dva námořníci utekli. Velitel plavidla uzavřel se zbývajícím členy posádky dohodu, že pokud se budou účastnit cesty zpět, rozdělí mezi ně rovným dílem odměnu dvou námořníků, kteří utekli. Posádka si odpracovala cestu zpět, načež požadovali vyplacení slíbené odměny, avšak velitel lodi platbu odmítl. Jeden z členů posádky, pan Stilk podal na velitele lodi žalobu. Soud jeho žalobu zamítl s odůvodněním, že za slib nebylo dáno žádné protiplnění. Členové posádky pouze splnili svoji povinnost, ke které se zavázali předtím.

V současné době je vedoucím případem aktuálního moderního práva případ *Williams v. Roffey Bros*.³²⁷ Žalovaní zde byli stavebními dodavateli, kteří měli uzavřenou smlouvu se žalobcem, jenž byl tesař a slíbil žalovaným vykonat tesařské práce na rekonstrukci dvaceti sedmi bytů za cenu 20 000 £. Žalobce

---

³²⁴ *Glasbrook Brothers Ltd v. Glamorgan County Council* (1925) AC 270.

³²⁵ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 167.

³²⁶ *Stilk v. Myrick* (1809) 2 Camp. 317, 6 Esp 129.

³²⁷ *Williams v. Roffey Bros & Nicholls (Contractors) Ltd* 1991 1 QB 1.

se poté, co vykonal část práce a bylo mu zaplacen 16 000 £, dostal do finančních potíží. Soudci dovodili, že byly dvě základní příčiny, které způsobily, že se žalobce dostal do finančních potíží. První příčina byla, že smluvená částka byla příliš nízká na to, aby mohl vytvořit zisk, a druhá spočívala v tom, že žalobce nedostatečně dohlížel na práci jeho podřízených. Žalovaní potřebovali zajistit, aby žalobce dokončil své práce včas, protože jinak by nastala jejich odpovědnost vůči jejich zaměstnavateli na základě ustanovení o smluvní pokutě. Žalovaní se obrátili na žalobce a navrhli, že pokud dokončí své práce včas, zaplatí mu navíc určitou částku. Žalobce podal na žalované žalobu na zaplacení slíbené částky. Jedna ze základních argumentací žalovaných byla, že za jejich slib nebylo poskytnuto žádné protiplnění. Příklad rozhodoval odvolací soud, který dovedl, že daný slib byl vymahatelný, protože žalovaní získali praktický benefit spočívající v tom, že nebyli odpovědni na základě ustanovení o smluvní pokutě.

12.4 Protiplnění nemůže tvořit protiplnění poskytnuté v minulosti

Platí obecné pravidlo, že protiplnění poskytnuté v minulosti není dostatečným protiplněním.³²⁸ Dané pravidlo vyplývá ze dvou případů *Eastwood v. Kenyon*³²⁹ a *Roscorla v. Thomas*.³³⁰ V prvním případě si pěstoun dívky vzal půjčku, aby dívka mohla studovat a zvýšily se její šance na uzavření sňatku. Poté, co se dívka provdala, slíbil její manžel, že pěstounovi zaplatí dluh. Manžel si svůj slib rozmyslel a dluh pěstounovi neuhradil. Pěstoun podal na manžela žalobu k uhrazení dluhu. Soud rozhodl, že protiplnění poskytnuté v minulosti nemůže tvořit dostatečné protiplnění a slib manžela nelze vynutit.

Ve druhém případě uzavřel žalobce se žalovaným smlouvu na koupi koně. Následně žalovaný ústně žalobce ubezpečil, že kůň nemá žádné vady. Poté, co žalobce koně obdržel, vyšlo najevo, že kůň má vadu chování, je zuřivý a neovladatelný. Žalobce podal žalobu, kterou soud zamítl. Dle soudu za nový slib žalovaného týkající se bezvadnosti koně nebylo poskytnuto žádné protiplnění, protože protiplnění bylo již poskytnuto na základě kupní smlouvy.

---

³²⁸ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 201.

³²⁹ *Eastwood v. Kenyon* (1840) 11 Ad & E 438.

³³⁰ *Roscorla v. Thomas* (1842) 3 QB 234.

12.5 Protiplnění musí být poskytnuto příjemcem slibu

Třetí podmínkou protiplnění je, že musí být poskytnuto příjemcem slibu a nikoliv třetí stranou. Není nutné, aby protiplnění obdržel slibující, stačí, že příjemce slibu poskytne protiplnění.³³¹ V případě Bolton v. Madden³³² bylo dovozeno, že postačí, souhlasí-li příjemce slibu poskytnout protiplnění třetí straně na žádost slibujícího.

---

³³¹ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 210.

³³² Bolton v. Madden (1873) LR9 QB 55.

13 Srovnání protiplnění dle českého a anglického práva

V anglickém právu patří mezi základní náležitosti smlouvy nabídka, její přijetí a poskytnutí protiplnění. Protiplnění nemusí být adekvátní, stačí, je-li dostatečné. V jednom případě soud dokonce dovedl, že dostatečným protiplněním může být obal od čokoládové tyčinky. Mezi další podmínky protiplnění patří, že nemůže být poskytnuto v minulosti a musí být poskytnuto příjemcem slibu.

V českém právu není princip protiplnění upraven tak, jak je tomu v anglickém právu. Ovšem v některých případech lze nalézt instituty, které se tomu podobají. Významný je rozsudek Nejvyššího soudu ČR,³³³ který princip protiplnění rozeznal a dovedl jej na základě principu dobrých mravů. Judikatura tak začíná rozeznávat princip protiplnění, i když se v tomto případě jednalo o situaci dvou podnikatelských subjektů. Český soud dovedl princip protiplnění z principu dobrých mravů, kdežto anglické soudy požadují přímo princip protiplnění. Výsledek posouzení daného případu byl ve výsledku stejný jak v českém, tak v anglickém právu. České právo se tak judikaturou přibližuje anglickému pojetí protiplnění.

Anglickému principu protiplnění má v českém právu nejbližší hospodářský důvod závazku vyjádřený v § 1791 občanského zákoníku. Dle českého práva vzniku a trvání závazku nebrání, není-li jeho důvod vyjádřen, ovšem soud nárok nepřizná, pokud se ho nepodaří prokázat. V tomto je stejný přístup anglického práva, pokud si smluvní strany neujednají protiplnění, nebrání to vzniku a trvání závazku, ovšem takový závazek je nevymahatelný. Anglické právo má odlišný koncept na rozdíl od českého práva, kdy i v případě absence protiplnění soud takový nárok přizná, pokud má listina úřední podobu, tzv. deed. Chybí-li v českém právu hospodářský důvod, soud nárok nepřizná.

V anglickém právu by vynutitelnost uvedeného závazku neobstála pro absenci consideration. Otázkou zůstává, zda požadavek protiplnění nezasahuje v českých podmínkách do principu smluvní svobody, jakkoliv jde samozřejmě o konkrétní skutkové okolnosti případu.

---

³³³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2184/2007.

České právo stanoví pro určité případy přiměřenost vzájemných plnění s tím, že porušení této povinnosti postihuje odpovědností za lichvu nebo neúměrné zkrácení.

14 Předšmluvní odpovědnost dle českého práva

14.1 Předšmluvní odpovědnost dle zák. č. 40/1964

Předšmluvní odpovědnost (latinsky „culpa in contrahendo“) je v naší právní úpravě poměrně novým právním institutem, jenž byl výslovně upraven zákonem až účinností občanského zákoníku. Před touto zákonnou úpravou byla předšmluvní odpovědnost dovozována rozhodnutími Nejvyššího soudu ČR.

Předšmluvní odpovědnost se před účinností občanského zákoníku dovozovala z porušení prevenční povinnosti upravené v § 415 zák. č. 40/1964 a z porušení odpovědnosti za škodu způsobenou úmyslným porušením dobrých mravů upravenou v § 424 zák. č. 40/1964. Dle § 415 zák. č. 40/1964 „*Každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku a na životním prostředí.*“ Dané ustanovení obsahuje všeobecnou prevenční povinnost známou jako princip *neminem laedere* (česky: nikomu neškodit).³³⁴

Mezi stěžejní rozhodnutí v oblasti předšmluvní odpovědnosti patří rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, ve kterém soud posuzoval jednání žalovaných, kteří uzavřeli se žalobkyní smlouvu o smlouvě budoucí, jíž se zavázali ke koupi nemovitostí do 28. 2. 1998.³³⁵ Žalobkyně se snažila v ujednané době uzavřít kupní smlouvu se žalovanými. Žalobkyně nejprve poslala návrh kupní smlouvy žalovaným, ke kterému měl právní zástupce žalovaných výhrady týkající se úhrady kupní ceny. Žalobkyně zapracovala připomínky žalovaných a nyní již po lhůtě stanovené ve smlouvě o smlouvě budoucí k uzavření kupní smlouvy poslala další návrh kupní smlouvy, který plně akceptoval připomínky žalovaných. Žalovaní na návrh nijak nereagovali, následně oznámili odstoupení od smlouvy a téhož dne uzavřeli kupní smlouvu na předmětné nemovitosti s jinou společností. Žalobkyně v návaznosti na uzavřenou smlouvu o smlouvě budoucí vynaložila nemalé prostředky na ocenění nemovitosti a získání úvěru. Soud dospěl k závěru, že žalovaní zaviněně porušili povinnost uzavřít smlouvu se žalobkyní, čímž žalobkyni způsobili škodu dle § 420 zák. č. 40/1964. V tomto případě se jednalo o zaviněné porušení povinnosti uzavřít smlouvu, ke které se za přesně stanovených podmínek smluvně zavázali.

---

³³⁴ MATULA, Zbyněk. *Culpa in contrahendo*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 64.

³³⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 2004, sp. zn. 25 Cdo 695/2003.

Přelomovým rozhodnutím pro vývoj předsmulvni odpovědnosti je rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ve kterém soud poprvé definuje pojem předsmulvni odpovědnosti.³³⁶ Žalobkyně požadovala vůči žalované zaplacení náhrady nákladů, jež jí vznikly v souvislosti s vypracováním smlouvy o úvěru, kterou připravila na žádost žalované. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalobkyně neprokázala uzavření dohody o úhradě nákladů spojených s přípravou smlouvy a žalobu zamítl. Odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně. Dle názoru odvolacího soudu aplikace institutu culpa in contrahendo nepřichází v úvahu z důvodu neexistující pozitivní právní úpravy v českém právu. Smluvní strana by mohla požadovat náklady, které vynaložila, pouze pokud by povinnost úhrady nákladů byla zakotvena ve zvláštním smluvním ujednání. Není-li taková dohoda, může smluvní strana požadovat úhradu vynaložených nákladů za předpokladu, jedná-li se o náklady nikoli obvyklé.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Uvedla, že úvěr měl být poskytnut na žádost žalované a k uzavření smlouvy o úvěru nedošlo z důvodu na straně žalované. Příprava smluvní dokumentace trvala několik měsíců a její detaily byly průběžně ze strany žalované upřesňovány. Žalovaná po celou dobu jednání o poskytnutí úvěru a jeho zajištění vyjadřovala nepochybnou vůli smlouvu uzavřít a předkládala požadované doklady. Žalovaná si musela být vědoma nákladů, které žalobkyni vznikly. Následně po mnoha měsících intenzivního vyjednávání nedošlo pro žalobkyni zcela překvapivě k uzavření smlouvy v rozporu s principem dobré víry. Nejvyšší soud ČR rozhodnutí obou soudů zrušil a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Dle Nejvyššího soudu ČR zák. č. 40/1964 ani zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zák. č. 513/1991“) předsmulvni odpovědnost výslovně neupravují. Nejvyšší soud ČR shledal, že předsmulvni odpovědnost je možné opřít o ust. § 415 zák. č. 40/1964, dle kterého je každý povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku atd. Jedná se tak o obecnou prevenční povinnost, na jejímž základě je každý povinen si počínat natolik obezřetně, aby jeho jednáním či opomenutím nevznikla škoda. Každý je povinen na základě daného ustanovení dodržovat povinnosti nejen stanovené zákonem a převzaté smluvně, ale i bez konkrétního pravidla chování, natolik obezřetně, aby jednáním či opomenutím nevznikla škoda jiným. Není-li konkrétní úprava, přichází v úvahu aplikace § 415 zák. č. 40/1964.

---

³³⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004.

Dle Nejvyššího soudu ČR není žádný důvod, pro který by se povinnost upravená v § 415 zák. č. 40/1964 neměla vztahovat i na chování potenciálních smluvních stran při jednání o uzavření smlouvy. Dle soudu smluvní strany zahájily jednání o uzavření určité smlouvy, přičemž tato jednání dospěla do stadia, kdy jedna ze stran v dobré víře předpokládá, že smlouva bude uzavřena. Dalším předpokladem je, že jednání o uzavření smlouvy ukončila strana, aniž by k tomu měla legitimní důvod. V případě existence porušení právní povinnosti stanovené v § 415 zák. č. 40/1964 (tím je splněna existence protiprávního úkonu jako jeden z předpokladů vzniku škody), vzniku škody a existence příčinné souvislosti bude dána odpovědnost za škodu dle § 420 zák. č. 40/1964.

Co se týče škody, soud dovedl, že potenciálním smluvním partnerům (zájemcům o uzavření smlouvy) v souvislosti s jednáním o uzavření smlouvy a přípravou návrhu smlouvy vznikají zpravidla náklady, s jejichž vynaložením musí počítat bez ohledu na to, zda zamýšlená smlouva bude nakonec uzavřena či nikoli. Vynaložení těchto „obvyklých“ provozních nákladů přitom za odškodnitelnou majetkovou újmu považovat nelze. Oproti tomu v případě vynaložení nákladů, které nelze považovat za běžné (obvyklé), a jejichž potřeba vyvstala v důsledku specifických požadavků druhé strany, nelze vyloučit možnost jejich posouzení jako škody.

Soud v daném případě dospěl k závěru, že odpovědnost za škodu vzniklou porušením předšmluvní odpovědnosti, v tomto případě bezdůvodným ukončením jednání o uzavření smlouvy, se posuzuje podle ustanovení § 415 a § 420 zák. č. 40/1964.

Dalším rozsudkem, ve kterém soud dovedl porušení prevenční povinnosti dle § 415 zák. č. 40/1964, je případ, kdy žalobkyně uzavřela se žalovanou jakožto pronajímatelem smlouvu o nájmu nebytových prostor.³³⁷ V nájemní smlouvě bylo stanoveno, že vznik nájmu je vázán na protokolární předání předmětu nájmu, který byl v době uzavření smlouvy neoprávněně obsazen předchozím nájemcem, o čemž žalobkyně v době uzavření nájmu věděla. Žalobkyně v souladu se smlouvou pojistila předmět nájmu a uzavřela dohodu o společném provozu vjezdové a výjezdové vrátnice. Žalobkyně ovšem předmět nájmu nikdy nepřevzala. Žalobkyně požadovala škodu vzniklou za uhrazené pojistné a platbu uhrazenou za vjezd a výjezd z garáže. Před uzavřením smlouvy o nájmu

---

³³⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 7. 2012, sp. zn. 25 Cdo 45/2011.

nebytových prostor podala žalovaná žalobu na vyklizení předmětu nájmu, kterou po několika měsících vzala zpět, a řízení o vyklizení bylo zastaveno.

Dle soudu prvního stupně tím, že žalobkyně uzavřela nájemní smlouvu, ve které požadovala splnění specifických požadavků, následně uzavřela dohodu s původním nájemcem, čímž znemožnila předání předmětu nájmu žalobkyni, porušila prevenční povinnost dle § 415 zák. č. 40/1964. Škodu představují náklady žalobkyně vynaložené z důvodu specifických podmínek nájemní smlouvy. Žalovaná se proti rozsudku odvolala.

Odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že se žaloba zamítá. Dle odvolacího soudu žalovaná neporušila žádnou povinnost, naopak si žalobkyně měla počínat tak, aby nedocházelo ke zbytečným škodám a nevynakládat finanční prostředky, dokud nájemní vztah nevznikl. Žalobkyně podala proti rozsudku odvolacího soudu dovolání.

Dovolací soud posoudil nájemní smlouvu jako smlouvu uzavřenou s odkládací podmínkou. Žalovaná se ovšem dohodla s původním nájemcem na pokračování nájmu a vzala zpět žalobu na vyklizení nemovitosti, kterou na něj podala. Žalovaná svým chováním zapříčinila, že nájemní vztah vůbec nevznikl. Nájemní smlouva v důsledku nesplnění odkládací podmínky nenabyla účinnosti. Dovolací soud zde odkazoval na svoji dřívější judikaturu a dovedl, je-li chování jedné strany způsobilé založit odpovědnost za škodu v okamžiku, kdy jednání o smlouvě teprve probíhalo, je pak tím spíše protiprávní dle § 415 zák. č. 40/1964 jednání strany, které způsobí, že odkládací podmínka není splněna.³³⁸ Vzhledem k tomu, že žalovaná zapříčinila, že nájemní vztah vůbec nevznikl, porušila tím prevenční povinnost dle § 415 zák. č. 40/1964. Dovolací soud zde také posuzoval výši škody, přičemž odkázal na svoji dřívější judikaturu, dle které lze za škodu považovat náklady nikoli obvyklé pro daný smluvní typ.³³⁹ Žalobkyně splnila podmínky nájemní smlouvy, dle kterých byla povinna zajistit společný provoz vjezdové a výjezdové vrátnice a za tím účelem uzavřela žalobkyně smlouvu o nájmu s vlastníkem přilehlých garáží. Tuto úhradu nájemného za účelem zpřístupnění garáží lze považovat za náklady nikoli obvyklé spojené s uzavřením smlouvy obdobného typu. Dovolací soud se nezabýval náklady spojenými

---

³³⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004, rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. 9. 2008, sp. zn. 25 Cdo 127/2007, rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 2. 2011, sp. zn. 25 Cdo 4147/2008.

³³⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004.

s uhrazeným pojistným, protože díky výši částky nesplňoval takový výrok přípustnost pro podání dovolání.

V dalším rozsudku se Nejvyšší soud ČR zabýval obvyklými a specifickými náklady.³⁴⁰ Soud zde odkázal na své dřívější rozhodnutí a dovedl, že v případě vynaložení nákladů, které nelze považovat za běžné a jejichž potřeba vyvstala v souvislosti s požadavkem druhé smluvní strany, nelze vyloučit možnost jejich posouzení dle § 415 a 420 zák. č. 40/1964.³⁴¹

14.2 Předmluvní odpovědnost dle zák. č. 513/1991

Úprava v zák. č. 513/1991 se vztahovala pouze na předmluvní odpovědnost v případě ochrany důvěrných informací. Dle § 271 zák. č. 513/1991 *„Jestliže si strany při jednání o uzavření smlouvy navzájem poskytnou informace označené jako důvěrné, nesmí strana, které byly tyto informace poskytnuty, je prozradit třetí osobě a ani je použít v rozporu s jejich účelem pro své potřeby, a to bez ohledu na to, zda dojde k uzavření smlouvy, či nikoli. Kdo poruší tuto povinnost, je povinen k náhradě škody, obdobně podle ustanovení § 373 a násl.“* Dané ustanovení se vztahovalo pouze na obchodní vztahy.

14.3 Předmluvní odpovědnost dle občanského zákoníku

Jedním ze stěžejních principů smluvního práva je smluvní svoboda, na jejímž základě se může každý svobodně rozhodnout, zda smlouvu uzavře, s kým a za jakých podmínek. Smluvní svoboda neznámá, že před uzavřením smlouvy nemůže dojít k založení odpovědnosti jedné ze stran za škodu vzniklou druhé straně, a to i když smlouva není uzavřena.³⁴²

Tintěra uvádí definici předmluvní odpovědnosti *„jako povinnost k náhradě za škody, případně i jiný následek, který vzniká v důsledku porušení povinností, které smluvní stranu vážou v předmluvním stadiu kontraktace, tedy vyjednávání o uzavření smlouvy.“*³⁴³ Dle občanského zákoníku může každý vést jednání o smlouvě a každý má právo smlouvu neuzavřít.³⁴⁴ Občanský zákoník upravuje čtyři skutkové podstaty, ve kterých stanoví odpovědnost osoby

³⁴⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 4. 2013, sp. zn. 23 Cdo 951/2011.

³⁴¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004.

³⁴² HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, s. 140, odst. 293.

³⁴³ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl*. Praha: Leges, 2016, s. 87.

³⁴⁴ § 1728 odst. 1) občanského zákoníku.

za neuzavření smlouvy. Jedním z důvodů této úpravy je dle důvodové zprávy k občanskému zákoníku potřeba chránit dobrou víru osob, se kterými je jednáno.³⁴⁵ Jednotlivé skutkové podstaty vyplývají z principu poctivosti.³⁴⁶

Důležitá je otázka, zda se jedná o ustanovení kogentní či dispozitivní. Dle Horáčka se jedná o kogentní úpravu s ohledem na povinnost poctivosti upravenou v § 6 občanského zákoníku.³⁴⁷ K tomuto názoru se lze přiklonit, neboť jak uvádí Eliáš: „*stanovení povinnosti jednat v právním styku poctivě... sledují také maximu dobrých mravů a odchýlit se od nich nelze.*“³⁴⁸ Naopak Buršíková zastává názor, že se mohou vyskytnout názory, dle kterých je vyloučení předsmulvné odpovědnosti ujednáním, jež je v rozporu s veřejným pořádkem, a tudíž je zakázaným jednáním s tím, že by se tento výklad neuplatnil u podnikatelů.³⁴⁹ S názorem Buršíkové se neztotožňují, neboť není zřejmé, jakým způsobem by vyloučení předsmulvné odpovědnosti narušilo veřejný pořádek.

Horáček dále uvádí, že po účinnosti daného ustanovení se objevila celá řada disclaimerů, jež se snaží dané ustanovení vyloučit. Disclaimer, jenž stanoví, že veškerá jednání jsou zcela nezávazná a společnost nepřistupuje ke smlouvě tak, že by ji chtěla uzavřít, značí podle Horáčka snahu vyloučit jakékoli stádium negociačního procesu a jde tím nad hranici zákonem dovoleného. Příkladem správně zvoleného disclaimeru je například ustanovení, kdy společnost upozorňuje, že uzavření smlouvy podléhá v rámci společnosti vícestupňovému schvalování nebo rozhodování a společnost si vyhrazuje právo smlouvu neuzavřít, než dojde k podpisu smlouvy. Více ovšem ozřejmí budoucí judikatura.

14.3.1 Vedení jednání stran bez úmyslu smlouvu uzavřít

Předsmulvné odpovědnost je v občanském zákoníku nově uzákoněným institutem, který je upraven v § 1728 až § 1730 občanského zákoníku.

---

³⁴⁵ Důvodová zpráva k občanskému zákoníku (konsolidovaná verze) ze dne 3. 2. 2012. *Nový občanský zákoník* [online]. 2012 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

³⁴⁶ Viz § 6 odst. 1) občanského zákoníku: „*Každý má povinnost jednat v právním styku poctivě.*“

³⁴⁷ HORÁČEK, Tomáš. Jak správně uzavírat smlouvy – I. *Právní prostor* [online]. 21. ledna 2016 [cit. 2020-06-27]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/jak-spravne-uzavirat-smlouvy>

³⁴⁸ ELIÁŠ, Karel. K dispozitivnosti práva v občanském zákoníku. *Bulletin advokacie* [online]. 13. října 2015 [cit. 2020-06-28]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/k-pojeti-dispozitivniho-prava-v-obcanskem-zakoniku>

³⁴⁹ BURŠÍKOVÁ, Jana a Kristina ŠRABALOVÁ. Úprava předsmulvné odpovědnosti v novém občanském zákoníku. *Rekodifikační novinky* [online]. 2012, č. 10, s. 6–8 [cit. 2020-07-06]. Dostupné z <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembrgjp3s7geyf6427gy&groupIndex=0&rowIndex=0#>

Předsmluvní odpovědnost nastává v případech, kdy smluvní strana při vyjednávání o smlouvě jedná nepoctivě.³⁵⁰

Prvním případem je tzv. jednání „na oko“.³⁵¹ Dle daného ustanovení může každý vést „jednání o smlouvě svobodně a neodpovídá za to, že ji neuzavře, ledaže jednání o smlouvě zahájí nebo v takovém jednání pokračuje, aniž má úmysl smlouvu uzavřít.“ Každý tak může vést jednání osobně a neodpovídá za to, že smlouvu neuzavře. Smluvní strana nemůže odpovídat za to, že nesouhlasí s druhou stranou.³⁵² Předsmluvní odpovědnost nastává v případě, pokud smluvní strana jedná nepoctivě. Nepoctivost spočívá v zahájení jednání nebo v jeho pokračování bez úmyslu smlouvu uzavřít. Úmysl smluvní strany se bude posuzovat dle výkladu právních jednání.³⁵³ Nelze očekávat, že v praxi bude dané ustanovení čteně využíváno, protože se úmysl jednající osoby bude těžko prokazovat.³⁵⁴

Příkladem této předsmluvní odpovědnosti může být dle Tintěry snaha o získání určitých informací anebo snaha o poškození druhé strany díky zbytečně vynaloženým nákladům v průběhu jednání o smlouvě.³⁵⁵ Dle Ondřejové se může jednat o případy, kdy na trh vstoupí nový podnikatel, který si nechá od nastrčené osoby zjistit podmínky u svého konkurenta.³⁵⁶

Při porušení právní povinnosti jednat poctivě odpovídá škůdce podle obecné úpravy odpovědnosti za škodu a je povinen nahradit poškozenému, co mu způsobil.³⁵⁷ V praxi půjde většinou o již vynaložené náklady.

14.3.2 Porušení informační povinnosti

Mezi povinnosti smluvních stran při vyjednávání o smlouvě patří informační povinnost. Smluvní strany jsou povinny si sdělit všechny skutkové a právní okolnosti, o nichž strana ví nebo musí vědět tak, aby se každá ze stran

---

³⁵⁰ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 46.

³⁵¹ § 1728 odst. 1) občanského zákoníku.

³⁵² HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 46.

³⁵³ § 555 a 556 občanského zákoníku.

³⁵⁴ ONDREJOVÁ, Dana. *Průvodce uzavíráním smluv*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 69.

³⁵⁵ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl*. Praha: Leges, 2016, s. 88.

³⁵⁶ ONDREJOVÁ, Dana. *Průvodce uzavíráním smluv*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 69.

³⁵⁷ § 2910 a násl. občanského zákoníku.

mohla přesvědčit o možnosti uzavřít platnou smlouvu a aby byl každé ze stran zřejmý její zájem smlouvu uzavřít.³⁵⁸

Rozsah informační povinnosti se vztahuje na posouzení možnosti uzavřít platnou smlouvu. K rozsahu informační povinnosti se vyjádřil Nejvyšší soud ČR následovně: „*Jestliže žalovaná neupozornila žalobce, že žádost o změnu stavby před jejím dokončením je podmíněna změnou územního rozhodnutí, které ovšem nebylo možné, nesplnila tak svoji informační povinnost. Splnění obecné prevenční povinnosti naopak předpokládalo, že žalovaná jako stavebník a pronajímatel upozorní žalobkyni na všechny okolnosti, které by mohly být pro záměr žalobkyně podstatné a které by znamenaly riziko, že se její záměr nezdaří.*“³⁵⁹ V daném sporu byla žalovaná stavebníkem obchodního centra, ve kterém měla žalobkyně v úmyslu zřídit myčku automobilů, což vyžadovalo prostorové změny v obchodním centru a změny v počtu parkovacích míst. Tím, že žalovaná byla v pozici stavebníka, měla k dispozici veškerá územní rozhodnutí a již v době při vyjednávání smlouvy si musela být vědoma skutečnosti, že změna stavby před dokončením je podmíněna změnou územního rozhodnutí. Za dané situace nebylo možné změnit počet parkovacích míst, jelikož územní rozhodnutí odpovídalo právním normám a stanovilo přesný počet parkovacích míst. Žalovaná si musela být vědoma, že záměr žalobkyně je nerealizovatelný a pokud by žalobkyně o dané skutečnosti věděla, nepokračovala by v jednání o uzavření smlouvy a smlouvu by s ní neuzavřela.

Smluvní strana je tedy povinna sdělit informace, které ví (subjektivní úroveň) nebo které objektivně musela vědět (objektivní úroveň).³⁶⁰ Podstatné je, aby druhá strana měla možnost posouzení uzavřít platnou smlouvu. Strany jsou tak povinny sdělit si podmínky, za nichž jsou ochotny uzavřít smlouvu. Tyto podmínky mohou být vyjádřeny výslovně anebo nepřímo například z účelu smlouvy, dotazu smluvní strany či smluvního typu. V případě, že druhá strana ví nebo musí vědět, že tyto podmínky splněny nejsou, je povinna tuto informaci sdělit.³⁶¹

---

³⁵⁸ § 1728 odst. 2) občanského zákoníku.

³⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 7. 2010, sp. zn. 23 Cdo 3724/2009.

³⁶⁰ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 46.

³⁶¹ HULMÁK, Milan a Karel VLČEK. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 1. část. *Právní rozhledy* [online]. 2012, č. 17, s. 602–608 [cit. 2020-07-06]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgipxa4s7ge3v6427gyyde&groupIndex=0&rowIndex=0>

Informační povinnost nenastává, pokud druhá strana již informace má nebo je musí mít, například běžně dostupné informace. Dále informační povinnost nevzniká, pokud jejich získání bylo pro smluvní stranu nákladné.³⁶²

Rozsah informační povinnosti není absolutní, ale závisí na tom, v jaké fázi se proces kontraktace nachází. Není nutné poskytnout všechny informace na začátku vyjednávání, ale poskytnutí informací musí být přiměřené dané fázi vyjednávání, aby se strana mohla informovaně rozhodnout o možnosti uzavřít platnou smlouvu.³⁶³ Může se jednat o povinnost kupujícího informovat o vadách věci dle § 2084 občanského zákoníku či obecné povinnosti při poskytnutí plnění dle § 1916 občanského zákoníku.³⁶⁴

Porušením této skutkové podstaty je odpovědnost škůdce za škodu dle obecných ustanovení odpovědnosti za škodu, a to dle toho, půjde-li o porušení zákonné nebo smluvní povinnosti. Jde-li o porušení povinnosti poctivosti³⁶⁵ nebo preventivní povinnosti,³⁶⁶ jedná se o porušení zákonné povinnosti.³⁶⁷ Sjednají-li si smluvní strany zvláštní povinnost, bude smluvní strana odpovídat dle porušení smluvní povinnosti.³⁶⁸ Poškozený může požadovat náhradu škody, například náklady jednání o smlouvě či ztrátu ze smluv uzavřených v důsledku očekávání uzavření smlouvy. Poškozený také může požadovat ušlý zisk, například ztrátu ze smluv neuzavřených v důsledku nepoctivého jednání druhé strany.³⁶⁹

Pro úplnost je třeba dodat, že občanský zákoník upravuje kromě výše uvedené obecné informační povinnosti při vyjednávání o uzavření smlouvy také speciální informační povinnosti, například v případě jednání podnikatele se spotřebitelem.³⁷⁰ Povinnosti podnikatele týkající se poskytnutí informací jsou zde široce a detailně upraveny.³⁷¹ Speciální informační povinnosti jsou stanoveny

---

³⁶² HULMÁK, Milan a Karel VLČEK. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 1. část. *Právní rozhledy* [online]. 2012, č. 17, s. 602–608 [cit. 2020-07-06]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgipxa4s7ge3v6427gyyde&groupIndex=0&rowIndex=0>

³⁶³ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl*. Praha: Leges, 2016, s. 88–89.

³⁶⁴ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 38.

³⁶⁵ § 6 občanského zákoníku.

³⁶⁶ § 2900 občanského zákoníku.

³⁶⁷ § 2910 občanského zákoníku.

³⁶⁸ § 2013 občanského zákoníku.

³⁶⁹ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 46.

³⁷⁰ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 38.

³⁷¹ § 1811 a násl. občanského zákoníku.

pro případ, že se jedná o uzavření smlouvy distančním způsobem.³⁷² Mezi další speciální informační povinnosti patří povinnosti v případě adhezních smluv, kdy slabší strana musí být seznámena s doložkou, jež odkazuje na podmínky uvedené mimo vlastní smlouvu, a jejím významem.³⁷³

Dle Hulmáka lze smluvně informační povinnost vyloučit kromě zákonem stanovených výjimek anebo omezit náhradu škody pro případ porušení této povinnosti.³⁷⁴

14.3.3 Ukončení jednání bez spravedlivého důvodu

Dalším z případů předmluvní odpovědnosti je neuzavření smlouvy přes důvodné očekávání druhé smluvní strany. Dle daného ustanovení jedná nepoctivě ta strana, která přes důvodné očekávání druhé strany ukončí jednání o uzavření smlouvy ve fázi, kdy se její uzavření jeví jako vysoce pravděpodobné, aniž k tomu má spravedlivý důvod.³⁷⁵ Dané ustanovení odkazuje na princip poctivosti.³⁷⁶

K tomu, kdy lze důvodně očekávat uzavření smlouvy komentář uvádí, že se jedná o okamžik, kdy strany v podstatě dospěly ke shodě o obsahu smlouvy.³⁷⁷ Dle rozsudku Nejvyššího soudu ČR se o důvodné očekávání uzavření smlouvy bude jednat pouze v případě, že jej vyvolala druhá smluvní strana.³⁷⁸ Důvodným očekáváním může být dle Ondřejové například podání si ruky a dohodnutí se na písemném vyhotovení smlouvy či na termínu podpisu smlouvy.³⁷⁹

V tomto případě jedná strana nepoctivě, pokud jí k uzavření smlouvy chybí spravedlivý důvod. Dle Tintěry se o nepoctivé jednání nejedná, pokud se strany nedohodnou na nějaké podstatné náležitosti.³⁸⁰ Spravedlivým důvodem může být důvod, kdy s ohledem na dosavadní jednání nemůže druhá strana

---

³⁷² § 1820 a násl. občanského zákoníku.

³⁷³ § 1799 a násl. občanského zákoníku.

³⁷⁴ HULMÁK, Milan a Karel VLČEK. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 1. část. *Právní rozhledy* [online]. 2012, č. 17, s. 602–608 [cit. 2020-07-06]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgipxa4s7ge3v6427gyyde&groupIndex=0&rowIndex=0>

³⁷⁵ § 1729 občanského zákoníku.

³⁷⁶ § 6 občanského zákoníku.

³⁷⁷ ³⁷⁷ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 59.

³⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 9. 2007, sp. zn. 29 Odo 1335/2005.

³⁷⁹ ONDREJOVÁ, Dana. *Průvodce uzavíráním smluv*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 70.

³⁸⁰ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl*. Praha: Leges, 2016, s. 89.

očekávat, že při jeho naplnění dojde k uzavření smlouvy.³⁸¹ Spravedlivým důvodem může být dle Ondřejové například neschválení úvěru při financování koupě nemovitosti či porušování povinností druhou smluvní stranou.³⁸²

Spravedlivým důvodem se zabýval Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku, když posuzoval nárok opomenutého uchazeče o veřejnou zakázku v zadávacím řízení.³⁸³ Zadavatel vybral daného uchazeče, protože jeho nabídka byla nejvhodnější, ovšem následně zrušil zadávací řízení a smlouvu s uchazečem neuzavřel. Vybraný uchazeč již mezitím nakoupil elektřinu a v daném řízení požadoval po zadavateli náhradu škody, kterou měl utrpět v důsledku neuzavření smlouvy, a to v rozsahu nákladů na pořízení elektřiny a tržeb ze zpětného prodeje. Soud se v tomto rozsudku přiklonil k argumentaci zadavatele veřejných zakázek, který tvrdil, že spravedlivým důvodem pro neuzavření smlouvy byla skutečnost, že nabídka vybraného uchazeče nespĺňovala požadované podmínky, o čemž si byl vybraný uchazeč od počátku vědom.

Zákon v tomto typu předsmluvní odpovědnosti již speciálně upravuje právo na náhradu škody, které vznikne, pokud mohla druhá strana důvodně očekávat uzavření smlouvy. Jedná-li smluvní strana nepoctivě, uhradí druhé smluvní straně škodu, která nanejvýš odpovídá ztrátě z neuzavřené smlouvy v obdobných případech.³⁸⁴

Pojem „ztráta z neuzavřené smlouvy“ znamená dle Tintěry ztrátu z neuzavřené smlouvy v obdobných případech pouze coby limit náhrady, nikoliv obecné kritérium při stanovení její výše.³⁸⁵

Ze znění zákona není zřejmé, zda ztráta z neuzavřené smlouvy znamená negativní či pozitivní škodu. Dle Pelikána vychází pozitivní škoda z předpokladu, že by smlouva byla uzavřena nebýt nepoctivého jednání.³⁸⁶ Škůdce je pak povinen uvést druhou stranu do stavu, ve kterém by se nacházela při splnění povinnosti vyplývajících ze smlouvy. Pozitivní škoda nejčastěji znamená ušlý zisk z neuzavřené smlouvy. Negativní škoda vychází dle Pelikána z toho, že škůdce

---

³⁸¹ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 59.

³⁸² ONDŘEJOVÁ, Dana. *Průvodce uzavíráním smluv*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 70.

³⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 2016, sp. zn. 25 Cdo 5233/2014.

³⁸⁴ § 1729 odst. 2) občanského zákoníku.

³⁸⁵ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl*. Praha: Leges, 2016, s. 89.

³⁸⁶ PELIKÁN, Martin. K některým otázkám předsmluvní odpovědnosti v praxi. *Obchodněprávní revue* [online]. 2017, č. 5, s. 129–133 [cit. 2020-07-12]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrg5pw64s7gvpngxzrgi4q&groupIndex=0&rowIndex=0>

by měl uvést poškozeného do stavu, jako by spolu strany o uzavření smlouvy nikdy nejednaly. Negativní škoda znamená zisk ušlý z jiných smluv, které by byly uzavřeny nebýt nepoctivého jednání a také vynaložené náklady poškozeným při jednání.

Dle Pelikána nic nebrání tomu, aby byla v praxi přiznávána jak negativní, tak i pozitivní škoda. Strany nemohou uplatňovat současně obě formy škody, jelikož si navzájem odporují. Žalobce by měl dle Pelikána zvolit formu, která mu přizná vyšší nárok.

Pro pochopení výpočtu pozitivní či negativní škody předkládá Janoušková praktické příklady.³⁸⁷ V případě pozitivní škody má škůdce povinnost dostat poškozeného do stavu, ve kterém by byl, kdyby škůdce své povinnosti ze smlouvy řádně splnil. Má-li A povinnost dodat látky B, aby B mohl vyrobit šaty pro C a A je v prodlení, čímž B přijde o zakázku, spočívá pozitivní škoda B v ušlém zisku, který mu kvůli tomu vznikl.

Příkladem negativní škody je dle Janouškové situace, kdy A v důsledku víry v uzavření smlouvy o dílo s B začne obstarávat nářadí a materiál. Nakonec se smlouva ukáže jako neplatná a A má nárok na vynaložené náklady a ušlý zisk, jenž by získal, kdyby uzavřel smlouvu se třetí osobou.

Co se týče škody vzniklé porušením předšmluvní povinnosti, Nejvyšší soud ČR rozhodl, že škodou „*mohou být zejména náklady vynaložené v souvislosti s předšmluvním vyjednáváním či s přípravou podmínek pro uzavření smlouvy (náklady na právní zastoupení, na znalecké posudky, na správní a jiné poplatky, na zajištění si úvěru apod.) nebo i výdaje směřované k předmětu smlouvy. Není významné, komu byly takové částky zaplacený (zda je obdržela potenciální smluvní strana či třetí osoby), z hlediska definice skutečné škody je rozhodující, zda se jejich zbytečným vynaložením snížil majetkový stav poškozeného. Takový charakter mohou mít i náklady na úpravu věci, která má být předmětem převodu a kterou předpokládáný budoucí vlastník provedl v dohodě s dosavadním vlastníkem.*“³⁸⁸

---

³⁸⁷ JANOUŠKOVÁ, Anežka. Rozsah a limitace odpovědnosti za ukončení vyjednávání o smlouvě bez spravedlivého důvodu. *Právní rozhledy* [online]. 2016, č. 23–24, s. 807–816 [cit. 2020-07-06]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgzpxa4s7gizv6mrul5zv6obqg4&groupIndex=0&rowIndex=0>

³⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 25 Cdo 337/2015.

Dle Tintěry představuje škoda skutečnou škodu a ušlý zisk s tím, že škodu mohou představovat i mimořádné náklady vzniklé v důsledku specifických požadavků druhé strany.³⁸⁹

Vedle obecných předsmulvních povinností existují také speciální povinnosti, například v případě spotřebitelského úvěru.³⁹⁰ Poskytovatel je povinen před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru správně posoudit úvěruschopnost spotřebitele.³⁹¹

V případě porušení správného posouzení úvěruschopnosti je smlouva absolutně neplatná a spotřebitel je povinen vrátit jistinu dle svých možností.³⁹² Vydání jistiny spotřebitelem je v souladu s ustanovením týkajícím se bezdůvodného obohacení, kdy bylo plněno z právního důvodu, který odpadl.³⁹³

14.3.4 Zneužití nebo prozrazení důvěrných informací

Poslední skutkovou podstatou předsmulvních povinností je zneužití nebo prozrazení důvěrných informací. Obecně informace, které si smluvní strany při jednání o smlouvě sdělí, nejsou chráněny a každá ze stran si může o těchto informacích vést záznamy. Odlišná situace nastává v případě důvěrných informací, kdy smluvní strana, jež získala důvěrné informace nebo údaje, má povinnost dbát, aby dané informace nebyly zneužity nebo nedošlo k jejich prozrazení bez zákonného důvodu. Poruší-li smluvní strana danou povinnost a dojde k jejímu obohacení, vydá druhé straně to, oč se obohatila.³⁹⁴

V komentáři se uvádí, že za důvěrné se nepovažují informace, které strana již má nebo které jsou veřejně dostupné, i když je druhá strana jako důvěrné označila.³⁹⁵ Dle Ondřejové jsou důvěrné informace širším institutem, než je know-how a obchodní tajemství, může se jednat o databázi zákazníků nebo odběratelů, způsob určení ceny či výši poskytovaných bonusů.³⁹⁶

Smluvní strana se nedopustí porušení předsmulvních povinností, pokud prozradí informace za předpokladu, ukládá-li jí tuto povinnost zákon. Ten například ukládá povinnost sdělit informace v případě výpovědi svědka

---

³⁸⁹ TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl.* Praha: Leges, 2016, s. 89.

³⁹⁰ Zák. č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSÚ“).

³⁹¹ § 86 ZSÚ.

³⁹² § 87 odst. 1) ZSÚ.

³⁹³ § 2991 odst. 2) občanského zákoníku.

³⁹⁴ § 1730 občanského zákoníku.

³⁹⁵ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář.* Praha: C.H. Beck, 2014, s. 65.

³⁹⁶ ONDREJOVÁ, Dana. *Průvodce uzavíráním smluv. 2. vyd.* Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 369.

předvolaného soudem v civilním soudním řízení³⁹⁷ či povinnost oznámení trestného činu.³⁹⁸ Ohledně důvěrných informací uvedl Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení, že představenstvo by mohlo odmítnout sdělit požadovanou informaci pouze tehdy, jestliže by tvořila předmět obchodního tajemství společnosti, popřípadě informace, které jsou utajovanými skutečnostmi, či informace podléhající režimu § 271 ObchZ (takovou informací však stěžít může být výše zprostředkovatelské odměny či jméno obchodního partnera).³⁹⁹

V obchodní praxi spolu smluvní strany často uzavírají dohodu o mlčenlivosti (tzv. non-disclosure agreement, ve zkratce „NDA“), již při zahájení vyjednávání. V té specifikují, které informace tvoří důvěrné informace a stanoví sankce za jejich porušení. Smluvní strany tak v případě porušení této povinnosti mohou požadovat náhradu škody pro případ porušení smluvní povinnosti⁴⁰⁰ a také další sankce, například smluvní pokuty.

14.4 Vztah předmluvní odpovědnosti a smlouvy o smlouvě budoucí

Výše zmíněné prekonsensuální povinnosti upravené v § 1728 až § 1730 občanského zákoníku patří mezi zákonem stanovené povinnosti. Předmluvní povinnosti mohou vyplývat také ze smlouvy, například ze smlouvy o smlouvě budoucí (lat. *pactum de contrahendo*) či distribuční smlouvy.⁴⁰¹

Dle § 1785 občanského zákoníku je podstatou smlouvy o smlouvě budoucí závazek nejméně jedné strany uzavřít po vyzvání budoucí smlouvu s tím, že její obsah musí být ujednáán alespoň obecně. Občanský zákoník nepožaduje písemnou formu, takže postačí pouze ústní dohoda stran. Vzhledem k této konstrukci může být v praxi těžko odlišitelné, zda se jedná o ústně sjednanou smlouvu o smlouvě budoucí, jejíž obsah je ujednáán obecně, anebo se jedná o předmluvní odpovědnost za neuzavření smlouvy „za pět minut dvanáct“,⁴⁰² neboť stačí,

---

³⁹⁷ § 126 OSŘ.

³⁹⁸ § 368 TZ.

³⁹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 1. 2002, sp. zn. 29 Odo 400/2001.

⁴⁰⁰ § 2913 a násl. občanského zákoníku.

⁴⁰¹ RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019, s. 39.

⁴⁰² § 1729 občanského zákoníku.

dospějí-li strany ke shodě ohledně obsahu smlouvy.⁴⁰³ Z důvodu právní jistoty lze doporučit uzavírat smlouvu o smlouvě budoucí v písemné formě.

Právní důsledky z porušení jednotlivých institutů jsou odlišné, tudíž je důležité jejich rozlišení. Následkem porušení předsmulvné povinnosti je nárok na náhradu škody, kdežto u porušení povinnosti uzavřít dohodnutou smlouvu je následkem možnost domáhat se určení obsahu budoucí smlouvy.⁴⁰⁴

14.5 Stavení promlčecí doby při mimosoudním jednání

V českém právu lze nalézt určitou souvislost předsmulvné odpovědnosti s nově zavedeným institutem zastavení běhu promlčecí doby po dobu, kdy spolu strany zahájí mimosoudní jednání. Uzavře-li věřitel s dlužníkem dohodu, že spor budou řešit mimosoudně, počne běžet promlčecí lhůta poté, co jedna ze stran výslovně odmítne v takovém jednání pokračovat. V případě, že promlčecí lhůta počala běžet již dříve, tak po dobu jednání neběží.⁴⁰⁵ Smluvní strany nemusí dojít k žádné dohodě, ale již dohoda o vyjednávání možné budoucí dohody má ty účinky, že promlčecí doba neběží. Smyslem je zamezit uplynutí promlčecí lhůty, pokud dlužník úmyslně prodlužuje jednání s věřitelem tak, aby promlčecí lhůta uplynula.

Nejvyšší soud ČR se ve svém usnesení vyjádřil k námitce promlčení.⁴⁰⁶ V daném případě se žalobci spoléhali na slib města uplatnit nároky poškozených žalobců prostřednictvím žaloby podané proti třetí osobě. Město nedostalo svému slibu a žalobu nepodalo, což mělo za následek, že uplynula promlčecí lhůta. Žalobci následně zažalovali město, které vzneslo námitku promlčení. Nejvyšší soud ČR rozhodl, že námitka promlčení vznesená městem byla v rozporu s dobrými mravy, protože žalobci nárok uplatnili opožděně nikoliv pro svou liknavost či nedbalost, nýbrž kvůli slibu od žalovaného města, od něž důvodně očekávali smírné řešení a spolehli se na jeho ujištění, že k uspokojení nároků provede nezbytné právní kroky.

Nejvyšší soud ČR sice posuzoval spor podle OZ a využil korektivu dobrých mravů, nicméně poukázal i na účinný § 647 občanského zákoníku, dle kterého i nová úprava považuje případy důvěry poškozených žalobců v postup

---

⁴⁰³ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 59.

⁴⁰⁴ § 1787 občanského zákoníku.

⁴⁰⁵ § 647 občanského zákoníku.

⁴⁰⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 9. 2015, sp. zn. 25 Cdo 3319/2013.

žalovaného, který nepovede k soudnímu sporu, za okolnost mající význam pro běh promlčecí lhůty, a za určitých podmínek mu přičítá dokonce právní důsledek stavení či odložení počátku běhu promlčecí lhůty.

15 Předmluvní odpovědnost dle anglického práva

Anglické právo nemá výslovně upraven institut předmluvní odpovědnosti. Smluvní svoboda má v anglickém právu významnou roli a kterákoliv ze stran může kdykoliv ukončit proces kontraktace.⁴⁰⁷ V rámci rozhodovací praxe soudů se vyvinuly dva instituty, které s předmluvní odpovědností souvisí, a to „promissory estoppel“ a „misrepresentation“.

15.1 Promissory estoppel

Promissory estoppel je jedním z druhů estoppel. Estoppel popsal Lord Denning⁴⁰⁸ jako princip spravedlnosti a práva equity.⁴⁰⁹ Estoppel je institut vyvinutý v rámci práva equity na ochranu osoby, která jednala v důvěře ve slib či chování druhé strany. V případě, že jedna osoba přiměje druhou osobu, ať už slovy nebo chováním, k víře, že splnění určité skutečnosti nebude nově vyžadováno, pak estoppel neumožní slibujícímu vymáhat splnění původní podmínky, pokud by to bylo nespravedlivé.

Jedním z předních rozhodnutí, ve kterém byl estoppel vysvětlen je Hughes v. Metropolitan Railway.⁴¹⁰ Žalobce Thomas Hughes vlastnil nemovitost, kterou pronajímal žalovaným, společnosti Metropolitan Railway Company. Žalobce byl oprávněn požadovat na žalovaném, aby provedl opravu nemovitosti do šesti měsíců od doručení výzvy. Dne 22. října 1874 obdržel žalovaný výzvu k opravě nemovitosti s tím, neučiní-li tak, bude nemovitost zkonfiskována. Lhůta k opravě vypršela dne 22. dubna 1875. V mezidobí, v listopadu 1874, vstoupily smluvní strany do jednání o koupi nemovitosti, které skončilo 30. prosince 1874 tím, že nedošlo k dohodě stran. Dne 28. dubna 1875 byl vydán příkaz k vystěhování žalovaného z nemovitosti. Žalovaný dokončil opravu nemovitosti v červnu 1875. Soud v rozsudku dovodil, že lhůta byla přerušena vyjednáváním smluvních stran

---

⁴⁰⁷ HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, s. 167, odst. 317.

⁴⁰⁸ COOKE, Elizabeth. *The Modern Law of Estoppel*. Oxford: Oxford University Press, 2000, s. 1–2.

⁴⁰⁹ Equity aneb právo spravedlnosti poskytuje nápravu v případech, kdy by common law vedlo k nespravedlivému rozhodnutí. Equity je doplňující k právu common law a je připuštěno po vyčerpání všech prostředků v rámci common law. V případě konfliktu mezi equity a common law, equity má přednost (viz TERRETT, Steve. *Diploma Course An Introduction to English and European Law. English Legal System. Workbook 1: The Sources of English Law*. Juris Angliae Scientia. British Law Centres. 2017–2018, s. 6).

⁴¹⁰ Hughes v. Metropolitan Railway Company (1877) [1877] UKHL 1, (1876–77) LR 2 App Cas 439, 2 App Cas 439.

a žalovaní splnili opravu nemovitosti v požadované lhůtě. Předmluvní vyjednávání smluvních stran bez ohledu na to, že smlouva nebyla následně uzavřena, mělo za následek přerušování běhu lhůty.

Nejvýznamnějším případem, ve kterém vznikl jeden z typů estoppel, a to promissory estoppel, je případ High Trees.⁴¹¹ V roce 1937 se dohodl žalobce se žalovanou na pronájem bytů po dobu 99 let za cenu ročního nájmu ve výši 2 500 £. V lednu 1940 odsouhlasily v důsledku druhé světové války obě smluvní strany snížení nájemného na výši jeho původní poloviny. Žalovaný platil snížené nájemné až do začátku roku 1945, kdy došlo k plné obsazenosti bytů v nemovitosti. V důsledku této změny okolností informoval žalobce v září 1945 žalovaného o tom, že požaduje nájemné opět v původní výši. Žalovaný tento požadavek odmítl. Soudce Lord Denning J dospěl k závěru, že žalobce byl oprávněn požadovat plnou výši nájemného, ale pouze za poslední dva kvartály roku 1945. Lord Denning uvedl, že v době, kdy se smluvní strany dohodly na sníženém nájemném, bylo oběma stranám zřejmé, že se jedná o přechodnou dobu, kdy jsou byty částečně opuštěné, a nikoli o dobu delší. Smluvní strany si musely být vědomy, že jakmile budou byty opět plně obsazené, snížené nájemné již nebude platit. Na základě této skutečnosti bylo žalobci přiznáno nájemné v plné výši za poslední dvě čtvrtletí roku 1945, ale nikoliv za dobu války. Žalobce se dohodou o snížení nájemného vzdal práva vymáhat poté nájemné v původní výši. Ovšem jakmile se situace změnila, bylo žalobci dané právo přiznáno, protože bylo oběma stranám zřejmé, že dohoda platila jen na dobu trvání války.

V tomto případě se vytvořil princip „promissory estoppel“, dle kterého osoba, která učiní mimosmluvní slib, na jehož základě druhá strana jedná, nemůže následně jednat, jako by slib neučinila.⁴¹² Důvodem je, že by bylo nespravedlivé, přiměje-li jedna strana druhou stranu jednat v důvěře jejímu slibu, aby tento slib mohla vzít zpět a vymáhat původní plnění.

Dle Lorda Denninga je slib nevymáhat původní plnění zavazující a promissory estoppel se uplatní za předpokladu, že daný slib byl učiněn se záměrem být právně závazný a slibující si byl vědom, že druhá osoba se na základě tohoto slibu zachová.

---

⁴¹¹ Central London Property Trust Ltd v High Trees House Ltd [1946] EWHC KB 1 (18 July 1946).

⁴¹² HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, s. 168, odst. 319.

15.1.1 Podstatné náležitosti promissory estoppel

15.1.1.1 Jasný a nesporný slib

Slib musí být učiněn s úmyslem vyvolat právní účinky mezi smluvními stranami a musí v něm být nepochybně vyjádřeno, že slibující se vzdal svých zákonných práv vůči osobě, které slib dal.⁴¹³ Soudce Hailsham ve věci *Woodhouse AC Israel* uvedl, že pro uplatnění doktríny promissory estoppel je nutné, aby slib nebyl dvojznačný.⁴¹⁴ Soudce Hailsham svůj závěr odůvodnil tím, že příjemce slibu nemůže získat pod doktrínou promissory estoppel více, než by mohl získat podle principů ve smluvním právu. Vzhledem k tomu, že ani ve smluvních vztazích nemůže příjemce slibu požadovat po slibujícím to, čemu špatně rozuměl, je nutné, aby také při uplatnění doktríny promissory estoppel byl slib jednoznačný a nevyvolával pochybnosti.

15.1.1.2 Osoba jedná na základě poskytnutého slibu

Druhá osoba spoléhá na daný slib a díky této víře změní své chování.⁴¹⁵ V již zmíněném případě *Hughes v. Metropolitan Railway*⁴¹⁶ nájemce v důsledku vyjednávání s pronajímatelem zastavil práce na opravách nemovitosti, které by bez daného jednání jinak nezastavil. V jiném případě *Société Italo-Belge pour le Commerce*⁴¹⁷ soudce Robert Goff J uvedl, že základním principem promissory estoppel je, že slibující nebude oprávněn vymáhat svá zákonná práva tehdy, kdy by to bylo s ohledem na jednání mezi stranami nespravedlivé. Dle soudce Roberta Goffa J je spravedlivým postupem v případě *Central London Property* možnost pronajímatele vymáhat plnou výši nájemného až poté, co zašle nájemci oznámení o změně výše nájemného.

15.1.1.3 Nespravedlnost

Pro uplatnění doktríny promissory estoppel musí být splněna další podstatná náležitost, a to že by bylo nespravedlivé, kdyby bylo slibujícímu

---

⁴¹³ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 222.

⁴¹⁴ *Woodhouse AC Israel Cocoa SA v. Nigerian Produce Marketing Co Ltd* (1972) AC 741, 757.

⁴¹⁵ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 222.

⁴¹⁶ *Hughes v. Metropolitan Railway Company* (1877) [1877] UKHL 1, (1876–77) LR 2 App Cas 439, 2 App Cas 439.

⁴¹⁷ *Société Italo-Belge pour le Commerce et l'Industrie v. Palm and Vegetable Oils (Malaysia) Sdn Bhd (The Post Chaser)* (1982) 1 All ER 19, 26–27.

umožněno vymáhat splnění původní podmínky, o které se druhá smluvní strana odůvodněně domnívá, že nebude vyžadována.⁴¹⁸ Jak bylo uvedeno ve věci High Trees,⁴¹⁹ slibující nemůže vyžadovat splnění původní povinnosti, když důvodem pro nevykonání těchto povinností byla důvěra jednajícího spoléhajícího na slib slibujícího.

15.1.1.4 Pozastavení běhu doby

Mezi další podmínky pro uplatnění institutu promissory estoppel patří skutečnost, že dojde k pozastavení běhu doby.⁴²⁰ Ve věci Hughes v. Metropolitan Railway⁴²¹ pronajímatel neztratil své právo požadovat opravu do šesti měsíců od oznámení, ale pouze došlo k tomu, že v průběhu vyjednávání stran stanovená doba k vykonání práva neběžela.

15.1.1.5 Obrana proti podané žalobě

Poslední podmínkou pro uplatnění institutu promissory estoppel je, že nemůže být použita jako důvod pro podání žaloby, ale lze ji použít pouze jako obranu proti podané žalobě. Tuto podmínku vyjadřuje zásada, že promissory „estoppel může být použita jako štít, avšak nikoli jako meč.“⁴²²

15.1.2 Druhy estoppel

Anglické právo rozeznává kromě promissory estoppel i další druhy estoppel.

15.1.2.1 Estoppel by representation

Jedním z druhů estoppel je „estoppel by representation“, jenž by se dal volně přeložit jako překážka vylíčení skutečností. Estoppel by representation se vztahuje pouze na vylíčení skutečností, a nikoli na slib, čímž se estoppel liší

---

⁴¹⁸ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 223

⁴¹⁹ Central London Property Trust Ltd v High Trees House Ltd [1946] EWHC KB 1 (18 July 1946).

MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 223.

⁴²¹ Hughes v. Metropolitan Railway Company (1877) [1877] UKHL 1, (1876–77) LR 2 App Cas 439, 2 App Cas 439.

⁴²² MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 224.

od promissory estoppel.⁴²³ Vylíčí-li jedna strana druhé určité skutečnosti, které přimějí druhou stranu na základě těchto skutečností jednat k její újmě, nebude na základě této doktríny dovoleno první straně se chovat v rozporu s vylíčenými skutečnostmi. Na základě této doktríny nemůže jedna strana úspěšně předkládat nové skutečnosti či důkazy, které jsou v rozporu s jejími dříve tvrzenými informacemi.

15.1.2.2 Estoppel by convention

Dalším typem estoppel je „*estoppel by convention*“ neboli překážka uzavřené dohody.⁴²⁴ V tomto případě si smluvní strany odsouhlasí určité skutečnosti, které předpokládaly, a na základě toho uzavřou smlouvu. Chovají-li se smluvní strany na základě odsouhlasených skutečností, bude jedné straně na základě estoppel by convention zabráněno, aby tato strana vůči druhé rozporovala pravdivost těchto odsouhlasených skutečností. Daná estoppel se nejčastěji používá při interpretaci listin.⁴²⁵ Ve věci Amalgamated Investment & Property⁴²⁶ poskytla žalovaná banka úvěr společnosti, jež byla dceřinou společností žalobce. Žalobce poskytl žalovaným bankovní záruku jako zajištění. Obě smluvní strany věřily, že se garance vztahovala na dceřinou společnost druhé strany a na základě této skutečnosti uzavřely smlouvu. I když šlo ve skutečnosti o omyl, díky estoppel by convention zůstala tato odsouhlasená domněnka stran v účinnosti.

15.1.2.3 Proprietary estoppel

Dalším typem je „*proprietary estoppel*“, což volně přeloženo znamená překážka vlastnictví. Ve věci Thorner v. Major⁴²⁷ definoval soudce Lord Walker tři podmínky pro vznik proprietary estoppel: (i) vyjádření či ujištění sdělené žalobci týkající se nabytí podílu v majetku, zejména ve vlastnictví půdy, (ii) chování žalobce spoléhající se na sdělení druhé strany, (iii) škoda na straně žalobce vzniklá v důsledku spolehnutí se na poskytnuté sdělení či ujištění. Tato

---

⁴²³ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 226.

⁴²⁴ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th ed. Thomson Sweet & Maxwell, 2003, s. 119.

⁴²⁵ ING Bank NV v. Ros Roca SA [2011] EWCA Civ 353, [2012] 1 WLR 472.

⁴²⁶ Amalgamated Investment & Property Co Ltd (In Liquidation) v. Texas Commercial Bank Ltd. (1982) Q. B. 84 T.

⁴²⁷ Thorner v. Major (2009) UKHL 18, (2009) 1 WLR 776.

estoppel se liší od promissory estoppel zejména tím, že ji lze použít k podání žaloby, a osoba, které bylo slíbeno, musí jednat ke své škodě.⁴²⁸

15.2 Misrepresentation

Anglické právo vytvořilo v rámci tort law⁴²⁹ doktrínu law of misrepresentation, která zakládá odpovědnost mimo smluvní vztah stran. Misrepresentation znamená možnost jedné strany zrušit smlouvu, pokud tato strana při uzavírání smlouvy jednala na základě sdělení nepravdivých podstatných informací poskytnutých druhou smluvní stranou.⁴³⁰ Jedná se tak o poskytnutí zkreslených či nepravdivých informací při jednání o uzavření smlouvy s tím, že tyto informace tvoří součást smlouvy.⁴³¹

Je třeba vzít v úvahu, že ne každé prohlášení pronesené před uzavřením smlouvy tvoří součást smlouvy. Anglické soudy rozlišují, zda je sdělení určité skutečnosti pouze vylíčením skutečnosti, která není součástí smlouvy, anebo zda se stane součástí smlouvy jako jedna z jejích podmínek. Rozlišení má význam v možnosti použití typů opravných prostředků. Pokud se vyjádření stane součástí smlouvy, tedy jednou z jejích podmínek, a bude jednáno v jejím rozporu, má druhá strana právo na opravné prostředky pro porušení smlouvy. Nestane-li se vyjádření součástí smlouvy, má druhá smluvní strana právo na opravný prostředek pro misrepresentation.⁴³²

Mezi náležitosti misrepresentation patří: (i) jednoznačnost sdělení, (ii) nepravdivost sdělení, (iii) pozitivní jednání, (iv) sdělení se týká určité skutečnosti, (v) sdělení je adresováno druhé smluvní straně, (vi) závažnost sdělených informací, (vii) sdělení přimělo druhou stranu k uzavření smlouvy.⁴³³

15.2.1 Jednoznačnost sdělení

Jedná se o situace, kdy jedna smluvní strana jednoznačně vylíčí určité skutečnosti se záměrem dát jim takový význam, o kterém ví, že není pravdivý

---

⁴²⁸ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th ed. Thomson Sweet & Maxwell, 2003, s. 146–147.

⁴²⁹ Tort law lze pojmenovat jako občanskoprávní delikt, který existuje mimo rámec smluvního práva.

⁴³⁰ HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, s. 168, odst. 319.

⁴³¹ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 570.

⁴³² Tamtéž.

⁴³³ Tamtéž, s. 571.

a druhá strana jim takový význam přiřkládá.⁴³⁴ Je-li sdělení vágní nebo nejednoznačné, nemůže se jednat o misrepresentation. Ve výsledku bude vždy na soudu, aby posoudil jednoznačnost sdělení. Dospěje-li soud z objektivního hlediska k závěru, že sdělení jednoznačně neslo určitý význam, který mu přisoudila druhá osoba, dovolí soud také použít doktrínu misrepresentation. A to i když je význam sdělení odlišný od toho, který měla ve skutečnosti na mysli sdělující osoba.⁴³⁵

15.2.2 Nepravdivost sdělení

Pro misrepresentation je důležité posoudit, které sdělení je pravdivé a které již není pravdivé. Významným případem, ve kterém soud posuzoval, které sdělení lze považovat za pravdivé a současně zdali sdělení bylo opravdovým a dostatečným důvodem, který přiměl smluvní stranu k uzavření smlouvy, je případ Avon Insurance.⁴³⁶ Dle soudu je sdělení pravdivé, pokud je ve svém základu správné, i když obsahuje menší odlišnosti. Dle soudce Rixe J nemusí být určité sdělení úplně zcela správné za předpokladu, že je v zásadě správné. V tomto případě tak bylo sdělení považováno stále za správné, i když vykazovalo odlišnosti od skutečnosti. Dle soudu ovšem nedošlo k misrepresentation z důvodu, že dané sdělení nebylo významným faktorem, který přiměl smluvní stranu k uzavření smlouvy.

15.2.3 Pozitivní jednání

Další podmínkou pro naplnění doktríny misrepresentation je, že se musí jednat o určité vyjádření či sdělení informace.⁴³⁷ Tudíž opomenutí poskytnout určitou informaci nespadá pod sdělení informace. Vyjádření tak bude mít obecně formu ústního nebo písemného sdělení, ale může být projeveno také chováním, jedná se o určitou pozitivní činnost.

---

⁴³⁴ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th ed. Thomson Sweet & Maxwell, 2003, s. 335.

⁴³⁵ *McInery v Lloyds Bank Ltd* [1974] 1 Lloyd's Rep 246.

⁴³⁶ *Avon Insurance plc. v. Swire Fraser Ltd.* [2000].

⁴³⁷ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 571.

15.2.4 Sdělení se týká existující skutečnosti

Sdělení se musí týkat určité skutečnosti. Za určitých podmínek lze pod sdělení podřadit i sdělení právních okolností, názoru či úmyslu.⁴³⁸

15.2.4.1 Sdělení právních okolností

Obecně platí pravidlo, že sdělení týkající se právních okolností nemůže založit odpovědnost za misrepresentation.⁴³⁹ Následně soudy dovodily, že za určitých okolností může být sdělení právních okolností důvodem pro misrepresentation za předpokladu, je-li uvedeno nepoctivě.

Ve věci *Kleinwort Benson*⁴⁴⁰ poslal žalobce Kleinwort finanční prostředky na účet místního úřadu na základě smluv týkajících se finančních derivátů, o kterých později House of Lords prohlásil, že jsou neplatné. Žalobce se domáhal vrácení finančních prostředků, protože byly poskytnuty na základě omylu v právu. House of Lords rozhodl, že žalobce má nárok na náhradu peněžních prostředků poskytnutých na základě chyby učiněné, a to ať už ve skutkových nebo právních okolnostech.

Ve věci *Brennan v. Bolt Burden*⁴⁴¹ bylo rozhodnuto, že v určitých případech se může strana uvedená v omyl týkající se právních okolností domoci zrušení smlouvy, pokud smlouvu uzavřela na základě důvěry spoléhající se na omyl.

Odpovědnost za misrepresentation byla shledána ve věci *Pankhania*,⁴⁴² kde si žalobci koupili nemovitost na základě poskytnuté informace, že současní nájemci jsou smluvními nájemci, jejichž právo bydlení je možné skončit do tří měsíců od oznámení. Ve skutečnosti se jednalo o nájemce chráněné zákonem (*The Landlord and Tenant Act 1954*). Soud rozhodl, že se jednalo o uvedení v omyl týkající se právní okolnosti a žalobci byli ve sporu úspěšní.

15.2.4.2 Sdělení názoru

Platí základní pravidlo, dle kterého nelze založit odpovědnost za sdělení vlastního názoru.⁴⁴³ Soudy zaujímaly v průběhu času různá stanoviska. Ve starším

---

⁴³⁸ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 572.

⁴³⁹ TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th ed. Thomson Sweet & Maxwell, 2003, s. 333.

⁴⁴⁰ *Kleinwort Benson v. Lincoln City Council* [1999].

⁴⁴¹ *Brennan v. Bolt Burden (a firm)* (2004) EWCA Civ 1017, (2005) QB 303.

⁴⁴² *Pankhania v. London Borough of Hackney* (2002) EWHC 2441 Ch.

⁴⁴³ *Anderson v. Pacific Fire & Marine Insurance Co* (1872) LR 7 CP 65.

případu Bisset⁴⁴⁴ soud rozhodl, že sdělení názoru nemůže vést k založení odpovědnosti za misrepresentation. V dané věci sdělil prodávající kupujícímu, že dle jeho názoru bude možné pást na zemědělské usedlosti 2 000 ovcí. Prodávající sdělil svůj názor i přesto, že neměl zkušenost s chováním ovcí na tomto pozemku. Kupující poté zjistil, že pozemek je pro 2 000 ovcí nedostačující a podal na prodávajícího žalobu. Dle soudu se nejednalo o sdělení nepravdivých skutečností, ale o vyjádření upřímného názoru. Soud svůj závěr odůvodnil tím, že obě strany při uzavírání smlouvy věděly, že prodávající nemá osobní zkušenosti s chováním ovcí na daném pozemku.

Z obecného pravidla platí výjimka, a to když osoba sdělující svůj názor disponuje většími znalostmi týkajícími se předmětné věci než osoba, které tento názor sděluje. Soud tak rozhodl v novějším rozhodnutí *Esso Petroleum*.⁴⁴⁵ V této věci uzavřel žalobce se žalovaným nájemní smlouvu na provoz benzinové stanice. V průběhu vyjednávání byla žalobci předložena prognóza zisku benzinové stanice vypracovaná expertem zaměstnaným žalovaným. Odhad experta byl založen na nepřesných informacích a předpokládané prodeje byly tudíž nadhodnocené. Ve skutečnosti bylo přijato rozhodnutí, na jehož základě se zruší přímý přístup z hlavní silnice, a tudíž bude stanici navštěvovat podstatně méně zákazníků. Žalovaný o tomto rozhodnutí věděl, ale neinformoval o něm žalobce a ani to nebylo zahrnuto do prognózy jeho experta. Žalobce se spoléhal na předloženou prognózu, uzavřel smlouvu a při pronájmu benzinové stanice měl problém vůbec financovat provoz stanice, natož aby dosahoval zisků předložených žalovaným. Odvolací soud rozhodl, že *Esso Petroleum* disponovalo speciálními znalostmi a zkušenostmi ohledně určení prognózy možné ziskovosti benzinové stanice. V tomto případě bylo dovozeno, že když smluvní strana disponuje speciálními znalostmi a činí sdělení v průběhu vyjednávání o smlouvě s úmyslem přimět druhou smluvní stranu k uzavření smlouvy, má povinnost vynaložit přiměřenou péči k tomu, aby zajistila, že její sdělení je správné. Dle soudu má osoba disponující speciálními znalostmi povinnost je použít s přiměřenou péčí, ať již jedná ve smluvním vztahu či nikoliv.

V případě *Smith v. Land*⁴⁴⁶ zveřejnil vlastník nemovitosti inzerát na prodej nemovitosti, přičemž v inzerátu uvedl, že je pronajímána solidnímu nájemci. Ve skutečnosti se jednalo o nájemce, který už několik měsíců neplatil nájemné.

---

⁴⁴⁴ Bisset v. Wilkinson [1927] AC 177.

⁴⁴⁵ *Esso Petroleum Ltd v. Mardon* (1976) QB 801.

⁴⁴⁶ *Smith v. Land & House Property Corp.* [1884] 28 Ch D 7.

Vzhledem k tomu, že pouze prodávající měl na rozdíl od kupujícího vědomosti o nájemci, posoudil soud jeho sdělení jako sdělení skutkových okolností, a nikoli jako vyjádření názoru, a prodejce tak byl odpovědný za misrepresentation.

V případě *Jendwine v. Slade*⁴⁴⁷ sdělil prodávající obrazu kupujícímu, že věří, že se jedná o originál namalovaný malířem Rembrandtem. V průběhu soudního řízení se prokázalo, že se jednalo pouze o kopii obrazu a také, že prodávající věřil, že se jedná o kopii, a nikoli o originál. Soud dovodil, že se jedná o podvodné uvedení nesprávných skutečností (tzv. fraudulent misrepresentation).

Z daného případu lze dovodit, že činí-li jedna strana sdělení, aniž by sama věřila, že je pravdivé, jedná se o nepravdivé sdělení okolností a soud může založit odpovědnost za misrepresentation.

15.2.4.3 Sdělení úmyslu či záměru

Ohledně vyjádření budoucích záměrů platí pravidlo, že osoba nemůže být odpovědná za misrepresentation.⁴⁴⁸ Výjimky z tohoto pravidla lze dovodit v případech, kdy sdělující osoba uvádí své budoucí záměry nepravdivě. Tento závěr byl dovozen ve věci *Edgington v. Fitzmaurice*,⁴⁴⁹ kde jednatele společnosti poslali majitelům prospekt, ve kterém je vyzvali k upsání dluhopisů. V prospektu se stanovilo, že se finanční prostředky použijí na investice do opravy budov, nákup koní, nákladních aut a za účelem expanze v dodávání ryb. Skutečným účelem ovšem bylo splacení závazků společnosti, jelikož společnost byla ve finančních potížích. V rozsudku bylo uvedeno, že společnost je odpovědná za misrepresentation vzhledem k podvodnému úmyslu, na který se žalobce spoléhal. Zároveň bylo potvrzeno, že není nutné, aby byl pouze tento úmysl jediným důvodem rozhodnutí žalobce, ale může to být i jeden z mnoha důvodů.

15.2.5 Vyjádření je adresováno druhé straně

Sdělení druhé straně se může stát v přímé i nepřímé rovině. Misrepresentation lze dovodit v případech, kdy jedna strana sdělí určité skutečnosti třetí osobě se záměrem, že je tato třetí osoba sdělí osobě, kterou tím uvede v omyl. Tak soud rozhodl ve věci *Commercial Banking of Sydney*,⁴⁵⁰ kde žalovaná banka sdělila žalující bance, že jeden z jejích klientů (pan X) je

---

⁴⁴⁷ *Jendwine v. Slade* [1797] 2 Esp 571.

⁴⁴⁸ *Wales v. Wadham* [1977] 1 WLR 199.

⁴⁴⁹ *Edgington v. Fitzmaurice* (1885) 29 Ch D 459.

⁴⁵⁰ *Commercial Banking of Sydney v. RH Brown & Co* (1972) 2 Lloyd's Rep 360.

ve špatné finanční situaci. Žalující banka požadovala tyto údaje, aby mohla poskytnout radu jednomu z jejích klientů (panu Y), zda může uzavřít smlouvu s panem X. Vzhledem k tomu, že sdělení bylo nepravdivé a klient Y se na toto sdělení spoléhal, klient Y vyhrál spor s ohledem na skutečnost, že žalovaná banka věděla, že tato informace mu bude poskytnuta. Byla tak shledána odpovědnost za misrepresentation i v případě nepřímého sdělení poskytnutím informace bankou druhé bance se záměrem, že druhá banka informaci sdělí svému klientovi.

15.2.6 Závažnost sdělení

Aby byla dovozena odpovědnost za misrepresentation, musí být sdělení závažné. Závažnost sdělení byla posuzována v případě *Museprime Properties*.⁴⁵¹ Dle soudu je sdělení závažné, je-li takové povahy, že je schopné přimět rozumně uvažující osobu k uzavření smlouvy. V takovém případě se břemeno důkazní přeneso na sdělující smluvní stranu, aby prokázala, že se druhá smluvní strana při uzavírání smlouvy nespolehala na její sdělení.

Naopak ve věci *Dadourin Properties*⁴⁵² dospěl soud k závěru, že pokud by sdělení nepřimělo rozumně uvažující osobu k uzavření smlouvy, leží důkazní břemeno na straně, která tvrdí, že ji tvrzení přimělo k uzavření smlouvy. Požadavek závažnosti sdělení se neuplatní, pokud bylo sdělení učiněno podvodně, jak bylo rozhodnuto ve věci *Ross River*.⁴⁵³

15.2.7 Sdělení přimělo druhou smluvní stranu k uzavření smlouvy

Jak již bylo uvedeno v případě *Edgington v. Fitzmaurice*,⁴⁵⁴ není pro tento předpoklad nutné, aby sdělení určité okolnosti bylo jediným motivem k uzavření smlouvy. Postačí, pokud byla chybná informace jednou z okolností, kterou brala jednající osoba v úvahu při rozhodování o uzavření smlouvy. Žalobce musí prokázat, že sdělení informace hrálo podstatnou a opravdovou roli při jeho rozhodování ohledně uzavření smlouvy. K tomu musí prokázat, že bez poskytnutí této informace by smlouvu neuzavřel.⁴⁵⁵ Za účelem daného posouzení, zda byl

---

⁴⁵¹ *Museprime Properties Ltd v. Adhill Properties Ltd* (1991) 61 P & CR 111, 124.

⁴⁵² *Dadourin Properties Ltd v. Adhill Properties Ltd* (1991) 61 P & CR 111, 124.

⁴⁵³ *Ross River Ltd v. Cambridge City Football Club Ltd* (2007) EWHC 2115 (Ch), (2008) 1 All ER 1004.

⁴⁵⁴ *Edgington v. Fitzmaurice* (1885) 29 Ch D 459.

⁴⁵⁵ *Raiffeisen Zentralbank Osterreich AG*, 170.

žalobce při rozhodování ovlivněn poskytnutím informace, bude soud posuzovat, jak by se žalobce zachoval, pokud by vůči němu nebylo učiněno žádné sdělení.⁴⁵⁶

Pokud se smluvní strana spoléhá při uzavření smlouvy na sdělení od třetí strany, neposoudí se sdělení druhé smluvní strany jako misrepresentation, pokud se žalobce spoléhal na sdělení třetí strany. Ve věci *Atwood v. Small*⁴⁵⁷ měl žalobce zájem o koupi pozemků a žalovaný mu předložil zprávy o předpokládaném výnosu pozemků. Žalobce nechal tyto zprávy překontrolovat svými experty, načež uzavřel smlouvu. Po uzavření smlouvy žalobce zjistil, že zprávy neodpovídají skutečnosti a zažaloval žalovaného pro misrepresentation. Soud rozhodl, že žalobce nechal zprávy překontrolovat svými experty, a tudíž jednal v důvěře ve sdělení třetí strany, a nikoliv sdělení žalovaného.

Ve věci *Redgrave v. Hurd*⁴⁵⁸ podal advokát žalobu na společnost s odůvodněním, že mu slíbili příjem 300 £ ročně a ve skutečnosti obdržel 200 £ ročně. Žalovaní ve sporu argumentovali tím, že žalobci umožnili, aby si prohlédl účetní doklady, což žalobce odmítl učinit. Soud rozhodl ve prospěch žalobce z důvodu, že žalobce neměl povinnost zkontrolovat účetní doklady společnosti a skutečnost, že tuto možnost odmítl s tím, že věří tvrzením žalovaných, je dostatečným důvodem pro misrepresentation. Tudíž skutečnost, že žalobce mohl svým aktivnějším chováním zjistit pravdivou skutečnost, sama o sobě neznamená, že žalobce nemůže namítnout, že byl druhou stranou uveden v omyl, v důsledku čehož uzavřel smlouvu.

Tento závěr byl potvrzen v nedávném případě *Peekay Intermark*,⁴⁵⁹ ve kterém žalobce žaloval druhou smluvní stranu z důvodu poskytnutí nesprávných informací, na základě kterých uzavřel smlouvu. Žalovaná tvrdila, že informace v době uzavření smlouvy uvedla na pravou míru a žalobce měl tyto nové informace k dispozici. Soud dovodil, že pozdější oprava informací poskytnutá při podpisu smlouvy znamená, že žalobce jim dal jen zběžný pohled, tudíž to neopravuje jejich chybně uvedené informace poskytnuté předtím.

---

⁴⁵⁶ Raiffeisen Zentralbank Osterreich AG, 170.

⁴⁵⁷ *Atwood v. Small* (1838) 6 C & F 232.

⁴⁵⁸ *Redgrave v. Hurd* (1881) 20 Ch D 1.

⁴⁵⁹ *Peekay Intermark Ltd v. Australia and New Zealand Banking Group Ltd* (2006) EWCA Civ 386, (2006) 2 Lloyd's Rep 511).

15.3 Povinnost sdělení informací v průběhu kontraktace

Obecně anglické právo neupravuje povinnost poskytovat informace. Z tohoto pravidla existují výjimky, kdy je smluvním stranám uložena povinnost sdělit si informace, což patří pod smlouvy „nejvyšší dobré víry“, tzv. „*uberrimae fidei*“.⁴⁶⁰ Smlouvy, jež spadají do této kategorie, jsou například pojistné smlouvy, kde má pojištěný povinnost sdělit veškeré skutečnosti, které by osoba běžného rozumu považovala za podstatné k rozhodnutí uzavřít smlouvu. Mezi další smlouvy, kde anglické právo ukládá povinnosti sdělit informace druhé straně, patří smlouvy, v nichž je přítomen prvek závislosti, kde jedna strana vkládá důvěru do druhé strany.⁴⁶¹

Anglické právo ovšem jako obecné pravidlo nerozeznává povinnost sdělit informace, které jedna smluvní strana ví a druhá nikoliv. Soud rozhodl ve věci *Keates v. Cadogan*,⁴⁶² kde žalobce uzavřel se žalovaným nájemní smlouvu na pronájem nemovitosti, ve které chtěl se svojí rodinou bydlet, a to po dobu tří let. Nemovitost byla v extrémně špatném stavu a reálně hrozilo její zhroutilí. Žalovaný, i když si byl vědom této skutečnosti, žalobci v průběhu vyjednávání nic o stavu nemovitosti neřekl, a to ani poté, co se žalobce začal stěhovat se svojí rodinou do bytu. Nakonec se velká část nemovitosti zhroutilí a žalobce podal žalobu na pronajímatele s tím, že pronajímatel ho měl při vyjednávání o smlouvě informovat o stavu nemovitosti. Soud rozhodl, že při vyjednávání smlouvy nemá pronajímatel žádnou povinnost informovat nájemce o stavu nemovitosti. Soud uvedl, že žalobce by mohl žalovat pronajímatele pouze v případě, že by ho pronajímatel ujistil, že nemovitost je v dobrém stavu, což se v tomto případě nestalo.

V jiném případě *Bradford Third*⁴⁶³ soud rozhodl, že pouhé mlčení, jakkoli je morálně špatné, nemůže vést samo o sobě k odpovědnosti. Soud posuzoval sdělení učiněné jednáním ve věci *Spice Girls*.⁴⁶⁴ Dne 6. května 1998 uzavřela hudební skupina *Spice Girls* smlouvu se žalovaným, výrobcem motocyklů a skútrů, s tím, že žalovaný bude sponzorovat turné žalobkyň, které na oplátku budou propagovat výrobky žalovaného. Následně dne 27. května 1998 jedna

---

⁴⁶⁰ MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 582.

⁴⁶¹ Tamtéž, s. 583.

⁴⁶² *Keates v. Cadogan* (1851) 10 CB 591.

⁴⁶³ *Bradford Third Equitable Benefit Building Society v. Borders* (1941) 2 All ER 205, 211.

⁴⁶⁴ *Spice Girls Ltd v. Aprilia World Service BV*, (2002) EWCA Civ 15, (2002) EMLR 27, Court of Appeal.

ze žalobkyně, paní Halliwell, opustila skupinu. Žalovaní poté zjistili, že žalobkyně o této skutečnosti věděly již před uzavřením smlouvy se žalovanými. Žalovaní při soudním řízení tvrdili, že je žalobkyně přiměly k uzavření smlouvy uvedením v omyl, a jsou tedy odpovědné za misrepresentation.

Misrepresentation spočívala v tom, že žalovaní nevěděli a ani neměli možnost vědět, že jedna ze členek skupiny deklarovala její opuštění. Soudce Arden J konstatoval, že Spice Girls se dopustily misrepresentation chování tím, že všech pět členek skupiny se účastnilo focení dne 4. května 1998 na značné náklady žalovaných, přičemž věděly na rozdíl od žalovaných, že již brzy nebudou kompletní. Spice Girls měly v úmyslu použít propagační materiály po dobu trvání smlouvy, kde mělo být pět členů skupiny. Tato veřejná kampaň vyvolala dojem, že členky mají v úmyslu pokračovat v dosavadním složení. Odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudce Ardena J, dle kterého žalobkyně svým chováním vyjádřily vůči žalovaným dojem, že všichni členové skupiny jsou zavázáni smlouvou a nikdo z nich nevyjádřil úmysl skupinu opustit. Z rozhodnutí Spice Girls vyplývá, že sdělení informace lze učinit i jednáním nebo ho lze dovodit z jednání smluvní strany. Anglické soudy jsou více ochotny rozhodnout, že smluvní strana způsobila misrepresentation svým chováním v případech, kdy se jednajícím smluvní strana snaží zakrýt vadu v předmětu plnění smlouvy. V obdobných případech existuje mnoho soudních rozhodnutí.

Soudy jsou obecně připraveny dovodit, že misrepresentation může být způsobena chováním při běžných jednáních. Například ve věci *Re Shackleton*⁴⁶⁵ soud shledal, že objednání zboží kupujícím mlčky vyjadřuje úmysl kupujícího za ně zaplatit. Stejně soud dovodil ve věci *DPP v. Ray*,⁴⁶⁶ že osoba sedící v restauraci tím, že si objedná jídlo, vyjadřuje úmysl za jídlo zaplatit. Soud ve věci *Walters v. Morgan*⁴⁶⁷ stanovil, že pouhé mlčení nevede k podvodu, ovšem kývnutí, mrknutí či úsměv kupujícího s úmyslem přimět prodávajícího uvěřit v neexistující skutečnost, jež může ovlivnit cenu předmětu, který má být prodán, může být dostatečným důvodem k odmítnutí vynucení smlouvy.

Dále jsou soudy připraveny dovodit misrepresentation v případech, kdy se smluvní strana snaží zakrýt vadu smlouvy. Ve věci *Schneider v. Heath*⁴⁶⁸ prodávající věděl o skutečnosti, že loď má mnoho vad a aby je zakryl, vzal loď

---

⁴⁶⁵ *Re Shackleton*, ex parte Whittaker (1875) LR 10 Ch App 446, 449.

⁴⁶⁶ *DPP v. Ray* (1974) AC 370.

⁴⁶⁷ *Walters v. Morgan* (1861) 3 D F & G718, 723–724.

⁴⁶⁸ *Schneider v. Heath* (1813) 3 Camp 506 p.

z kotviště a nechal ji ukotvenou na vodě, dokud nebyla prodána. Prodávající tak učinil s úmyslem zamezit objevení vad potenciálními kupci. Soud rozhodl, že prodávající se dopustil podvodného misrepresentation.

K podobnému závěru dospěl soud v případě *Gordon v. Selico*,⁴⁶⁹ kde si žalobce pronajal od žalovaného na dobu 99 let byt, ve kterém byla plíseň. Druhým žalovaným byl agent zprostředkující pronájem. Před první prohlídkou bytu dal druhý žalovaný pokyn malíři, aby zakryl stopy po plísni. Žalobci podali žalobu s odůvodněním, že žalovaný podvodně skryl známky plísně po dobu prohlídky bytu. Soud rozhodl ve prospěch žalobce a uvedl, že žalovaní se dopustili misrepresentation chováním, když nechali vymalovat byt za účelem zakrytí plísně.

Dle soudu lze považovat i částečné nesdělení informací v určitých případech také za misrepresentation. Soudce James LJ ve věci *Arkwright v. Newbold*⁴⁷⁰ dovedl, že v případě, sdělí-li člověk určitou věc částečně, může učinit chybné prohlášení stejně, jako kdyby učinil celé prohlášení chybně. Každé slovo z prohlášení může být pravda, avšak v případě vypuštění určité podstatné informace se z prohlášení může stát chybné prohlášení. Například pokud osoba sestaví zprávu, ve které uvede první dva odstavce a vynechá odstavec třetí, který je pro zprávu podstatný, jedná se o nesprávný údaj.

Utajení určitých věcných skutečností může také vést k chybnému sdělení. Ve věci *Dimmock v. Hallett*⁴⁷¹ sdělil prodávající půdy kupujícímu, že všechny farmy na této půdě jsou plně pronajaté, ale dále ho neinformoval o tom, že nájemci již dali výpověď z nájmu. Soud toto nesdělení podstatné informace považoval za misrepresentation.

Prohlášení může také vést k misrepresentation, pokud obsahuje doslova pravdivé informace, ale zahrnuje přidané skutečnosti, které jsou chybné. Ve věci *Goldsmith v. Rodger*⁴⁷² se podařilo kupujícímu sjednat slevu z kupní ceny jachty z důvodu, že kupující prodávajícímu sdělil, že na jachtě našel vady. Na základě daného prohlášení vznikl dojem, že kupující si prohlédl loď a objevil zde vadu. Prodávající ve skutečnosti nic takového neučinil. Soud rozhodl, že jeho prohlášení vedlo k misrepresentation.

---

⁴⁶⁹ *Gordon v. Selico* (1985) and (1986) 11 HLR 219 (CA).

⁴⁷⁰ *Arkwright v. Newbold* (1881) 17 Ch D 301, 318.

⁴⁷¹ *Dimmock v. Hallett* (1866) LR 2Ch App 21.

⁴⁷² *Goldsmith v. Rodger* (1962) 2 Lloyd's Rep 249.

Prohlášení, které je doslovně pravdivé, nicméně je zavádějící z důvodu, že osoba, která jej učinila, neuvedla všechny podstatné informace, může vést k misrepresentation. Ve věci Notts Patent Brick ⁴⁷³ se kupující půdy zeptal advokáta prodávajícího, zda je půda předmětem nějakých omezujících závazků. Advokát prodávajícího sdělil, že o žádných neví, ale již nesdělil, že důvodem jeho nevědomosti je, že tuto skutečnost nezjišťoval. Soud rozhodl, že i když sdělení advokáta bylo ve své podstatě pravdivé, vedlo nicméně k misrepresentation. Dle soudce lorda Eshera MR činil advokát takové prohlášení za svého klienta, které vedlo druhou stranu k tomu věřit, že sdělil skutečnosti, o kterých v rámci svých znalostí ví. Ve své podstatě sdělení advokáta vedlo k chybnému sdělení skutečností.

Soud může také rozhodnout, že se o misrepresentation jedná v případě, kdy osoba neopraví své původní prohlášení, které bylo v té době pravdivé, avšak následně se stalo nepravdivé. V případě With v. O'Flanagan⁴⁷⁴ vstoupili žalobci v lednu 1934 do jednání se žalovaným ohledně koupě jeho lékařské praxe. V době, kdy smluvní strany jednaly o koupi, sdělil žalovaný žalobcům, že tržby ordinace činí 2 000 £ ročně. Prohlášení žalovaného bylo pravdivé v době, kdy je učinil, ovšem žalovaný následně onemocněl a mnoho zástupců převzalo jeho praxi. Tržby ordinace se následně snížily až na částku 5 £ týdně. Tato skutečnost nebyla žalobcům sdělena do května 1934, kdy došlo k uzavření smlouvy. Odvolací soud rozhodl ve prospěch žalobců, a to jak z důvodu, že žalovaný měl povinnost uvést nové skutečnosti, které mění jeho dřívější prohlášení, tak z důvodu, že prohlášení žalovaného bylo účinné až do doby uzavření smlouvy, a tudíž bylo v té době nepravdivé.

---

⁴⁷³ Notts Patent Brick and Tile Co v. Butler (1866) 16 QBD 778.

⁴⁷⁴ With v. O'Flanagan (1936) Ch 575, Court of Appeal.

16 Srovnání předmluvní odpovědnosti dle českého a anglického práva

V českém právu byla úprava předmluvní odpovědnosti výslovně uzákoněna účinností občanského zákoníku. Do té doby byla zákonem upravena pouze část předmluvní odpovědnosti, a to odpovědnost za zneužití nebo prozrazení důvěrných informací, jež se vztahovala pouze na podnikatele.⁴⁷⁵

Občanský zákoník na tuto úpravu navázal a rozšířil rozsah působnosti i na nepodnikatele. Obecná předmluvní odpovědnost byla do účinnosti občanského zákoníku dovozována judikaturou Nejvyššího soudu ČR. Zásadním je rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR,⁴⁷⁶ ve kterém byla poprvé definována předmluvní odpovědnost. Občanský zákoník víceméně převzal tuto úpravu v mírně pozměněné verzi stanovením odpovědnosti za neuzavření smlouvy „za pět minut dvanáct“.⁴⁷⁷ Postup, kdy je určitá úprava stanovena judikaturou a následně uzákoněna, je typický pro anglické právo. Mezi další instituty předmluvní odpovědnosti patří vedení jednání bez úmyslu smlouvu uzavřít⁴⁷⁸ a nesplnění informační povinnosti.⁴⁷⁹

Skutkové podstaty předmluvní odpovědnosti vychází z principu poctivosti a ochrany dobré víry osob. Posun k uzákonění předmluvní odpovědnosti lze vnímat jako krok správným směrem, a to z důvodu právní jistoty.

Dalším nově zavedeným institutem, který souvisí s předmluvní odpovědností, je zastavení promlčecí lhůty po dobu mimosoudního jednání.⁴⁸⁰ Také uzákonění tohoto institutu lze hodnotit pozitivně. Obdobný přístup zaujalo anglické právo v případě Hughes, ve kterém mělo předmluvní vyjednávání za následek přerušení běhu lhůty, a to i když smlouva nebyla uzavřena.⁴⁸¹

V anglickém právu není výslovně upraven institut předmluvní odpovědnosti. Přístup anglického práva klade větší důraz na princip smluvní svobody a minimální zásahy státu do práv osob. Soudy při své rozhodovací praxi vyvinuly dva instituty, jež s předmluvní odpovědností souvisejí.

---

⁴⁷⁵ § 271 zák. č. 513/1991.

⁴⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004.

⁴⁷⁷ § 1729 odst. 1) občanského zákoníku.

⁴⁷⁸ § 1728 odst. 1) občanského zákoníku.

⁴⁷⁹ § 1728 odst. 2) občanského zákoníku.

⁴⁸⁰ § 647 občanského zákoníku.

⁴⁸¹ Hughes v. Metropolitan Railway Company (1877) [1877] UKHL 1, (1876–77) LR 2 App Cas 439, 2 App Cas 439.

Prvním institutem je promissory estoppel, který spočívá v tom, že osoba, která učiní mimosmluvní slib, na jehož základě druhá osoba jedná, nemůže vymáhat původní slib, pokud by to bylo nespravedlivé. Tento institut nelze použít jako prostředek k podání žaloby, ale je možné se jím bránit proti podané žalobě. Anglické právo tímto ve smluvních vztazích klade důraz na princip spravedlnosti.

Promissory estoppel se vztahuje k danému slibu, kdy jednající osobě není umožněno vzít slib zpět. Anglické právo tak uznává závaznost slibu. České právo upravuje závaznost slibu v úvodních ustanoveních občanského zákoníku.⁴⁸² Dle Nejvyššího soudu ČR má tato úprava význam spíše morální.⁴⁸³

Druhým institutem je misrepresentation spočívající v poskytnutí nepravdivých informací, jež přiměly druhou stranu k uzavření smlouvy. Druhá strana se může domáhat zrušení smlouvy ex tunc. Jednou z podmínek odpovědnosti za misrepresentation je, že sdělení se musí týkat určité skutečnosti. V rámci misrepresentation obecně platí, že sdělení právní okolnosti, názoru či záměru nezakládá odpovědnost za misrepresentation, ovšem za určitých podmínek může tuto odpovědnost založit. Například pokud osoba nepoužila speciální znalosti, kterými disponuje, bude odpovídat za misrepresentation.⁴⁸⁴ Obdobnou povinnost použití speciálních znalostí upravuje české právo v úvodních ustanoveních občanského zákoníku, kde osoba, jež se přihlásí k odbornému výkonu povolání nebo stavu, dává najevo, že je schopna jednat se znalostí a pečlivostí, která s tím souvisí.⁴⁸⁵

Anglické právo na rozdíl od českého práva neupravuje obecnou informační povinnost stran při vyjednávání smlouvy. Z tohoto pravidla existují výjimky. Jednou z výjimek jsou například pojistné smlouvy. České právo taktéž upravuje v případě pojistných smluv zvýšené informační povinnosti stran při kontraktaci. Mezi tyto povinnosti patří mj. povinnost stran zodpovědět dotazy druhé strany pravdivě a úplně.⁴⁸⁶

---

⁴⁸² § 3 odst. 2 písm. d) občanského zákoníku.

⁴⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 1. 2019, sp. zn. 25 Cdo 5765/2017.

⁴⁸⁴ Esso Petroleum Ltd v. Mardon (1976) QB 801.

⁴⁸⁵ § 5 odst. 1) občanského zákoníku.

⁴⁸⁶ § 2788 a § 2789 občanského zákoníku.

17 Závěr

Anglické i české smluvní právo ovládají obdobné principy, kterými jsou zejména autonomie vůle stran a zásada *pacta sunt servanda*. Anglické právo nezná na rozdíl od českého práva princip *pacta sunt servanda* a dobré víry, ovšem klade větší důraz na autonomii vůle stran a zásadu *pacta sunt servanda*. Soudy v anglickém právu mnohem méně zasahují do uzavřených smluv, což přispívá k právní jistotě stran. Tento přístup je jedním z důvodů, proč je anglické právo nejčastěji voleným rozhodným právem u mezinárodních obchodních smluv.

Anglické právo nemá výslovně upraven princip *vigilantibus iura*, ale široké pojetí autonomie vůle a zásady *pacta sunt servanda* ve svém důsledku obsahuje také tuto zásadu. Anglické i české soudy posuzují obdobně případy také z hlediska principu spravedlnosti.

Oba právní řády mají obdobně upravenou nabídku, přičemž jednající osoba musí mít úmysl uzavřít smlouvu a vůli být smlouvou vázána v případě jejího přijetí. Dále je nutná určitost nabídky. České i anglické právo rozlišují nabídku od výzvy k jednání, ovšem přístup v českém právu je spíše formálním pojetím výzvy. Detailnější odlišení nabídky od výzvy k jednání, které je přítomno v anglickém právu, by bylo vhodnější pro právní jistotu stran.

Dle českého práva se v případě veřejné nabídky či vystavení zboží v obchodě jedná o nabídku k uzavření smlouvy, zatímco dle anglického práva se jedná o výzvu k jednání. Při prodeji zboží v obchodě je dle anglického práva smlouva uzavřena přijetím zboží prodávajícím u pokladny, zatímco v českém právu je smlouva uzavřena zaplacením zboží. Přístup českého práva lze považovat za vhodnější. Vznikla-li by smlouva již převzetím zboží u pokladny, mohl by kupující uplatňovat práva z vad ještě před zaplacením zboží, což by znevýhodnilo prodávajícího.

K přijetí nabídky dle českého práva dojde, vyjádří-li s ní osoba včas souhlas. Dle anglického práva je třeba bezvýhradné vyjádření souhlasu s podmínkami nabídky. České právo umožňuje na rozdíl od anglického práva přijetí nabídky s dodatky, jež podstatně nemění podmínky za předpokladu, že to návrhové neodmítne nebo tuto možnost nevyloží. Přístup českého práva více reflektuje zásadu autonomie vůle a je příznivější pro obchodní vztahy.

Anglické právo je v tomto případě více rigidní a mohlo by se inspirovat českou úpravou.

V obou právních řádech platí obecné pravidlo, že mlčením či nečinností nelze přijmout nabídku, ovšem v určitém kontextu se může jednat o přijetí. Například v českém právu lze přijmout nabídku tím, že se osoba dle nabídky zachová.⁴⁸⁷

Řešené právní řády odlišně posuzují okamžik, ve kterém dojde ke včasnému sdělení nabídky. V českém právu postačí, když přijetí nabídky dojde do sféry navrhovatele, zatímco v anglickém právu musí být přijetí nabídky navrhovateli sděleno. Český přístup je pro případné dokazování přijetí nabídky praktičtější, jelikož se bude těžko prokazovat, že si druhá strana přijetí nabídky přečetla.

Anglické smluvní právo stanoví speciální pravidlo v případě využití poštovní přepravy, tehdy dochází k přijetí nabídky již vhozením do poštovní schránky s tím, že jsou stanoveny výjimky. K přijetí nabídky tak může dojít, aniž by se o tom navrhovatel dozvěděl. V tomto případě se opět projevuje rigidnost anglického práva, kdy platí zastaralé pravidlo, které se soudci snaží řešit stanovením nových výjimek. Dané pravidlo nepřispívá k právní jistotě stran, poněvadž navrhovatel nabídky může učinit jiné ekonomické rozhodnutí, aniž by si byl vědom přijetí nabídky druhou osobou.

České právo na rozdíl od anglického rozlišuje podmínky pro přijetí nabídky vůči přítomné či nepřítomné osobě. Oba právní řády obecně nestanoví formu pro přijetí nabídky, činí tak ve výjimečných případech například smlouva o převodu nemovitosti.

Občanský zákoník výslovně uzákonil institut předsmluvní odpovědnosti, který byl do té doby pro určité případy dovozován judikaturou. Mezi základní skutkové podstaty patří neuzavření smlouvy „za pět minut dvanáct“, vedení jednání bez úmyslu smlouvu uzavřít a nesplnění informační povinnosti. Uzákonění předsmluvní odpovědnosti lze hodnotit jako pozitivní krok, jelikož chrání smluvní strany při zdlouhavém vyjednávání smluv, kdy nezřídka dochází k vynaložení nemalých finančních prostředků. Předsmluvní odpovědnost vychází z principu poctivosti a ochrany dobré víry osob.

Občanský zákoník zavedl také stavení promlčecí doby při mimosoudním jednání. Dané ustanovení lze hodnotit pozitivně, protože je chráněna dobrá víra

---

⁴⁸⁷ § 1744 občanského zákoníku.

osob, které vyjednávají s druhou stranou s vidinou uzavření dohody. Současně dochází k zamezení dřívějšího zneužívání mimosoudního vyjednávání, kdy účelem nebylo uzavření smlouvy, nýbrž uplynutí promlčecí doby v neprospěch druhé strany. V anglickém právu odpovídá danému ustanovení přerušení běhu lhůty při předsmulvním vyjednávání, i když smlouva nebyla uzavřena.

Anglické právo výslovně neupravuje předsmulvní odpovědnost, což souvisí s důrazem na princip autonomie vůle. Soudy vyvinuly dva instituty, které se k této problematice vztahují. Prvním je promissory estoppel, dle kterého není umožněno osobě, jež vysloví mimosmluvní slib, na jehož základě druhá osoba jedná, vymáhat původní slib, pokud by to bylo nespravedlivé. Druhým institutem je misrepresentation, kdy se strana může domáhat zrušení smlouvy, pokud smlouvu uzavřela v důsledku poskytnutí nepravdivých informací. Anglické právo tak upravuje pouze určité velmi specifické případy související s předsmulvní odpovědností. Český přístup úpravy předsmulvní odpovědnosti navázal na judikaturu Nejvyššího soudu ČR a více reflektuje aktuální potřebu ochrany stran při vyjednávání. Předsmulvní odpovědnost v českém právu klade větší důraz na princip pacta sunt servanda, který je vlastní také anglickému právu. Anglické právo by se mohlo českou úpravou předsmulvní odpovědnosti inspirovat.

Specifikem anglického práva je, že mezi základní náležitosti smlouvy patří kromě nabídky a jejího přijetí princip protiplnění. V českém právu je principu protiplnění nejbližší hospodářský důvod závazku.⁴⁸⁸ Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku povinnost protiplnění dovedl na základě principu dobrých mravů. Dle Nejvyššího soudu ČR musí povinnosti na jedné straně odpovídat povinnost na straně druhé.⁴⁸⁹ Požadavek protiplnění tak byl dovozen judikaturou. Oba právní řády mají shodný přístup, tedy v případě chybějícího protiplnění soud nárok nepřizná.

Jak je uvedeno v předchozím odstavci, Nejvyšší soud ČR dovedl v určitém případě povinnost protiplnění. Dovození určitého principu judikaturou je přístup příznačný spíše pro anglické právo než pro kontinentální systém. V této souvislosti je vhodné zmínit § 13 občanského zákoníku, ze kterého vyplývá závaznost ustálené judikatury s tím, že pokud by se soud chtěl odchýlit, musí svůj postup náležitě odůvodnit. Tímto přístupem se české právo přiblížilo anglickému právu, kdy jsou soudy vázány ustálenou judikaturou. Ovšem na rozdíl

---

⁴⁸⁸ § 1791 občanského zákoníku.

⁴⁸⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2184/2007.

od anglického práva se české soudy mohou od této judikatury odchýlit v případě, že to náležitě odůvodní. Příklon k závaznosti ustálené judikatury přispívá k právní jistotě stran.

Z výše uvedeného vyplývá, že anglické smluvní právo klade větší důraz na autonomii vůle stran, což patří mezi důvody, proč je anglické právo nejčastějším rozhodným právem mezinárodních obchodních smluv. České právo se přiblížilo anglickému právu rozšířením dispozitivních pravidel v občanském zákoníku, čímž posílilo princip autonomie vůle, což lze považovat za pozitivní přístup.

Současně je zřetelná určitá rigidnost anglického práva, poněvadž platí zastaralá pravidla, například pravidlo poštovní přepravy, která se soudci snaží přizpůsobit aktuálním požadavkům trhu stanovením množství výjimek. Významnou oblastí, ve které se pak anglické právo může inspirovat českým právem, je institut předsmuvní odpovědnosti.

18 Seznam zkratek

Zkratka	Úplné znění
Insolvenční zákon	Zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
Listina základních práv a svobod	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Občanský zákoník	Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	Zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
Soudní dvůr EU	Soudní dvůr Evropské unie
Zák. č. 40/1964	Zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Zák. č. 513/1991	Zák. č. 40/1964 ani zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ZSÚ	Zák. č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů

19 Cizojazyčné resumé

This rigorous thesis deals with selected principles governing Czech and English contract law. Given that contracts are concluded in everyday life, this is a significant part of the legal relationship. Proper regulation of contracts contributes to legal certainty and the development of business relations. Contracts are often concluded between entities from other states and their contracts are governed by a certain legal order. In practice, many entities choose English law as the applicable law in the case of international trade agreements and cross-border transactions. The reason for choosing this topic of rigorous work is the importance of English contract law in the world and in the Czech Republic.

The aim of this work is to describe the basic principles governing Czech and English contract law. The thesis is divided into fifteen chapters, each chapter contains subchapters and subsections for better orientation. The introduction deals with basic principles governing Czech contract law, English contract law and then their comparison. Main parts are offer, acceptance, pre-contractual liability and consideration. Each of this parts is firstly described in Czech law, then English law and finally they are compared.

Pre-contractual liability is newly regulated in the Czech legal system. Prior to the entry into force of the Civil Code, pre-contractual liability was derived from the case law, for certain cases. The English legal system does not explicitly regulate the institution of pre-contractual liability, but in the decision-making practice of courts, the institutes promissory estoppel and misrepresentation have developed, which deal with parts of this issue.

The last chapter is devoted to the principle of consideration, which is of fundamental importance in English law. Without the consideration provided, the contract cannot be successfully enforced in English and Czech law. When comparing, it is clear that the principle of consideration is regulated minimally in Czech law.

English and Czech contract law are governed by similar principles, which are in particular the freedom of contract and *pacta sunt servanda*. Unlike Czech law, English law does not recognize the principle of honesty and good faith, but it places greater emphasis on the freedom of contract and the principle of *pacta sunt servanda*.

English law does not explicitly regulate the principle of *vigilantibus iura*, but the broad concept of autonomy of will and the principle of *pacta sunt servanda* also contains this principle. English and Czech courts assess cases similarly in terms of the principle of justice.

Both legal systems have a similarly regulated offer, where the acting person must have the intention to conclude a contract and the will to be bound by the contract in the event of its acceptance. Furthermore, the certainty of the offer is necessary. Czech and English law distinguish offer from invitation to negotiate, but the approach in Czech law is rather a formal concept of invitation to negotiate.

The offer is accepted according to Czech law if the person agrees with it in time. Under English law, unconditional acceptance of the terms of the offer is required. Czech law, unlike English law, allows the acceptance of an offer with amendments, which do not substantially change the conditions, provided that the proposer does not reject it or exclude this possibility. The approach of Czech law reflects more the principle of freedom of contract and is more favorable for trade relations. English law is more rigid in this case and could be inspired by the Czech legislation.

The Civil Code explicitly enacted the institution of pre-contractual liability, which until then had been inferred by case law for certain cases. The basic facts include failure to conclude the contract „in five minutes twelve“, conducting negotiations without the intention of concluding the contract and failure to comply with the obligation to provide information. The enactment of pre-contractual liability can be seen as a positive step, as it protects the contracting parties in lengthy contract negotiations, which often involve considerable financial resources. Pre-contractual liability is based on the principle of honesty and protection of the good faith of individuals.

English law does not explicitly regulate pre-contractual liability, which is related to the emphasis on the principle of autonomy of will. The courts have developed two institutes that relate to this issue. The first is the promissory estoppel, according to which a person who makes a non-contractual promise, on the basis of which the other person acts, is not allowed to enforce the original promise if it were unfair. The second institute is a misrepresentation, where a party can demand the cancellation of the contract if it has concluded the contract as a result of providing false information. English law thus regulates only certain very specific cases relating to pre-contractual liability.

The specificity of English law is that the basic requirements of the contract include, in addition to the offer and its acceptance, the principle of consideration. In Czech law, the economic reason for the obligation is closest to the principle of consideration.

English contract law places more emphasis on the freedom of contract of the parties, which is one of the reasons why English law is the most common applicable law in international trade agreements. Czech law approached English law by extending the dispositive rules in the Civil Code, thus strengthening the principle of autonomy of will, which can be considered a positive approach.

20 Seznam použité literatury

Monografie česká

1. BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004. 348 s. ISBN 80-7357-030-0.
2. DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první, Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 432 s. ISBN 978-80-7478-326-5.
3. HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo, Obecná část (§ 1721–2054): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. 1335 s. ISBN 978-80-7400-535-0.
4. HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo, Zvláštní část (§ 2055–3014): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. 2046 s. ISBN 978-80-7400-287-8.
5. HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. 224 s. ISBN 978-80-7400-062-1.
6. HURDÍK, Jan. *Zásady soukromého práva*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1998. s. 168 s. ISBN 80-210-2001-6.
7. KNAPPOVÁ, Marta, Jiří ŠVESTKA a Jan DVOŘÁK. *Občanské právo hmotné. Svazek I. 4., aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-127-7.
8. LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1–654): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9.
9. MATULA, Zbyněk. *Culpa in contrahendo*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-719-3.
10. ONDREJOVÁ, Dana. *Průvodce uzavíráním smluv*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 480 s. ISBN 978-80-7552-809-4.
11. OSINA, Petr. *Teorie práva*. Praha: Leges, 2013. 240 s. Student. ISBN 978-80-87576-65-6.
12. RABAN, Přemysl a kol. *Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2019. s. 530. ISBN 978-80-877-13-18-1.

13. ŠKÁROVÁ, Marta in ŠVESTKA, Jiří, Oldřich JEHLIČKA, Marta ŠKÁROVÁ, Jiří SPÁČIL a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 10. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 1465 s. ISBN 80-7179-486-4.
14. TINTĚRA, Tomáš, Petr PODRAZIL a Pavel PETR. *Základy závazkového práva. 1. díl*. Praha: Leges, 2016. 288 s. Student. ISBN 978-80-7502-124-3.

Monografie cizojazyčná

1. COOKE, Elizabeth. *The Modern Law of Estoppel*. Oxford: Oxford University Press, 2000. 208 s. ISBN 978-0198262220.
2. GOODE, Royston Miles, MCKENDRICK, Ewan, ed. *Goode on Commercial Law*. 5th ed. London: LexisNexis, Penguin Books, 2016. 1532 s. ISBN 978-0-141-98052-2.
3. GUEST, Anthony Gordon. *Chitty on contracts. Volume I, General principles*. 29th ed. London: Sweet & Maxwell, 2004. The Common Law Library. 1967 s. ISBN 978-0-421-85480-2.
4. JAMES, S. Philip. *Introduction to English Law*. 10th ed. London: Butterworths, 1979. 582 s. ISBN 978-0406604996.
5. MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law, Text, Cases and Materials*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, 2016. 572 s. ISBN 978-0-19-874839-7.
6. SMITH, A. Stephen. *Contract Theory*. Oxford: Oxford University Press, 2004. ISBN 978-0-19-876561-5.
7. TERRETT, Steve. *Diploma Course An Introduction to English and European Law. English Legal System. Workbook 1: The Sources of English Law*. Juris Angliae Scientia. British Law Centres. 2017–2018. 96 s.
8. TREITEL, Guenter. *The Law of Contract*. 11th ed. Thomson Sweet & Maxwell, 2003. 333 s. ISBN 0-421-788402.

Články české

1. BURŠÍKOVÁ, Jana a Kristina ŠRABALOVÁ. Úprava předsmlavní odpovědnosti v novém občanském zákoníku. *Rekodifikační novinky* [online]. 2012, č. 10, s. 6–8 [cit. 2020-07-06]. Dostupné z <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembrgjp3s7geyf6427gy&groupIndex=0&rowIndex=0#>
2. DOČKAL, Tomáš. Zásada přiměřenosti a její odraz v neúměrném zkrácení a lichvě. *Právní rozhledy*, 2014, č. 9, s. 310–317. ISSN 1210-6410.

3. ELIÁŠ, Karel. K dispozitivnosti práva v občanském zákoníku. *Bulletin advokacie* [online]. 13. října 2015 [cit. 2020-06-28]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/k-pojeti-dispozitivniho-prava-v-obcanskem-zakoniku>
4. HORÁČEK, Tomáš. Jak správně uzavírat smlouvy – I. *Právní prostor* [online]. 21. ledna 2016 [cit. 2020-06-27]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/jak-spravne-uzavirat-smlouvy>
5. HORÁČEK, Tomáš. Jak správně uzavírat smlouvy – II. *Právní prostor* [online]. 22. ledna 2016 [cit. 2020-06-27]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/jak-spravne-uzavirat-smlouvy-ii>
6. HULMÁK, Milan a Karel VLČEK. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 1. část. *Právní rozhledy* [online]. 2012, č. 17, s. 602–608 [cit. 2020-07-06]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgjpax4s7ge3v6427gyyde&groupIndex=0&rowIndex=0>
7. HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv podle nového občanského zákoníku. Právní rozhledy* [online]. 2012, č. 1, s. 25 [cit. 2020-06-27]. ISSN 1210-6410. Dostupné z <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgjpax4s7gfpxgzsgu&groupIndex=11&rowIndex=0>
8. JANOUSHKOVÁ, Anežka. Rozsah a limitace odpovědnosti za ukončení vyjednávání o smlouvě bez spravedlivého důvodu. *Právní rozhledy* [online]. 2016, č. 23–24, s. 807–816 [cit. 2020-07-06]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgzpax4s7gizv6mrul5zv6obqg4&groupIndex=0&rowIndex=0>
9. MAREK, Karel. Ke kontraktaci. *Komorní listy* [online]. 2015, č. 4, s. 14–19 [cit. 2020-07-06]. ISSN 1805-1081. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgvpww3c7grpxgzrgq&groupIndex=3&rowIndex=0>
10. MAREŠOVÁ, Marcela. Je vystavování zboží v e-shopu podle nového občanského zákoníku závazným návrhem k uzavření smlouvy? *Bulletin advokacie* [online]. 2015, č. 12, s. 50–51 [cit. 2020-07-10]. Dostupné z:

- <http://www.bulletin-advokacie.cz/je-vystavovani-zbozi-v-e-shopu-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-zavaznym-navrhem-k-uzavreni-smlouvy>
11. MELZER, Filip a Petr TÉGL. Povinnost jednat v právním styku poctivě. *Bulletin advokacie* [online]. 5. prosince 2014 [cit. 2020-01-26]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/povinnost-jednat-v-pravnim-styku-poctive?browser=mobi>
  12. PELIKÁN, Martin. K některým otázkám předsmělní odpovědnosti v praxi. *Obchodněprávní revue* [online]. 2017, č. 5, s. 129–133 [cit. 2020-07-12]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrg5pw64s7gvpngxzrgi4q&groupIndex=0&rowIndex=0>
  13. PELIKÁNOVÁ, Irena. Některé otázky smluvního práva ve světle NOZ. *Sborník XXI. Karlovarské právnícké dny* [online]. Praha: Leges, 2013, č. 21, s. 471–495 [cit. 2020-07-20]. ISBN 978-80-87576-56-4 Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgnpww4del4zdcx3tl42domi&groupIndex=0&rowIndex=0>
  14. VESELÝ, Petr. Změna okolností aneb „nejvylučovanější ustanovení“. *Bulletin advokacie* [online]. 2015 [cit. 2020-01-24]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zmena-okolnosti-aneb-nejvylucovanejsi-ustanoveni>
  15. ZUKLÍNOVÁ Michaela. Definice právního jednání podle (nového) občanského zákoníku II. *Právní prostor* [online]. 27. dubna 2015 [cit. 2019-08-10]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/k-definice-pravniho-jednani-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-ii>
  16. ZUKLÍNOVÁ, Michaela. Způsoby právního jednání. *Právní prostor* [online]. 2015 [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/komentar-546>

Články cizojazyčné

1. 2018 International Arbitration Survey: The Evolution of International Arbitration. *Arbitration* [online]. University of London a School of International Arbitration, 2018 [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <http://www.arbitration.qmul.ac.uk/media/arbitration/docs/2018->

International-Arbitration-Survey---The-Evolution-of-International-Arbitration-(2).PDF

2. Why English Law Governs Most International Commercial Contracts. *QLTS School* [online]. 2016 [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: [https://www.qlts.com/blog/why-english-law-governs-most-international-commercial-contracts](https://www qlts.com/blog/why-english-law-governs-most-international-commercial-contracts)
3. Yours for a pound: The firms sold on the cheap. *BBC News* [online]. 25. 5. 2018 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/business-44250900>

Judikatura česká

1. Nález Ústavního soudu ze dne 19. 1. 2017, sp. zn. I. ÚS 3308/16-2.
2. Nález Ústavního soudu ze dne 14. 7. 2004, sp. zn. I. ÚS 185/04.
3. Nález Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. II ÚS 2732/15.
4. Nález Ústavního soudu ze dne 2. 11. 2009, sp. zn. II. ÚS 2048/09.
5. Nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97.
6. Nález Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. II ÚS 2732/15.
7. Nález Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2020, sp. zn. III. ÚS 392/20.
8. Usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. I. ÚS 3366/18.
9. Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 3. 2006, sp. zn. III. ÚS 3/06.
10. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 12.2009, sp. zn. 30 Cdo 2811/2007.
11. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. 21 Cdo 4964/2016.
12. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 6. 2008, sp. zn. 21 Cdo 2869/2007.
13. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 1. 2004, sp. zn. 32 Odo 442/2003.
14. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 2. 2005, sp. zn. 29 Odo 740/2004.
15. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 2004, sp. zn. 25 Cdo 695/2003.
16. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004.
17. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 7. 2012, sp. zn. 25 Cdo 45/2011.

18. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. 9. 2008, sp. zn. 25 Cdo 127/2007.
19. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 2. 2011, sp. zn. 25 Cdo 4147/2008.
20. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004.
21. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 7. 2010, sp. zn. 23 Cdo 3724/2009.
22. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 9. 2007, sp. zn. 29 Odo 1335/2005.
23. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 2016, sp. zn. 25 Cdo 5233/2014.
24. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 25 Cdo 337/2015.
25. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 8. 1996, sp. zn. II Odon 14/96.
26. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 9. 2010, sp. zn. 28 Cdo 2884/2009.
27. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 7. 2004, sp. zn. 32 Odo 626/2003.
28. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2184/2007.
29. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 1. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5089/2017.
30. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. 30 Cdo 21/2012.
31. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 1. 2002, sp. zn. 29 Odo 400/2001.
32. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 9. 2015, sp. zn. 25 Cdo 3319/2013.
33. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 3. 2015, sp. zn. 22 Cdo 4007/2014.
34. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 4. 2013, sp. zn. 23 Cdo 951/2011.
35. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 10. 2018, sp. zn. 8 Cmo 157/2018.

Judikatura cizojazyčná

1. Adams v. Lindsell (1818) 1 B & Ald 681.
2. Alghussein Establishment v Eton College [1988] 1 W. L. R. 587.

3. Amalgamated Investment & Property Co Ltd (In Liquidation) v. Texas Commercial Bank Ltd. (1982) Q. B. 84 T.
4. Anderson v. Pacific Fire & Marine Insurance Co (1872) LR 7 CP 65.
5. Arkwright v. Newbold (1881) 17 Ch D 301, 318.
6. Atwood v. Small (1838) 6 C & F 232.
7. Avon Insurance plc. v. Swire Fraser Ltd. [2000].
8. Bainbridge v. Firmstone (1838) 8 A & E 743.
9. Bisset v. Wilkinson [1927] AC 177.
10. Blackpool and Fylde Aero Club Ltd v. Blackpool Borough Council [1990] 1 WLR 1195, Court of Appeal.
11. Bolton v. Madden (1873) LR9 QB 55.
12. Bradford Third Equitable Benefit Building Society v. Borders (1941) 2 All ER 205, 211.
13. Brennan v. Bolt Burden (a firm) (2004) EWCA Civ 1017, (2005) QB 303.
14. Brinkibon Ltd Stahag-Stahl und Stahlwarenhandelgesellschaft mbH (1983) 2 AC 34.
15. British Steel Corporation v. Cleveland Bridge and Engineering Co Ltd [1984] 1 All ER 504, Queen's Bench Division.
16. Butler Machine Tool Co Ltd v. Ex-Cell-O Corporation (England) Ltd [1979] 1 WLR 401, Court of Appeal.
17. Byrne & Co v. Van Tienhoven & Co (1880) 5 CPD 344, Common Pleas Division.
18. Carlill v. Carbolic Smoke Ball Company [1893] 1 QB 256.
19. Carter v. Boehm (1766) 3 Burr 1905.
20. Central London Property Trust Ltd v High Trees House Ltd [1946] EWHC KB 1 (18 July 1946).
21. Collins v. Godefroy (1831) A B & Ad 950.
22. Commercial Banking of Sydney v. RH Brown & Co (1972) 2 Lloyd's Rep 360.
23. Currie v. Misa (1875) LR 10 Ex 153, 162.
24. Dadourin Properties Ltd v. Adhill Properties Ltd (1991) 61 P & CR 111, 124.
25. Daulia Ltd v. Four Millbank Nominees Ltd (1978) Ch 231, 239.
26. Dickinson v Dodds (1876) 2 Ch D 463, Court of Appeal.
27. Dimmock v. Hallett (1866) LR 2Ch App 21.

28. DPP v. Ray (1974) AC 370.
29. Eastwood v. Kenyon (1840) 11 Ad & E 438.
30. Edgington v. Fitzmaurice (1885) 29 Ch D 459.
31. Entores Ltd v. Miles Far East Corporation [1955] 2 QB 327, Court of Appeal.
32. Errington v. Errington (1952) 1 KB 290.
33. Esso Petroleum Ltd v. Mardon (1976) QB 801.
34. Esso Petroleum v Commissioners of Customs & Excise [1976] 1 W. L. R. 1.
35. Felthouse v. Bindley (1862) 11 CBNS 869, 142 ER 1037, Court of Common Pleas
36. First Energy (UK) Ltd. v. Hungarian International Bank Ltd. [1993].
37. Foakes v. Beer (1883) LR 9 App Cas 605.
38. Gibson v. Manchester City Council [1979] 1 WLR 294.
39. Glasbrook Brothers Ltd v. Glamorgan County Council (1925) AC 270.
40. Goldsmith v. Rodger (1962) 2 Lloyd's Rep 249.
41. Gordon v. Selico (1985) and (1986) 11 HLR 219 (CA).
42. Harvey v. Facey [1893] AC 552.
43. Henthorn v. Fraser 1892, 2 Ch 27.
44. Holwell Securities Ltd v. Hughes [1974] 1 WLR 155, Court of Appeal.
45. Household Fire and Carriage Accident Insurance Co Ltd v. Grant (1879) 4 Ex D 216.
46. Hughes v. Metropolitan Railway Company (1877) [1877] UKHL 1, (1876–77) LR 2 App Cas 439, 2 App Cas 439.
47. Hyde v. Wrench (1840) 3 Beav 334.
48. Chappell & Co Ltd v. The Nestlé Co Ltd 1960, AC 87, House of Lords.
49. Chwee Kin Keong v. Digilandmall.com Pte Ltd (2004) 2 SLR (R) 594.
50. ING Bank NV v. Ros Roca SA [2011] EWCA Civ 353, [2012] 1 WLR 472.
51. Jendwine v. Slade [1797] 2 Esp 571.
52. Keates v. Cadogan (1851) 10 CB 591.
53. Kleinwort Benson v. Lincoln City Council [1999].
54. Liverpool City Council v Irwin [1977] AC 239, House of Lords.
55. Manchester Diocesan Council for Education v. Commercial and General Investments Ltd [1970] 1 WLR 241, 246.
56. McNery v Lloyds Bank Ltd [1974] 1 Lloyd's Rep 246.

57. *Museprime Properties Ltd v. Adhill Properties Ltd* (1991) 61 P & CR 111, 124.
58. *Notts Patent Brick and Tile Co v. Butler* (1866) 16 QBD 778.
59. *Palgrave, Brown & Son Ltd v SS Turid* [1922] 1 AC 397.
60. *Pankhania v. London Borough of Hackney* (2002) EWHC 2441 Ch.
61. *Partridge v. Crittenden* [1968] 1 WLR 1204.
62. *Peachy v Duke of Somerset* (1720) 1 Strange 447.
63. *Peekay Intermark Ltd v. Australia and New Zealand Banking Group Ltd* (2006) EWCA Civ 386, (2006) 2 Lloyd's Rep 511).
64. *Pharmaceutical Society of Great Britain v. Boots Cash Chemists* [1953] 2 WLR 427, [1953] 1 QB 401, Court of Appeal.
65. *Pharmacy and Poisons Act, 1933.*
66. *Photo Production Ltd v Securicor Transport Ltd* [1980] UKHL 2.
67. *Pitt v. PHH Asset Management Ltd* (1994) 1 WLR 327.
68. *Printing and Numerical Registering Co v. Sampson* (1875) 19 Eq 462.
69. *R v. Clarke* (1927) 40 CLR 227.
70. *Raiffeisen Zentralbank Osterreich AG*, 170.
71. *Re Shackleton, ex parte Whittaker* (1875) LR 10 Ch App 446, 449.
72. *Redgrave v. Hurd* (1881) 20 Ch D 1.
73. *Roscorla v. Thomas* (1842) 3 QB 234.
74. *Ross River Ltd v. Cambridge City Football Club Ltd* (2007) EWHC 2115 (Ch), (2008) 1 All ER 1004.
75. *Rust v. Abbey Life Assurance Co Ltd* [1979] 2 Lloyd's Rep 334.
76. *Shadwell v. Shadwell* (1860) 9 CB (NS) 159.
77. *Schneider v. Heath* (1813) 3 Camp 506 p.
78. *Smith v. Hughes* [1871] LR 6 QB 597.
79. *Smith v. Land & House Property Corp.* [1884] 28 Ch D 7.
80. *Société Italo-Belge pour le Commerce et l'Industrie v. Palm and Vegetable Oils (Malaysia) Sdn Bhd (The Post Chaser)* (1982) 1 All ER 19, 26–27.
81. *Spain v. European Commission, C-240/97* (Evropský soudní dvůr).
82. *Spencer v. Harding* (1870) LR 5 CP 561.
83. *Spice Girls Ltd v. Aprilia World Service BV*, (2002) EWCA Civ 15, (2002) EMLR 27, Court of Appeal.
84. *Stevenson, Jacques & Co v. McLean* (1880) 5 QBD 346.
85. *Stilk v. Myrick* (1809) 2 Camp. 317, 6 Esp 129.

86. Taylor v. Caldwell (1863) B & S 826, Queen's Bench.
87. The Eurymedon (1975) AC 154 New Zealand Shipping v. Satterthwaite.
88. Thomas v. BPE Solicitors (a firm) (2010) EWHC 306 Ch.
89. Thomas v. Thomas (1842) Q. B. 851 at 859.
90. Thorner v. Major (2009) UKHL 18, (2009) 1 WLR 776.
91. Tinn v. Hoffman & Co (1873) 29 LT 271.
92. Tsakiroglou & Co Ltd v Noblee Thorl GmbH [1962] AC 93.
93. Union Eagle Ltd. v. Golden Achievement Ltd [1997] UKPC 5, [1997] AC 514.
94. Unisys International Services v. Eastern Counties Newspapers Group Lts. [1991].
95. Wales v. Wadham [1977] 1 WLR 199.
96. Walford v. Miles [1992] 2 AC 128, House of Lords.
97. Walters v. Morgan (1861) 3 D F & G 718, 723–724.
98. Ward v. Byham 1956, 1 WLR 496, Court of Appeal.
99. Williams v. Roffey Bros & Nicholls (Contractors) Ltd [1991] 1 QB 1.
100. Williams v. Williams (1957), 1 WLR 148, Court of Appeal.
101. With v. O'Flanagan (1936) Ch 575, Court of Appeal.
102. Woodhouse AC Israel Cocoa SA v. Nigerian Produce Marketing Co Ltd (1972) AC 741, 757.

Zákony české

1. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
2. Zák. č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zák. č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů.
4. Zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.
5. Zák. č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů.
6. Zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
7. Zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
8. Zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

9. Zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
10. Zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.
11. Zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.
12. Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
13. Zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákony cizojazyčné

1. Electricity Act 1989.
2. Gas Act 1986.
3. Law of Property (Miscellaneous Provisions) Act 1989.
4. Practice Statement 1966.
5. Sale of Goods Act 1979.
6. The Unfair Contract Terms Act 1977.
7. Unfair Terms in Consumer Contracts Regulations 1994.

Ostatní

1. Code Européen des Contrats. *Trans–Lex: právní informační databáze* [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <http://www.trans-lex.org/450100>
2. Důvodová zpráva k občanskému zákoníku (konsolidovaná verze) ze dne 3. 2. 2012. *Nový občanský zákoník* [online]. 2012 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>